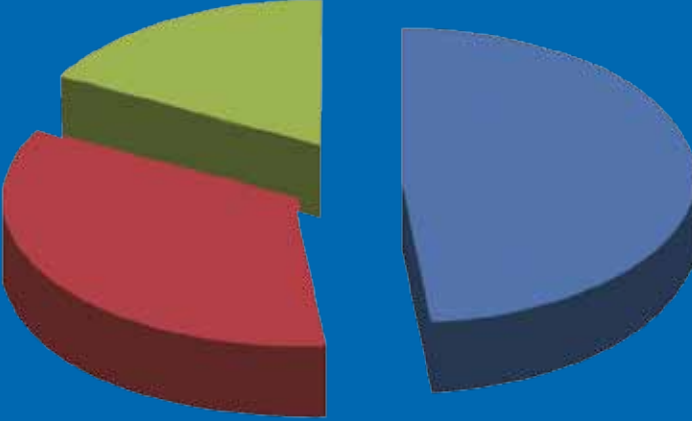

EBSAM ARAŞTIRMALARI 2

EBSAM 2009

EĞİTİM-BİR-SEN
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Eğitim-Bir-Sen Yayınları : 47
Araştırma Dizisi : 9

Eğitim-Bir-Sen Adına Sahibi
Ahmet GÜNDOĞDU
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Hıdır YILDIRIM
Genel Basın Yayın Sekreteri

Proje Yöneticisi: Esat Tektaş

Rapor: Serkan Yurdakul

Araştırma ve Uygulama: EBSAM

Yayın Kurulu
Halil Etyemez
Ahmet Özer
Erol Battal
Hıdır Yıldırım
Esat Tektaş
Ramazan Çakırcı

Grafik Tasarım
Selim Aytekin

Baskı

Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. şti.

T: 0312 397 16 17 • F: 0312 397 03 07 • www.basakmatbaa.com

Baskı Tarihi

Aralık 2010 / 1200 Adet

ISBN: 978-975-6153-36-9

BİLGİ OLUŞ VE EYLEM

Bazı insanlar neden daha başarılı olur? Sorusundaki “insanlar” yerine “milletler” sözcüğünü getirerek aynı soruyu yineleseک aynı cevaplara ulaşırdık. Çünkü hem bireylerin hem de milletlerin kaderini açıklarken çoğu kez aynı ölçütleri kullanabiliriz. Yani her ikisinin kaderini de “bilgi, oluş ve eylem” le aralarına koydukları mesafe üzerinden kestirebiliriz.

Toplumların gelişme ve gerileme sebepleri, yöneticilerin ve bilim adamlarının ilgisini, tarih boyunca çekmiştir. Aslında, yükselişin ve düşüşün temel yasalarının bilinmesi, dinamik bir yapı olan topluma etki eden bütün iç-dış faktörlerin özgürce tartışılıp analiz edilmesi ve uzun vadeli stratejilerin geliştirilebilmesi için de hayatî bir zorunluluktur. Bu yüzden BM kalkınma programı UNDP’nın İnsani Gelişme İndeksi’nde “kişi başına reel geliri, okuryazarlığı ve yeni doğanların yaşama oranlarını” insanlığın genel gelişiminin yeterli göstergesi saymasına itirazlar gün geçtikçe artmaktadır. Biz bu konuda insanlığın refahını, toplumların yükseliş ve çöküşünü etkileyen sosyo-ekonomik ve siyasi göstergelerin tamamını veya çoğunu dikkate alan görüşlerin daha gerçekçi sonuçlara ulaşabileceğine inanıyoruz.

Biz, ibn Haldun gibi bütün sosyo-ekonomik ve siyasi değişkenlerin çevrimsel, karşılıklı bağımlı, birinin diğerini etkilediğı ve aynı şekilde birinin diğerinden etkilenecek biçimde birbirine bağılandığına inanıyoruz. Bu yüzden de toplumu ilgilendiren büyük sorunların böylesi bütüncül bir anlayışla ele alınmasından yanayız. Ancak böyle bir yaklaşımla siyasi, ahlaki, iktisadi, kurumsal ve demografik faktörlerin bir medeniyetin zaman içinde yükselmesine veya çökmesine yol açacak şekilde karşılıklı etkileşimde bulduklarını açıklayabiliriz. Yine topluma etki eden unsurlardan birini sabitleyerek ya da yok sayarak tutarlı bir düşüncenin geliştirilebileceğine inanmıyoruz. Ancak bütüne etki eden değişkenlerden biri, tetikleyici mekanizma olarak, daha çok etkilediğı ileri sürülebilir. Bu bağlamda tetikleyici olanla aynı yönde hareket eden başka bir toplumsal öge varsa bozulma ya da yükselme, karşılıklı ilişki içindeki bir zincirleme reaksiyon şeklinde gelişir; süreç öyle bir hâl alır, boyut kazanır ki sebep ve sonuçları ayırt etmek zorlaşır.

Yukarıda ifade ettiğimiz bütüncül yaklaşımın yanında, çok katmanlı varlık (merât’ibül-vücûd/ontoloji), çok katmanlı bilgi (merât’ibül-ulûm/epistemoloji), çok katmanlı yöntem (merât’ibül-usûl/metodoloji) çok katmanlı hakikat (merât’ibül-hakâik/reality) anlayışına sahip bir medeniyetin mirasçıları olarak elbette sorunlarımızın birbirinden yalıtılarak ele alınamayacağını biliyoruz. Bu yüzden Eğitim-Bir-Sen olarak kitap, araştırma, kongre, sempozyum, rapor, süreli yayınlarla... kuşatıcı-disiplinler arası bir yaklaşımdan asla taviz vermedik: **Uluslararası Eğitim Felsefesi Kongresi** (kitaplaştırıldı), **Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Bildiriler Kitabı**, **Türkiye’de Ortak Bir Kimlik Olarak Ötekilik, Gelecek İçin Eğitim Raporu**, **Orta Öğretime Geçiş Modeli**, **Öğretmenlerin**

Meslek Memnuniyeti Araştırması, Türkiye’de Demokrasi Kültürü Ve Siyasal Durum Analizi, ğretmen Sorunları Araştırması, Eğitim alışanlarının Yol ve Barınma Memnuniyeti, Eğitim alışanları Sorunları Araştırması, Eğitim-ğretim – Bilim Hizmet Kolu alışanları Sorunları ve çözüm nerileri şrası, Yeni Anayasada Eğitim ve özgürlükler, vb.

Örgüt olarak tarihin bütün dönemlerinde dünyanın akışını belirleyen değerler arasında saydığımız bilgi ve bilginin üretilmesini nemsememizden daha doğal bir şey de olamazdı. Yine bugüne kadar insanların akıllarına ve kalplerine seslenmeyi temel ilkelerimizden biri saydığık. İşte, EBSAM (Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi) bu amaçlarla kuruldu, kurulduğu tarihten (5 şubat 2009) itibaren yrttğu ufuk açıcı, yol gösterici çalışmalarına kattığı üç yeni araştırmayı ve bir raporu bu kitapta buluşturdu:

- 1. Sözleşmeli ğretmenlerin Kadro Sorunu Araştırması**
- 2. Sınıf Yönetimi Ve Yapılandırmacı Yaklaşım Araştırması**
- 3. Okul Ortamının Güven ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi**
- 4. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik, Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Durumları Raporu**

Bu araştırma konularının seçilmesindeki temel nedenleri ve sonuçlarıyla ilgili açıklamaları, sözü edilen bölümlerde bulabileceksiniz. Ben bu araştırma aracılığıyla insana, içimizdeki insana seslenmek istiyorum:

zmlerimizin ve önerilerimizin merkezine “insan” unsurunu koyduğumuzda; “Bir topluluk kendisini değiştirmedikçe Allah onları değiştirmez.”¹, “İnsanların kendi ellerinin kazandığı (ihtiyarlarıyla yaptıkları) şeyler yüzünden karada, denizde fesat belirdi...”² ayetleri gibi pek çok ayet, insanların yükselişleri ve dşşlerindeki sorumluluklarını açıkça ilan eder. Ancak insanın sorumluluğunu yerine getirebilmesi için de doğru bir gelişim çizgisinde yetişmiş olması şarttır. Doğru bir yetişme dediğimizde de “bilgi, oluş ve eylem” çizgilerinin birbirine paralel ve yardımcı olacak biçimde gelişmiş olmasını anlamalıyız. Ayrıca bu çizgilerin herhangi birinde ortaya çıkan orantısızlık, er geç insanın, dolayısıyla da toplumun ilerlemesini durdurur veya yanlış yönde gelişmesine yol açar, o zaman bir kez daha yineleyelim:

Gelecek bize, hepimize, ardına kadar açık; ancak bugün, yarın ve ertesi gün neler yapacağımızla doğrudan ilgilidir. Neler yapacağımız ise olayları nasıl gördüğümüzün denetimindedir.

Ahmet GüNDOğDU
Eğitim-Bir-Sen ve Memur-Sen
Genel Başkanı

1 er-Rad 13/11

2 er-Rm 30/41

SUNUŐ

Eğitimciler Birliği Sendikası olarak eğitime ve eğitim çalıŐanlarına yönelik araştırmaların yanı sıra ülke gündeminde yer alan/ılması gereken sosyal, kültürel, ekonomik ve demokratik konuları içeren araştırmalar yaparak, hizmet kolumuzun nc sendikası olma sorumluluğunu yerine getirmekteyiz. Bu anlayışla yapılan 2009 yılına ait tüm araştırmalar, **EBSAM Araştırmaları-1** adlı kitapta hizmete sunulmuŐtu. Eğitimciler Birliği Sendikası Genel Merkezi bünyesinde hizmet yürüten Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi (EBSAM), 2010 yılında da yine çok önemli araştırmaları gerçekleŐtirmiŐtir.

EBSAM'ın yaptığı, ülkemizin dört bir yanında var olan ve her türlü politika eksikliği ile dış manipülasyonlara rağmen “barıŐ içinde bir arada yaşama iradesini” hala muhafaza eden ve ülkemizin kültürel mirasını oluşturan gruplarla ilgili verileri derleyip sunarak olası sorun alanlarını tespit etmeyi ve bunlarla ilgili olarak demokratik önlemlerin alınmasına katkı sağlamayı amaçladığımız **“Türkiye’de Ortak Bir Kimlik Olarak tekillik Araştırması”** Ağustos 2010’da kamuoyu ile paylaŐılmıŐ; araştırma, müstakil bir kitap olarak bastırılarak ilgili kişi, kurum ve kuruluŐlara gönderilmiŐtir.

EBSAM Araştırmaları-2 adıyla hizmete sunduğumuz elinizdeki bu kitapta  önemli araştırma, bir de rapor bulacaksınız. İlk araştırma, “Sınıf Yönetimi ve Yapılandırmacı Yaklaşım Araştırması”dır. Araştırmada, son yıllarda eğitim sistemimizde uygulamaya konulan, “oklu doğruları kabul eden, bireylerarası farklılıkların eğitim sürecinde dikkate alınmasını önemseyen ...” Yapılandırmacı Yaklaşım Teorisi’nin, eğitim sürecindeki pratiği ile buna bağlı olarak sınıf yönetimi konusu ele alınmıŐtır.

Kitapta yer alan bir başka araştırma ise, son yıllarda gündemden düŐmeyen konulardan biri olan “Sözleşmeli ğretmenlerin Kadro Sorunu Araştırması”dır. Araştırmada, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4-B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde görev yapan öğretmenlerin, sözleşmeli öğretmenlik uygulamasından kaynaklanan sorunları, bu sorunların zmne yönelik öneri ve beklentileri bulunmaktadır.

“Okul Ortamının Güven ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi” ise kitapta yer alan bir diğer araştırmadır. Hem birey hem de toplum açısından her zaman birincil derecede önemli olan güven ve sağlık konusu; geleceğimiz olan çocuklar, geleceğimizin mimarları olan öğretmenler yönüyle ve eğitim-öğretimin yürütüldüğü okul ortamları cephesinden ele alındığında daha bir önem arz etmektedir. Okullarımızın zaman zaman güvensiz ve sağlıksız yerlermiŐ gibi algılanması/ görülmesi, buna bağlı olarak ğrenci ve öğretmenlerin güven ve sağlık yönünden bazı riskler altında bulunuyor olmaları, bizleri bu araştırmayı yapmaya yönelmiŐtir. Okul ortamının güvenliği ve sağlığı konularındaki duyarlılığın son yıllarda giderek

artması, bu alanda ortaya çıkan sorunların sadece ülkemizde değil, tüm gelişmiş ülkelerin önemli eğitim sorunlarından biri olarak değerlendirilmesi de bir başka gerçektir. İşte bu gerçekler işığında dikkate alınması gereken hususlar, zm adına tedbirlerin alınmasını gerektiren önemli bulgular araştırmada yer almaktadır.

Son olarak, 24 Kasım 2010 ğretmenler Günü'nde ilgililerin bilgisine, yetkililerin dikkatine sunulmak; mesleğin önemine binaen yapılması gereken iyileştirmelere işık tutmak amacıyla hazırlanan ‘‘ğretmenlerin Sosyo-Demografik, Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Durumları Raporu’’na kitapta yer verilmiştir.

EBSAM tarafından önemine inanılarak gerçekleştirilen tüm araştırmaların, birçok sorunun tespitinde ve üzümünde ciddi katkılar sağlayacağına inanıyoruz. Kurulduğu tarih olan şubat 2009'dan bu yana birçok araştırmaya imza atan EBSAM'ın, çalışmalarına aynı sorumluluk ve profesyonel anlayışla devam edeceğini özellikle ifade etmek istiyorum. Yapılan çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkür ediyor, EBSAM Araştırmaları-2 kitabının eğitim-ğretim-bilim camiasına hayırlı olmasını diliyorum.

Esat TEKTAş

Eğitim-Bir-Sen
Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekreteri

İÇİNDEKİLER

Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadro Sorunu Araştırması.....	9
Sınıf Yönetimi ve Yapılandırmacı Yaklaşım Araştırması	27
Okul Ortamının Güven ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi	87
Öğretmenlerin Sosyo-Demografik, Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Durumları Raporu.....	155

EBSAM

2009

EĞİTİM-BİR-SEN
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLERİN KADRO SORUNU ARAŞTIRMASI

EĞİTİM-BİR-SEN

SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLERİN KADRO SORUNU ARAŞTIRMASI

31/3/2006 tarih ve 26125 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5473 sayılı Kanunla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendinde değişiklik yapılarak Milli Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı eğitim kurumlarında norm kadro uygulaması sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmen istihdamıyla kapatılamaması hallerinde sözleşmeli öğretmen istihdam edilmesine imkân sağlanmıştı. İlk zamanlarda öğretmen ihtiyacının karşılanamadığı 5-6 alanda sözleşmeli öğretmen alımı yapılırken, şu an 58 alanda 70 bin sözleşmeli öğretmen görev yapmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4’üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli statüde görev yapan bu öğretmenlerin birçok sorunu bulunmaktadır. Bunların başında kadro sorunu gelmektedir. MEB zaman zaman sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi ile ilgili açıklamalarda bulunmasına rağmen hala bir adım atılmış değildir.

Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi (EBSAM), sözleşmeli öğretmenlerin kadro sorununu ele alarak, web sayfasında bir anket çalışması gerçekleştirdi. Bu çalışmadaki amacımız, sözleşmeli öğretmenlerin kadro sorununa bakış açılarını, tutumlarını ve çözümlerini belirlemektir.

VERİLERİN ANALİZİ

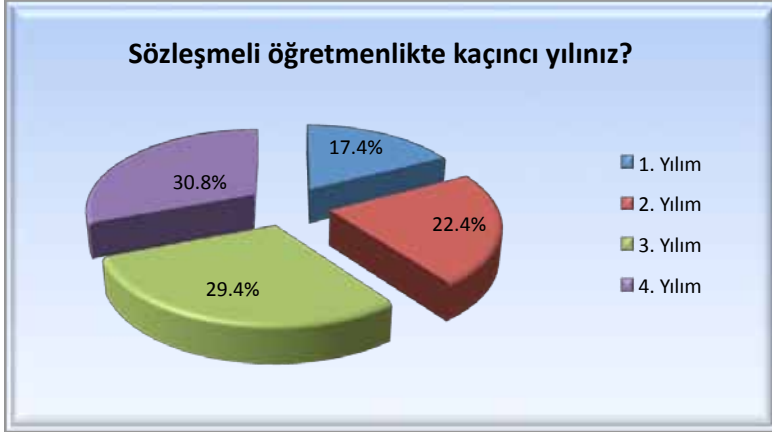
22 Ocak – 06 Şubat 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilen, sözleşmeli öğretmenlerin kadro sorunlarına ilişkin ankete 81 ilden 2500 sözleşmeli öğretmen katıldı. En fazla katılım İstanbul’dan (179), en az katılım ise Bartın (4) ve Kırklareli’den (4) oldu.

Tablolarda, sözleşmeli öğretmenlerin kadro sorununa ilişkin soruların frekanslarıyla, sözleşmelilikte geçen sürelerin bu sorularla çapraz tabloları ve Ki-Kare Analizi (χ^2 bağımsızlık testi) sonuçları yer almaktadır. Anlamlılık düzeyi olarak $\alpha=0.05$ alındı.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sözleşmeli Öğretmenlerin Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?	Sayı	%
1. Yıl	435	17,4
2. Yıl	561	22,4
3. Yıl	735	29,4
4. Yıl	769	30,8
Toplam	2500	100,0

Araştırmaya katılan sözleşmeli öğretmenlerin %17.4' sözleşmelilikte 1. yılında, %22.4' 2. yılında, %29.4' 3. yılında ve %30.8'i 4. yılında olduğu grlmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun sözleşmelilikte 3. ve 4. yılında olduğu ortaya çıkmaktadır.

şekil 1. Araştırmaya Katılan Sözleşmeli ğretmenlerin Sözleşmelilikte geçen Sürelerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 2. Sözleşmeli ğretmenlerin Kadrolu Olarak Atanacağına İnanma Durumlarına Göre Dağılımı

Kadrolu olarak atanacağınıza inanıyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle inanıyorum	261	10,4
İnanıyorum	512	20,5
Kısmen inanıyorum	729	29,2
İnanmıyorum	279	11,2
Kesinlikle inanmıyorum	719	28,8
Toplam	2500	100,0

Sözleşmeli ğretmenlerin %10.4' kadrolu olarak atanacağına kesinlikle inandığını, %20.5'i atanacağına inandığını, %29.2'si atanacağına kısmen inandığını, %11.2'si atanacağına inanmadığını ve %28.8'i atanacağına kesinlikle inanmadığını ifade ediyor. Bu durumda her 3 sözleşmeli öğretmenden 1'i kadrolu olarak atanacağına kesinlikle inanmadığını söylemektedir. Öğretmenlerin %40'ının kadrolu olarak atanamayacağını ve kesinlikle atanamayacağını düşünmektedir. Sözleşmeli ğretmenler arasında atanamama korkusu hakim olmuştur diyebiliriz.

Şekil 2. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadrolu Olarak Atanacağına İnanma Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 3. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadrolu Olarak Atanacağına İnanma Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
Kadrolu olarak atanacağıınıza inanıyor musunuz?	Kesinlikle inanıyorum	67	65	64	65	261
		15,40%	11,60%	8,70%	8,50%	10,40%
	İnanıyorum	76	141	160	135	512
		17,50%	25,10%	21,80%	17,60%	20,50%
	Kismen inanıyorum	175	155	190	209	729
		40,20%	27,60%	25,90%	27,20%	29,20%
	İnanmıyorum	25	67	85	102	279
		5,70%	11,90%	11,60%	13,30%	11,20%
	Kesinlikle inanmıyorum	92	133	236	258	719
		21,10%	23,70%	32,10%	33,60%	28,80%
Toplam		435	561	735	769	2500
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_h = 87,81$$

$$s.d.=12$$

$$P=0,001$$

Sözleşmeli öğretmenlerin kadrolu olarak atanabileceklerine inanma durumları sözleşmelilikte geçen sürelerine göre incelendiğinde; yapılan test sonucunda ($P < 0.05$ olduğundan anlamlı) sözleşmelilikte geçen süre artıka kadrolu olarak atanamama düşüncesi de artmaktadır. Sözleşmelilikte 4. yılında olan öğretmenlerin %46.9'u kadrolu olarak atanacağıına inanmadığı görülmektedir. Bu da sözleşmelilikte 4. yılında olan her 2 öğretmenden 1'inin kadrolu olarak atanabileceğine inanmadığıdır.

Tablo 4. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kadroya Geçişlerle İlgili Açıklamalarını İnanırdıcı Bulma Durumlarına Göre Dağılımı

MEB'in, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili açıklamalarını inanırdıcı buluyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle inanırdıcı buluyorum	286	11,4
İnanırdıcı buluyorum	139	5,6
Kısmen inanırdıcı buluyorum	435	17,4
İnanırdıcı bulmuyorum	535	21,4
Kesinlikle inanırdıcı bulmuyorum	1105	44,2
Toplam	2500	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, MEB'in kadroya geçişlerle ilgili açıklamalarını inanırdıcı bulan sözleşmeli öğretmenlerin oranı 17 iken, inanırdıcı bulmayanların oranı 65.6'dır. "Kısmen inanırdıcı buluyorum" diyenlerin oranı ise 17.4.

Şekil 3. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kadroya Geçişlerle İlgili Açıklamalarını İnanırdıcı Bulma Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 5. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kadroya Geçişlerle İlgili Açıklamalarını İnanıdırıcı Bulma Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
MEB'in, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili açıklamalarını inandırıcı buluyor musunuz?	Kesinlikle inandırıcı buluyorum	51 11,70%	89 15,90%	84 11,40%	62 8,10%	286 11,40%
	İnanıdırıcı buluyorum	37 8,50%	36 6,40%	30 4,10%	36 4,70%	139 5,60%
	Kısmen inandırıcı buluyorum	111 25,50%	94 16,80%	100 13,60%	130 16,90%	435 17,40%
	İnanıdırıcı bulmuyorum	81 18,60%	137 24,40%	156 21,20%	161 20,90%	535 21,40%
	Kesinlikle inandırıcı bulmuyorum	155 35,60%	205 36,50%	365 49,70%	380 49,40%	1105 44,20%
	Toplam	435 100,00%	561 100,00%	735 100,00%	769 100,00%	2500 100,00%

$$\chi^2_h = 79,99$$

$$s.d.=12$$

$$P=0,001$$

Yapılan test sonucunda ($P<0.05$) öğretmenlerin sözleşmelilikte geçen süreleri arttıkça MEB'in kadroya geçişlerle ilgili açıklamalarını inandırıcı bulmama düşüncesi egemen olmaktadır. Sözleşmelilikte 3. yılında olan öğretmenlerin %70.9'u ile 4. yılında olan öğretmenlerin %70.3'ü MEB'in açıklamalarını inandırıcı bulmamaktadır.

Tablo 6. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerine Yönelik Tutumu Dolayısıyla, Sözleşmelileri Şartsız Olarak Kadroya Geçireceğine İnanma Durumlarına Göre Dağılımı

Bakanlığın sözleşmeli öğretmenlere yönelik tutumuna bakıldığında, sözleşmeli öğretmenlerin hepsini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanıyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle inanıyorum	255	10,2
İnanıyorum	153	6,1
Kısmen inanıyorum	394	15,8
İnanmıyorum	572	22,9
Kesinlikle inanmıyorum	1126	45,0
Toplam	2500	100,0

Araştırmaya katılan sözleşmeli öğretmenlerin %67.9'u MEB'in kendilerine yönelik tutumu dolayısıyla, sözleşmelileri şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmadığını ifade ederken, %16.3'ü inandığını ifade etmektedir. Kısmen inandığını ifade eden sözleşmeli öğretmenlerin oranı ise 15.8'dir. Her 3 sözleşmeli öğretmenden 2'si MEB'in kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmamaktadır. Sözleşmeli öğretmenler, Bakanlığın sözleşmeli öğretmenlere yönelik tutumundan dolayı, sözleşmelileri şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmamaktadır.

Şekil 4. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerine Yönelik Tutumu Dolayısıyla, Sözleşmelileri Şartsız Olarak Kadroya Geçireceğine İnanma Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 7. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerine Yönelik Tutumu Dolayısıyla, Sözleşmelileri Şartsız Olarak Kadroya Geçireceğine İnanma Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
Bakanlığın sözleşmeli öğretmenlere yönelik tutumuna bakıldığında, sözleşmeli öğretmenlerin hepsini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanıyor musunuz?	Kesinlikle inanıyorum	45	89	65	56	255
		10,30%	15,90%	8,80%	7,30%	10,20%
	İnanıyorum	31	42	41	39	153
		7,10%	7,50%	5,60%	5,10%	6,10%
	Kismen inanıyorum	89	82	100	123	394
		20,50%	14,60%	13,60%	16,00%	15,80%
	İnanmıyorum	102	112	181	177	572
		23,40%	20,00%	24,60%	23,00%	22,90%
	Kesinlikle inanmıyorum	168	236	348	374	1126
		38,60%	42,10%	47,30%	48,60%	45,00%
Toplam		435	561	735	769	2500
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_{n^2}=49,61$$

$$s.d.=12$$

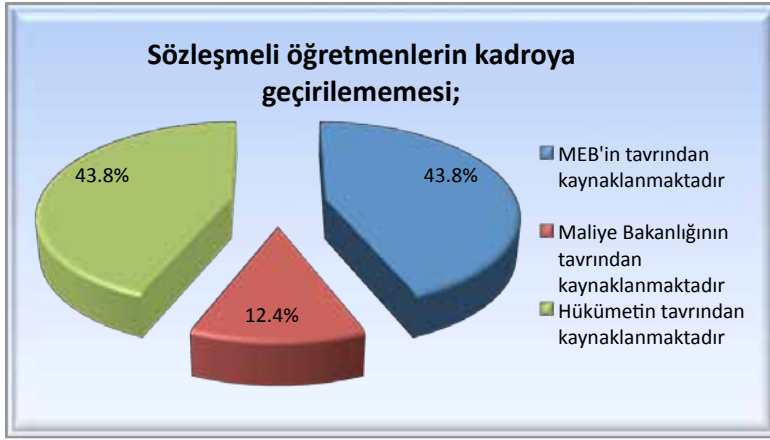
$$P=0,001$$

Öğretmenlerin sözleşmelilikte geçirdikleri süre arttıkça MEB'in kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmama düşüncesi de artmaktadır ($P<0.05$).

Tablo 8. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadroya Geçirilememelerinin Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı

Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilememesi;	Sayı	%
MEB'in tavrından kaynaklanmaktadır	1096	43,8
Maliye Bakanlığının tavrından kaynaklanmaktadır	309	12,4
Hükümetin tavrından kaynaklanmaktadır	1095	43,8
Toplam	2500	100,0

Sözleşmeli öğretmenlerin %43.8'i kendilerinin kadroya geçirilememelerinin Hükümetin tavrından kaynakladığını, %43.8'i MEB'in tavrından kaynaklandığını, %12.4'ü ise Maliye Bakanlığı'nın tavrından kaynaklandığını düşünmektedir.

Şekil 5. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadroya Geçirilememelerinin Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 9. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerinin Kadroya Geçışı ile İlgili Önerisini Uygun Bulma Durumlarına Göre Dağılımı

MEB'in, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçışı ile ilgili önerisini uygun buluyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle uygun buluyorum	542	21,7
Uygun buluyorum	448	17,9
Kısmen uygun buluyorum	451	18,0
Uygun bulmuyorum	322	12,9
Kesinlikle uygun bulmuyorum	737	29,5
Toplam	2500	100,0

MEB, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili;
 ✓ 3. hizmet bölgesinde çalışan öğretmenlerin 3 yıl,
 ✓ 2. hizmet bölgesinde çalışanların 4 yıl,
 ✓ Zorunlu hizmet bölgesi olmayan 1. bölgede çalışanların 5 yıl sözleşmeli olduktan sonra kadroya geçirilmesi açıklaması bulunmaktadır.

Öğretmenlerin %21.7'si MEB'in kendilerinin kadroya geçişi ile ilgili önerisini kesinlikle uygun bulduğunu, %17.9'u uygun bulduğunu, %18'i kısmen uygun bulduğunu, %12.9'u uygun bulmadığını ve %29.5'i kesinlikle uygun bulmadığını söylemektedir. “Uygun bulmuyorum ve kesinlikle uygun bulmuyorum” diyenlerin oranı 42.4 olarak ortaya çıkmaktadır. MEB'in bu önerisini sözleşmelilikte geçen süreye göre incelemek gerekmektedir.

Şekil 6. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerinin Kadroya Geçişi ile İlgili Önerisini Uygun Bulma Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 10. Sözleşmeli Öğretmenlerin MEB'in Kendilerinin Kadroya Geçişi ile İlgili Önerisini Uygun Bulma Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
MEB'in, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili önerisini uygun buluyor musunuz?	Kesinlikle uygun buluyorum	75	108	152	207	542
		17,20%	19,30%	20,70%	26,90%	21,70%
	Uygun buluyorum	57	100	142	149	448
		13,10%	17,80%	19,30%	19,40%	17,90%
	Kısmen uygun buluyorum	85	106	133	127	451
		19,50%	18,90%	18,10%	16,50%	18,00%
Uygun bulmuyorum	76	73	87	86	322	
	17,50%	13,00%	11,80%	11,20%	12,90%	
Kesinlikle uygun bulmuyorum	142	174	221	200	737	
	32,60%	31,00%	30,10%	26,00%	29,50%	
Toplam		435	561	735	769	2500
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2 = 39,28$$

$$s.d. = 12$$

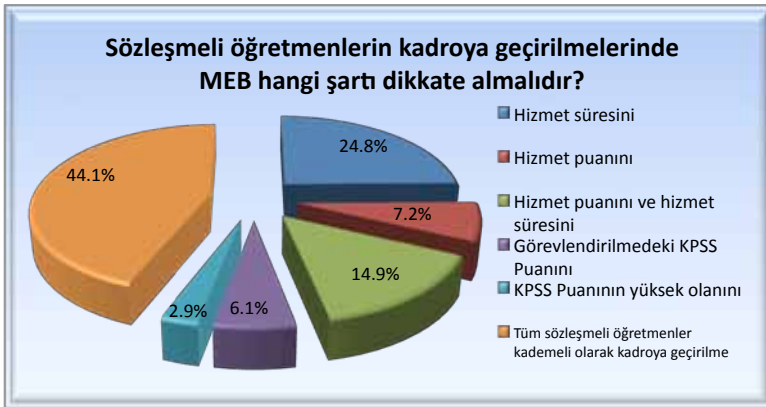
$$P = 0,001$$

MEB'in sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili nerisi sözleşmelide geçen süreye göre incelendiğinde; yapılan test sonucunda ($P<0.05$), sözleşmelilikte 1 ve 2. yılında olan öğretmenler bu öneriyi uygun bulmazken, 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenler ise uygun bulmaktadır (% 46.3). Sözleşmelilikte 3. yılında olan öğretmenlerin ise bu öneri karşısında ikiye bölündüğünü; uygun bulanların oranının 40, uygun bulmayanların oranının ise 41.9 olduğu grlmektedir.

Tablo 11. Sözleşmeli ğretmenlerin Kendilerini Kadroya Geçmelerinde MEB Hangi Şartı Dikkate Alması Gerektiğine İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı

Sözleşmeli ğretmenlerin kadroya geçirilmelerinde MEB hangi Şartı dikkate almalıdır?	Sayı	%
Hizmet süresini	619	24,8
Hizmet puanını	181	7,2
Hizmet puanını ve hizmet süresini	372	14,9
Grevlendirilmedeki KPSS Puanını	153	6,1
KPSS Puanının yüksek olanını	72	2,9
Tüm sözleşmeli öğretmenler kademeli olarak kadroya geçirilme	1103	44,1
Toplam	2500	100,0

MEB'in kendilerini kadroya geçirme esnasında uygulamasını istedikleri Şartlar sıralandığında; öğretmenlerin %44.1'i tüm sözleşmeli öğretmenlerin kademeli olarak kadroya geçirilmelerini, %24.8'i hizmet süresini dikkate alması gerektiğini, %14.9'u hizmet puanı ve hizmet süresini dikkate alması gerektiğini, %7.2'si hizmet puanını dikkate alması gerektiğini, %6.1'i grevlendirilmedeki KPSS puanını dikkate alması gerektiğini ve %2.9'u KPSS puanlarından en yüksek olanını dikkate alması gerektiğini belirtmektedir.

Şekil 7. Sözleşmeli ğretmenlerin Kendilerini Kadroya Geçmelerinde MEB Hangi Şartı Dikkate Alması Gerektiğine İlişkin Görüşlerine Göre Dağılım Grafiği

Tablo 12. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kendilerini Kadroya Geçmelerinde MEB Hangi Şartı Dikkate Alması Gerektiğine İlişkin Görüşlerinin Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmelerinde MEB hangi şartı dikkate almalıdır?	Hizmet süresini	40	91	179	309	619
		9,20%	16,20%	24,40%	40,20%	24,80%
	Hizmet puanını	27	61	50	43	181
		6,20%	10,90%	6,80%	5,60%	7,20%
	Hizmet puanını ve hizmet süresini	43	77	101	151	372
		9,90%	13,70%	13,70%	19,60%	14,90%
	Görevlendirilmekteki KPSS Puanını	40	53	49	11	153
	9,20%	9,40%	6,70%	1,40%	6,10%	
KPSS Puanının yüksek olanını	32	9	21	10	72	
	7,40%	1,60%	2,90%	1,30%	2,90%	
Tüm sözleşmeli öğretmenler kademeli olarak kadroya geçirilme	253	270	335	245	1103	
	58,20%	48,10%	45,60%	31,90%	44,10%	
Toplam	435	561	735	769	2500	
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

$$\chi^2_h = 300,07$$

$$s.d.=15$$

$$P=0,001$$

“Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmelerinde MEB hangi şartı dikkate almalıdır” soruna ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde ve yapılan bağımsızlık testi sonucunda ($P < 0.05$), 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenler hizmet süresini (%40.2) istedikleri ön plana çıkarken, 1. yılında olanların %58.2’si, 2. yılında olanların %48.1’i ve 3. yılında olanların %45.6’sı tüm sözleşmeli öğretmenlerin kademeli olarak kadroya geçirilmesini istedikleri görülmektedir.

Tablo 13. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadroya Geçişlerindeki Belirsizlikten Dolayı Girdikleri Derslerde veya Görevlerinde Performanslarının Olumsuz Olarak Etkilenme Durumlarına Göre Dağılımı

Kadroya geçişinizin belirsizliğinden dolayı girdiğiniz derslerde veya görevinizde performansınız olumsuz olarak etkileniyor mu?	Sayı	%
Kesinlikle etkileniyor	1836	73,4
Etkileniyor	274	11,0
Kısmen etkileniyor	249	10,0
Etkilenmiyor	71	2,8
Kesinlikle etkilenmiyor	70	2,8
Toplam	2500	100,0

Araştırmaya katılan sözleşmeli öğretmenlerin %73.4’ü kadroya geçişlerindeki belirsizlikten dolayı girdikleri derslerde veya görevlerinde performanslarının kesinlikle olumsuz etkilendiğini, %11’i olumsuz etkilendiğini, %10’u kısmen olumsuz etkilendiğini, %5.6’sı ise olumsuz ve kesinlikle olumsuz etkilenmediğini ifade etmektedir. Olumsuz ve kesinlikle olumsuz etkilendiğini ifade edenlerin oranı 84.4 olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 8. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadroya Geçişlerindeki Belirsizlikten Dolayı Girdikleri Derslerde veya Görevlerinde Performanslarının Olumsuz Olarak Etkilenme Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 14. Sözleşmeli Öğretmenlerin Kadroya Geçişlerindeki Belirsizlikten Dolayı Girdikleri Derslerde veya Görevlerinde Performanslarının Olumsuz Olarak Etkilenme Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
Kadroya geçişinizin belirsizliğinden dolayı girdiğiniz derslerde veya görevinizde performansınız olumsuz olarak etkileniyor mu?	Kesinlikle etkileniyor	300	423	541	572	1836
		69,00%	75,40%	73,60%	74,40%	73,40%
	Etkileniyor	41	59	94	80	274
		9,40%	10,50%	12,80%	10,40%	11,00%
	Kismen etkileniyor	56	53	68	72	249
		12,90%	9,40%	9,30%	9,40%	10,00%
	Etkilenmiyor	21	14	15	21	71
		4,80%	2,50%	2,00%	2,70%	2,80%
Kesinlikle etkilenmiyor	17	12	17	24	70	
	3,90%	2,10%	2,30%	3,10%	2,80%	
Toplam		435	561	735	769	2500
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_h = 19,23$$

$$s.d. = 12$$

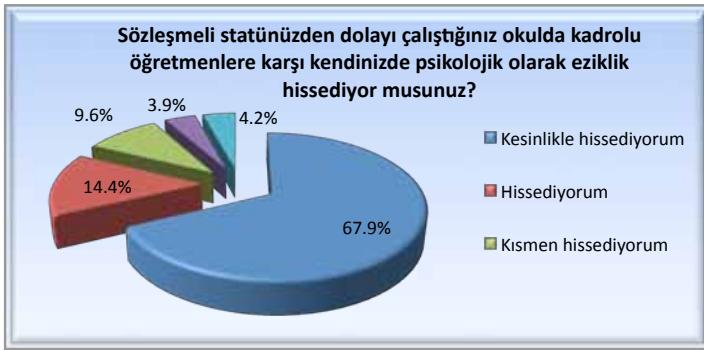
$$P = 0,069$$

Yapılan test sonucunda ($P > 0.05$), sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişlerinin belirsizliğinden dolayı girdikleri derslerde veya görevlerinde performanslarının olumsuz etkilenmesi sözleşmeli öğretmenlikteki yıla bağımlı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumda sözleşmelilikte geçen süre bakımından tüm grupların aynı oranda performanslarının olumsuz olarak etkilendiği söylenebilir.

Tablo 15. Sözleşmeli Öğretmenlerin Statülerinden Dolayı Çalıştıkları Okulda Kadrolu Öğretmenlere Karşı Kendilerinde Psikolojik Olarak Eziklik Hissetme Durumlarına Göre Dağılımı

Sözleşmeli statünüzden dolayı çalıştığınız okulda kadrolu öğretmenlere karşı kendinizde psikolojik olarak eziklik hissediyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle hissediyorum	1698	67,9
Hissediyorum	360	14,4
Kısmen hissediyorum	239	9,6
Hissetmiyorum	98	3,9
Kesinlikle hissetmiyorum	105	4,2
Toplam	2500	100,0

Sözleşmeli öğretmenlerin %67.9'u sözleşmeli statülerinden dolayı çalıştıkları okulda kadrolu öğretmenlere karşı psikolojik olarak kesinlikle eziklik hissettiğini, %14.4'ü eziklik hissettiğini, %9.6'sını kısmen eziklik hissettiğini, %8.1'i ise eziklik hissetmediğini ve kesinlikle eziklik hissetmediğini belirtmektedir. Eziklik hissettiğini ve kesinlikle eziklik hissettiğini ifade edenler %82.3 olarak görülmektedir.

Şekil 9. Sözleşmeli Öğretmenlerin Statülerinden Dolayı Çalıştıkları Okulda Kadrolu Öğretmenlere Karşı Kendilerinde Psikolojik Olarak Eziklik Hissetme Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Tablo 16. Sözleşmeli Öğretmenlerin Statülerinden Dolayı Çalıştıkları Okulda Kadrolu Öğretmenlere Karşı Kendilerinde Psikolojik Olarak Eziklik Hissetme Durumlarının Sözleşmelilikte Geçen Sürelerine Göre Dağılımı

		Sözleşmeli öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?				Toplam
		1. Yılım	2. Yılım	3. Yılım	4. Yılım	
Sözleşmeli statünüzden dolayı çalıştığınız okulda kadrolu öğretmenlere karşı kendinizde psikolojik olarak eziklik hissediyor musunuz?	Kesinlikle hissediyorum	265	380	513	540	1698
		60,90%	67,70%	69,80%	70,20%	67,90%
	Hissediyorum	61	101	101	97	360
		14,00%	18,00%	13,70%	12,60%	14,40%
	Kısmen hissediyorum	61	46	63	69	239
		14,00%	8,20%	8,60%	9,00%	9,60%
	Hissetmiyorum	22	16	25	35	98
		5,10%	2,90%	3,40%	4,60%	3,90%
	Kesinlikle hissetmiyorum	26	18	33	28	105
		6,00%	3,20%	4,50%	3,60%	4,20%
Toplam		435	561	735	769	2500
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_h = 31,98$$

$$s.d.=12$$

$$P=0,001$$

Yapılan test sonucun anlamlı bulunan bulgulara bakacak olursak; sözleşmeli öğretmenlikte geçen süre arttıkça sözleşmeli öğretmenlerin statülerinden dolayı çalıştıkları okulda kadrolu öğretmenlere karşı psikolojik olarak eziklik hissetme durumları da artmaktadır. 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenlerin diğer sözleşmeli öğretmenlere nazaran psikolojik olarak kendilerini daha fazla ezik hissettikleri (%82.8) görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar:

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (b) fıkrası kapsamında sözleşmeli statüde görev yapan öğretmenlerin kadro sorununa ilişkin web sitemizde gerçekleştirdiğimiz anket çalışmamıza, Türkiye geneli 81 ilden 2500 sözleşmeli öğretmen katıldı. En fazla katılım İstanbul'dan (179), en az katılım ise Bartın (4) ve Kırklareli'den (4) oldu.

- Araştırmaya katılan sözleşmeli öğretmenlerin %17.4'ü sözleşmelilikte 1. yılında, %22.4'ü 2. yılında, %29.4'ü 3. yılında ve %30.8'i 4. yılındadır.

- Ankete katılanların %10.4'ü kadrolu olarak atanacağına kesinlikle inandığını, %20.5'i atanacağına inandığını, %29.2'si atanacağına kısmen inandığını, %11.2'si atanacağına inanmadığını ve %28.8'i atanacağına kesinlikle inanmadığını ifade ediyor. Bu durumda her 3 sözleşmeli öğretmenden 1'i kadrolu olarak atanacağına kesinlikle inanmadığını söylemektedir. Öğretmenlerin %40'ının kadrolu olarak atanamayacağını ve kesinlikle atanamayacağını düşünmektedir. Sözleşmeli öğretmenlerin kadrolu olarak atanabileceklerine inanma durumları sözleşmelilikte geçen sürelerine göre incelendiğinde ise; sözleşmeli olarak geçen süre arttıkça kadrolu olarak atanamama düşüncesi de artmaktadır. Sözleşmelide 4. yılında olan öğretmenlerin %46.9'u kadrolu olarak atanacağına inanmadığı görülmektedir.

Bu da sözleşmelide 4. yılında olan her 2 öğretmeninden 1'inin kadrolu olarak atanamayacağına inanmakta olduğunu gözler önüne sermektedir.

• MEB'in kendileri hakkında kadroya geçişleri ile ilgili açıklamalarını inandırıcı bulan sözleşmeli öğretmenlerin oranı 17 iken, inandırıcı bulmayanların oranı 65.6'dır. Kısmen inandırıcı buluyorum diyenlerin oranı ise 17.4. Öğretmenlerin sözleşmelide geçen süreleri arttıkça MEB'in kendileri hakkında kadroya geçişleri ile ilgili açıklamalarını inandırıcı bulmama düşüncesi egemen olmaktadır. Sözleşmelide 3. yılında olan öğretmenlerin %70.9'u ile 4. yılında olan öğretmenlerin %70.3'ü MEB'in açıklamalarını inandırıcı bulmamaktadır.

• Sözleşmeli öğretmenlerin %67.9'u MEB'in kendilerine yönelik tutumundan dolayı, kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmadığını ifade ederken, %16.3'ü inandığını ifade etmektedir. Kısmen inandığını ifade eden sözleşmeli öğretmenlerin oranı ise 15.8'dir. Her 3 sözleşmeli öğretmeninden 2'si MEB'in kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmamaktadır. Sözleşmeli öğretmenler, Bakanlığın sözleşmeli öğretmenlere yönelik tutumundan dolayı, kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmamaktadır. Öğretmenlerin sözleşmelide geçirdikleri süre arttıkça MEB'in kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmama düşüncesi de artmaktadır.

• Sözleşmeli öğretmenlere göre, kendilerinin kadroya geçirilememelerinin Hükümetin tavrından kaynaklandığını ifade edenler %43.8, MEB'in tavrından kaynaklandığını ifade edenler %43.8, Maliye Bakanlığının tavrından kaynaklandığını ifade edenler ise %12.4 olarak karşımıza çıkmaktadır.

• MEB, sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili;

✓ 3. hizmet bölgesinde çalışan öğretmenlerin 3 yıl,

✓ 2. hizmet bölgesinde çalışanların 4 yıl,

✓ Zorunlu hizmet bölgesi olmayan 1. bölgede çalışanların 5 yıl sözleşmeli

olduktan sonra kadroya geçirilmesi

açıklaması bulunmaktadır. Buna göre; Öğretmenlerin %21.7'si MEB'in kendilerinin kadroya geçişi ile ilgili önerisini kesinlikle uygun bulduğunu, %17.9'u uygun bulduğunu, %18'i kısmen uygun bulduğunu, %12.9'u uygun bulmadığını ve %29.5'i kesinlikle uygun bulmadığını söylemektedir. Uygun bulmuyorum ve kesinlikle uygun bulmuyorum diyenlerin oranı 42.4 olarak karşımıza çıkmaktadır. MEB'in sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişi ile ilgili önerisini ankete katılan öğretmenlerin sözleşmelide geçen süresine göre incelendiğinde; sözleşmelide 1. ve 2. yılında olan öğretmenler bu öneriyi uygun bulmazken, 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenler ise uygun bulmaktadır (% 46.3). Sözleşmelide 3. yılında olan öğretmenlerin ise bu öneri karşısında ikiye bölündüğünü; uygun bulanların oranının 40, uygun bulmayanların oranının ise 41.9 olduğunu söyleyebiliriz.

• MEB'in kendilerini kadroya geçirme esnasında uygulamasını istedikleri şartlar sıralandığında ise; öğretmenlerin %44.1'i tüm sözleşmeli öğretmenlerin kademeli olarak kadroya geçirilmelerini, %24.8'i hizmet süresini dikkate alması gerektiğini, %14.9'u hizmet puanı ve hizmet süresini dikkate alması gerektiğini, %7.2'si hizmet puanını dikkate alması gerektiğini, %6.1'i görevlendirilmedeki KPSS puanını

dikkate alması gerektiğini ve %2.9'u KPSS puanlarından en yüksek olanını dikkate alması gerektiğini belirtmektedir. 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenler hizmet süresini (%40.2) istedikleri ön plana çıkarken, 1. yılında olanların %58.2'si, 2. yılında olanların %48.1'i ve 3. yılında olanların %45.6'sı tüm sözleşmeli öğretmenlerin kademeli olarak kadroya geçirilmesini istedikleri görülmektedir.

- Araştırmaya katılan sözleşmeli öğretmenlerin %73.4'ü kadroya geçişlerindeki belirsizlikten dolayı girdikleri derslerde veya görevlerinde performanslarının kesinlikle olumsuz etkilendiğini, %11'i olumsuz etkilendiğini, %10'u kısmen olumsuz etkilendiğini, %5.6'sı ise olumsuz ve kesinlikle olumsuz etkilenmediğini ifade etmektedir. Olumsuz ve kesinlikle olumsuz etkilendiğini ifade edenlerin oranı 84.4 olarak göze çarpmaktadır. Performanslarının olumsuz etkilenmesi sözleşmeli öğretmenlikteki yılına bağımlı olmadığı ve öğretmenlerin aynı oranda performanslarının olumsuz olarak etkilendiği söylenebilir.

- Sözleşmeli öğretmenlerin %67.9'u sözleşmeli statülerinden dolayı çalıştıkları okulda kadrolu öğretmenlere karşı psikolojik olarak kesinlikle eziklik hissettiğini, %14.4'ü eziklik hissettiğini, %9.6'sı kısmen eziklik hissettiğini, %8.1'i ise eziklik hissetmediğini ve kesinlikle eziklik hissetmediğini belirtmektedir. Eziklik hissettiğini ve kesinlikle eziklik hissettiğini ifade edenler %82.3'tür. Sözleşmeli öğretmenlikte geçen süre arttıkça sözleşmeli öğretmenlerin statülerinden dolayı çalıştıkları okulda kadrolu öğretmenlere karşı psikolojik olarak eziklik hissetme durumları da artmaktadır. 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenlerin diğer sözleşmeli öğretmenlere nazaran psikolojik olarak kendilerini daha fazla ezik hissettikleri (%82.8) görülmektedir.

Öneriler:

- Sözleşmeli öğretmenlerde, kadrolu olarak atanacaklarına inanmama gibi bir düşünce hakimdir. MEB'in sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi ile ilgili yaptığı açıklamaları inandırıcı bulmuyorlar. Bunun en önemli nedeni MEB'in sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmeleriyle ilgili somut çalışmaların ortaya çıkmamasıdır. MEB'in bugüne kadar söylediği, ilgili kurumlar nezdindeki çalışmaların sonuçlandırılarak, konuya ilişkin yasal düzenlemenin bir an evvel TBMM'ye gönderilmesi ve en kısa sürede yasalaşarak beklentilerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

- MEB'in sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçişleri ile ilgili yaptığı öneriyi, uygun bulanlarla bulmayanların aynı oranda olduğunu, bunun nedeninin ise sözleşmeli olarak yeni girenlerin uygun bulmadığını, 3.ve 4. yılında olan sözleşmeli öğretmenlerin ise uygun bulduğunu söyleyebiliriz. Sözleşmeli öğretmenler MEB'in kendilerini şartsız olarak kadroya geçireceğine inanmadıkları görülürken, bunun yanında sözleşmeli olarak geçen süre bakımından öğretmenlerde, kendilerini kadroya geçirme esnasında MEB'den uygulamasını istedikleri şartlarda da farklı düşünceler ortaya çıkmaktadır. Sözleşmeli öğretmenlik statüsünü ortadan kaldıracak bir kanun ile tüm sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi gerekmektedir.

• Kadroya geçirilememelerinin Hükümetin ve MEB'in tavrından kaynaklandığını ifade eden sözleşmeli öğretmenler, kadro belirsizliğinden ve sözleşmeli statülerinden dolayı girdikleri derslerde performanslarının olumsuz etkilendiği ve diğer öğretmenlere karşı kendilerinde psikolojik olarak eziklik hissettiklerini söylemektedir. Bunların neticesinde 70 bin sözleşmeli öğretmenin kadrolu öğretmenlere oranla tükenmişlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Eğitim sistemimizde böyle bir olumsuzluğun acilen giderilmesi için tüm sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi gerekmektedir.

• 70 bin sözleşmeli öğretmenin de içinde bulunduğu ve görev yaptığı eğitim sistemimizin sorunları her geçen gün artmaktadır. Geleceğimiz olan öğrencilerimizi yetiştiren öğretmenlerin, tükenmişliklerinin en az düzeyde, derslerdeki performanslarının ise en üst düzeyde olması gerekmektedir. Araştırma sonucundan da anlaşılacağı üzere, sözleşmeli öğretmenlerin en büyük sorunu haline gelen kadro sorunu MEB tarafından acilen çözüme kavuşturulmalıdır. Haklarındaki belirsizlikten dolayı sıkıntı yaşayan sözleşmeli öğretmenlerin biran önce şartsız olarak kadroya geçirilmesi elzemdir.

EBSAM²⁰⁰⁹

EĞİTİM-BİR-SEN
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

SINIF YÖNETİMİ VE YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM ARAŞTIRMASI

EĞİTİM-BİR-SEN

SINIF YÖNETİMİ VE YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM ARAŞTIRMASI

1. GİRİŞ

Yirminci yüzyılın son yirmi yılında yaygınlık kazanan yapılandırmacı yaklaşım, ülkemiz eğitim programlarında 2004 yılında ancak yer bulabilmiştir. Özünde bir bilgi teorisi olan yapılandırmacı yaklaşımın eğitime yansımaları “öğrenme” odağında gerçekleşmiştir. Her öğrencinin bilgiyi oluşturma sürecinin, tıpkı parmak izi gibi, kendisine özgü olduğunu savunan bu yaklaşım, doğrunun göreceli olduğunu savunmaktadır. Doğrunun ve bilginin göreceli olması her bireyin kendisine özgü bir doğrusunun olduğunu gösterir. Bu anlayıştan yola çıkan yapılandırmacı yaklaşım, bireyler arasındaki her türlü farklılığın eğitim ve öğretim sürecinde kabul edilmesini ve sürecin işleyişinde dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımla yönetilen sınıflarda öğrencilere doğru ve geçerli bilginin verilmesi amaçlanmaz. Bunun yerine, uygun ortamlar hazırlanarak bilginin oluşturulması işi öğrenciye bırakılır. Öğrenci tarafından oluşturulan bilginin anlamlı olması, günlük yaşama becerilerini geliştirmesi ve kalıcılığının yüksek olması beklenir.

Yapılandırmacılık post-yapısalcı bir teori olarak, öğrenmeyi, etkin öğrencilerin çevreleriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan yorumlayıcı, özyineleyici ve doğrusal olmayan bir inşaa süreci olarak tahlil eder. Öğrenmenin bir psikolojik teorisi olarak, sadece yapıları ve düşünce basamaklarını karakterize edenden ya da uyarlayıcılar sayesinde öğrenilen davranışları izole etmeden daha çok yapıların, dilin, etkinliğin ve anlam üretmenin nasıl ortaya çıktığını tanımlar. Bu teori, evrim ve gelişmenin karmaşık modellerine dayandırılabilir. Eğitimcileri üzerinde düşünmeye zorlayan konu, bu yeni paradigmanın öğretim uygulamalarına ne kattığını belirlemektir (Fosnot & Perry, 2007).

Gerçekte yapılandırmacılık bir öğretim teorisi değil, öğrenme ile ilgili bir teoridir. Aslında, öğretim bilişsel yapının oluşmasını desteklemeye doğru kaydırılırken, eğitim alanı iyice açıklanmayan öğretim teorilerine terk edilmiştir. Reforma dayalı uygulama, belirsiz ve bağıl olmakla itham edilmiştir. Temel sorular, *ne* öğretmeli, *nasil* öğretmeli ve bu pragmatik değişiklik için *öğretmenleri en iyi nasıl eğitmeli* konuları etrafında yoğunlaşmaktaydı. Esas problem, reform esaslı pedagojik stratejilerin istenen öğrenmenin oluşmadığı durumlarda da kullanılabilmesidir. Bunun sebebi, yapılandırmacılığın bir öğrenme teorisi olması, öğretim teorisi olmaması ve bu gibi pedagojik stratejileri kullanmaya teşebbüs eden pek çok eğitimcinin, buluş yoluyla öğrenme ve “yaparak” öğrenme yaklaşımlarını yapılandırmacılıkla karıştırmasıdır (Fosnot, 2007: 320).

1.1. Araştırmanın Problemi

Sınıf yönetiminde materyalist, pozitivist ve davranışçı paradigma doğrultusunda hazırlanan ve uygulanan eğitim programlarının uygulanmasından vazgeçilerek, çoklu doğruları kabul eden, bireyler arası farklılıkların eğitim ortamında dikkate

alınmasına vurgu yapan, bilginin oluşumunda nesnellikten daha ziyade öznelliğin olduğunu savunan yapılandırmaacı yaklaşımın uygulamasına geçilmesinin sancılı olması beklenmektedir. Birbiriyle çelişen paradigmaları art arda uygulamanın güçlükleri vardır. Sınıf yönetiminde, birbirlerine zıt bakış açılarına sahip olan davranışı yaklaşımdan yapılandırmaacı yaklaşıma geçilmesinin öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini zayıflatması beklenmektedir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen geçiş sürecinin tamamlanması ve öğretmenlerin yapılandırmaacı yaklaşıma uygun olarak sınıf yönetimi becerilerini kazanmış olmaları beklenir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın ana amacı, öğretmenlerin sınıf yönetiminde yapılandırmaacı yaklaşımı uygulayıp uygulamadıklarını belirlemektir. Bu ana amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- ✓ öğretmenler yapılandırmaacı yaklaşımın temelinde yatan ilkeleri (varsayımları) kabul etmekte midir?
- ✓ öğretmenler yapılandırmaacı yaklaşımının ilkelerine uygun olarak eğitim ve ğretim etkinliklerini planlamakta mıdır?
- ✓ öğretmenler yapılandırmaacı yaklaşımının ilkelerine uygun olarak eğitim ve ğretim etkinliklerini yürütmekte midir?
- ✓ öğretmenler yapılandırmaacı yaklaşımının ilkelerine uygun olarak eğitim ve ğretim etkinliklerini değerlendirmekte midir?

1.3. Araştırmanın nemi

Yapılandırmaacı yaklaşım, ülkemizde 2004 yılına kadar yürürlükte olan eğitim programlarının tamamen zıddı olan bir görüşe sahiptir. Eğitim ve ğretim etkinliklerinin yapıldığı en temel birim olan sınıfların yönetiminde eski programların öngördüğü materyalist, pozitivist ve davranışı bakış açısından yapılandırmaacı yaklaşıma geçmenin sorunsuz olması beklenemez. Yapılandırmaacı yaklaşımla hazırlanan programların uygulanmaya başlamasından bu yana yedi ğretim yılı geçmiş bulunmaktadır. Bu yedi yıllık süre içerisinde öğretmenlerimizin yapılandırmaacı yaklaşım doğrultusunda sınıf yönetme anlayış ve yeterliklerinde öngörülen gelişmeyi sağlayıp sağlamadıkları araştırmaya değer grlmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, kesitsel (crosssectional) nitelikte bir durum saptama modelindedir. Bu model, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Türkiye’de ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetiminde yapılandırmaacı yaklaşımı nasıl işlediğini ve sonuçlarının nasıl olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir durum saptama çalışmasıdır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki illerin kent bölgesinde ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evreni temsilen TÜİK’in İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1 bölgesinden 12 il seçilmiştir. Örneklem çapı ise;

n = Örnek Çapı

p = Olayın Görülme Sıklığı (Olasılığı)

Z_{α} = Güvenirlilik ($\alpha = 0.05$ için Z_{α} değeri=1.96’dır)

d = Örneklem Hatası (Duyarlılık)

N = 515.086 öğretmen (2008-2009 MEB Verilerine Göre)

olmak üzere;

$p = 0.5$

$\alpha = 0.05$

$d = \mp 0.025$ alınarak, $n = \frac{p(1-p)Z_{\alpha}^2}{d^2}$ formülünden (N yeteri kadar büyük olduğundan)

$n = 1.532$ olarak belirlenmiştir.

Bu örnek çapı, 12 bölgedeki belirlenen illere; kent bölgesinde çalışan ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmen sayılarına Orantılı Örneklem yöntemiyle paylaştırıldı. İllerde ise ilçeler tesadüfi olarak belirlendi. İstanbul’da 8 ilçe, İzmir ve Ankara’da 5’er ilçe, Adana’da 4 ilçe, Bursa, Kayseri, Samsun, Trabzon, Erzurum, Malatya ve Gaziantep’te 3’er ilçe ve Balıkesir’de 2 ilçe yer almaktadır. Örneklem alınan ilçelerdeki okulların listesi oluşturulup, Orantılı Örneklem yöntemiyle, il örneklemeleri ilçelere paylaştırıldı. Her okula 5-6 öğretmen olacak şekilde ilçelerde anket yapılacak okul sayıları belirlendi ve listelerden tesadüfi olarak seçilerek, toplamda 242 okul örneklem girdi.

2.3. Veri Toplama Aracı

Türkiye’de ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetiminde yapılandırmacı yaklaşımı nasıl işlediği ve sonuçlarını tespit etmek amacıyla literatür taraması, uzmanların ve akademisyenlerin görüşleriyle önerileri alınarak 33 sorudan oluşan bir anket formu oluşturulmuştur (Ek-1). Hazırlanan anket formunda cinsiyet, kurum ve kıdem yılı gibi sosyo-demografik soruların yanı sıra sınıf yönetimi ve yapılandırmacı yaklaşımın nasıl işlediği ve sonuçlarının nasıl olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan sorular yer almıştır.

2.4. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye genelinde yapıldığı için kent-kır ve maliyet kotaları konulmuştur. Bu nedenle araştırma TÜİK’in İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1’den Türkiye’yi temsilen 12 bölgede 12 il seçilmiş ve kent (merkez) bölgelerindeki ilk ve ortaöğretimdeki okullarda yapıldı.

2.5. Araştırmanın Yapıldığı Tarih

Araştırma Şubat ayının 3 ve 4. haftaları arasında yapıldı (17-28 Şubat 2010).

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

17-28 Şubat 2010 tarihlerinde 12 ilde, 242 okulda ve 1532 öğretmenle yüz yüze yapılan ‘‘Sınıf Yönetimi ve Yapılandırıcı Yaklaşım’’ araştırmasında elde edilen bulgular aşağıdadır.

Araştırma amacına yönelik olarak öğretmelerin demografik özelliklerinden (1) cinsiyet, (2) çalışılan okul yer aldığı öğretim basamağı ve (3) mesleki kıdem değişkenlerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Yapılan Ki-Kare Analizi (χ^2 bağımsızlık testi) sonuçları, $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyi ile karşılaştırıldı. Bu bulgulara göre:

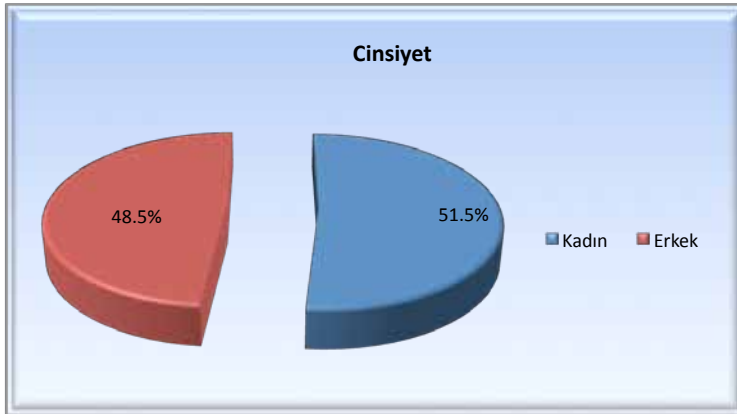
3.1. Cinsiyet

Araştırmaya katkı sağlayan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular Tablo 1 ve Grafik 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyeti

Cinsiyet	n	%
Kadın	789	51,5
Erkek	743	48,5
Toplam	1532	100

Grafik1. Katılımcıların Cinsiyeti

Tablo 1 ve Grafik 1 1532 katılımcının % 51,5’ nin (789) kadın ve % 48,5’ nin (742) erkek olduğu görölmektedir. Bu bulgu, ölkemizden öğretmenliğin kadın mesleği olma yolunda ilerlediğini gösteren araştırmaların bulguları ile uyum göstermektedir. Örneğin Demirtaş (2000) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerin %60’ı kadın ve %40’ı erkek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

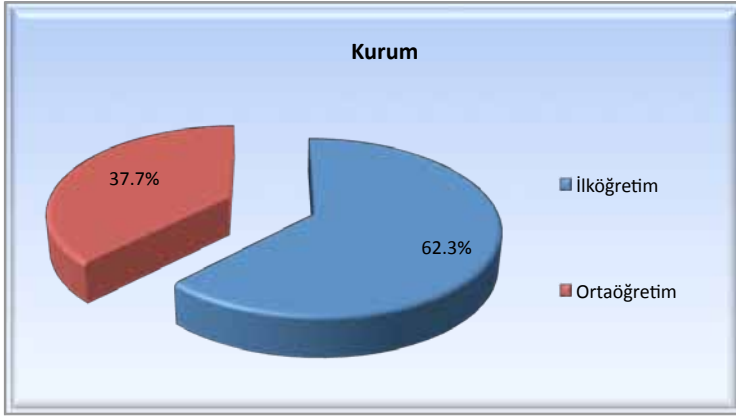
3.2. Öğretim Basamağı

Katılımcıların görev yaptıkları kurumun hangi öğretim basamağında yer aldığını gösteren bulgular Tablo 2 ve Grafik 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Görev Yaptıkları Kurumun Yer Aldığı Öğretim Basamağı

Kurum	n	%
İlköğretim	955	62,3
Ortaöğretim	577	37,7
Toplam	1532	100

Grafik 2. Katılımcıların Görev Yaptıkları Kurumun Yer Aldığı Öğretim Basamağı

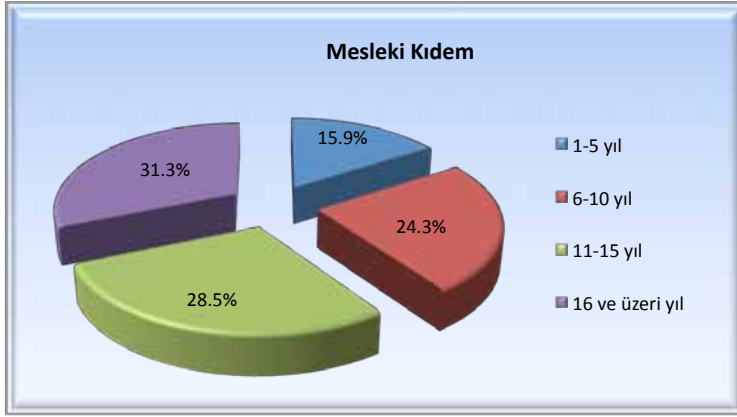
Tablo 2 ve Grafik 2’deki bulgular incelendiğinde katılım sağlayan öğretmenlerin %62,3’ünün (955) ilköğretim kurumlarında, %37,7’sinin (577) ortaöğretim kurumların görev yaptığı görülmektedir. Ülkemizde ilköğretim çağında okullaşma oranın yaklaşık %97 ve ortaöğretimde yaklaşık %60 civarında ve ilköğretimin 8 yıl süreli olmasına karşılık ortaöğretimin 4 yıl süreli olduğu düşünülürse örnekleme alınan okulların ve öğretmenlerin evreni temsil etme oranlarının dengeli olduğu söylenebilir.

3.3. Mesleki Kıdem

Katılımcıların öğretmenlikteki mesleki kıdemlerini gösteren bulgular Tablo 3 ve Grafik 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Mesleki Kıdemleri

Mesleki Kıdem	n	%
1-5 yıl	244	15,9
6-10 yıl	373	24,3
11-15 yıl	436	28,5
16 ve üzeri yıl	479	31,3
Toplam	1532	100

Grafik 3. Katılımcıların Mesleki Kıdemleri

Katılımcıların mesleki kıdemleri incelendiğinde, meslekteki kıdem arttıkça öğretmen sayılarının da arttığı görülmektedir. Katılımcıların %40,2'sinin mesleki kıdemleri 10 yıldan az iken %59,8'inin de 10 yıldan fazladır. Bu bulgu öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin fazla olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin yüksek olması, yeni bir anlayışla hazırlanan programları ve bu programların gerektirdiği uygulamaları yapmada isteksizlik ya da zorlanma riskini taşımaktadır.

3.4. Öğrencilerin Kendi Öğrenmelerinin Sorumluluğunu Alması

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilere kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu yüklemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşımın, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarına ne derecede yardımcı olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 4 ve Grafik 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Kendi Öğrenmelerinin Sorumluluğunu Alması

Yapılandırmacı yaklaşımın, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarına ne derecede yardımcı olduğunu düşünüyorsunuz?	n	%
Tamamen yardımcı olduğunu düşünüyorum	213	13,9
Çoğunlukla yardımcı olduğunu düşünüyorum	664	43,3
Orta düzeyde yardımcı olduğunu düşünüyorum	484	31,6
Çok az yardımcı olduğunu düşünüyorum	135	8,8
Hiç yardımcı olduğunu düşünmüyorum	36	2,3
Toplam	1532	100

Grafik 4. Öğrencilerin Kendi Öğrenmelerinin Sorumluluğunu Alması

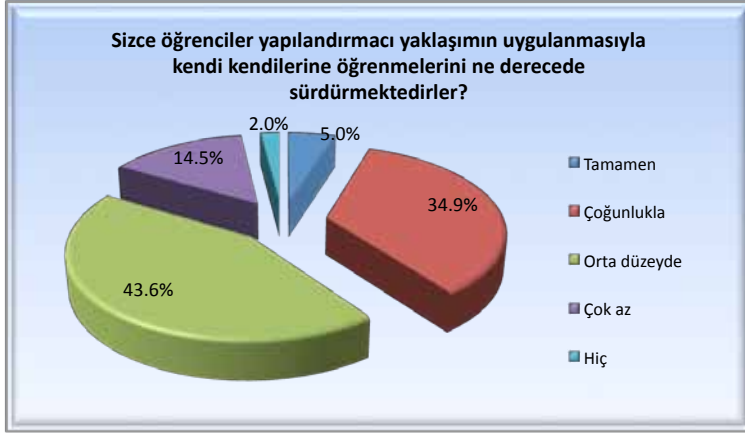
Tablo 4 ve Grafik 4'teki bulgular incelendiğinde, yapılandırıcı yaklaşımın öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaya, katılımcı öğretmenlerin %13,9'u "tamamen", %43,3'ü "çoğunlukla", % 31,36'sı "orta", %8,8' "çok az" ve %2,3' "hiç" düzeyinde yardımcı olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların 57,2'sinin algılamaları "tamamen" ve "çoğunlukla" düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşımın öğrenciye sorumluluklarını yüklemeye bilinci kazandırdığına inanma düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Katılımcıların görüşleri arasında, cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından, anlamlı farklılıkların olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanan ki-kare testinden 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, öğretmenlerin görüşlerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

3.5. Kendi Öğrenmesini Sürdürme

Yapılandırıcı yaklaşımın öğrencilerin kendi kendilerinin öğrenmeye başlamalarını ve bunu sürdürmelerini hedeflemektedir. Öğretmelere yöneltilen "Sizce öğrenciler yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla kendi kendilerine öğrenmelerini ne derecede sürdürmektedirler?" sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 5 ve Grafik 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Kendi Öğrenmelerinin Sürdürmesi

Sizce öğrenciler yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla kendi kendilerine öğrenmelerini ne derecede sürdürmektedirler?	n	%
Tamamen	76	5
Çoğunlukla	533	34,9
Orta düzeyde	665	43,6
Çok az	221	14,5
Hiç	31	2
Toplam	1526	100

Grafik 5. Öğrencilerin Kendi Öğrenmelerinin Sürdürmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %5'i yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini tamamen sürdürdüğünü, %34,9'u çoğunlukla sürdürdüğünü, %43,6'sı orta düzeyde sürdürdüğünü, %14,5'i çok az düzeyde sürdürdüğünü belirtirken, %2'si ise hiç sürdürmediğini ifade etmektedir. Katılımcıların görüşleri, orta düzey üstünde yoğunlaşmaktadır. Cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından, görüşler arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanan ki-kare testinden 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.6. Öğrencilerin Aktif Hale Gelmesi

Yapılandırıcı yaklaşım, öğrencileri sınıf içerisinde ve günlük yaşamda aktif hale getirmenin gerekliliğine vurgu yapar. Öğretmelere yöneltilen "Yapılandırıcı yaklaşım ile öğrenciler öğrenme sürecinde ne derecede aktif hale geldiler?" sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 6, Tablo 6.1 ve Grafik 6'da yer almaktadır.

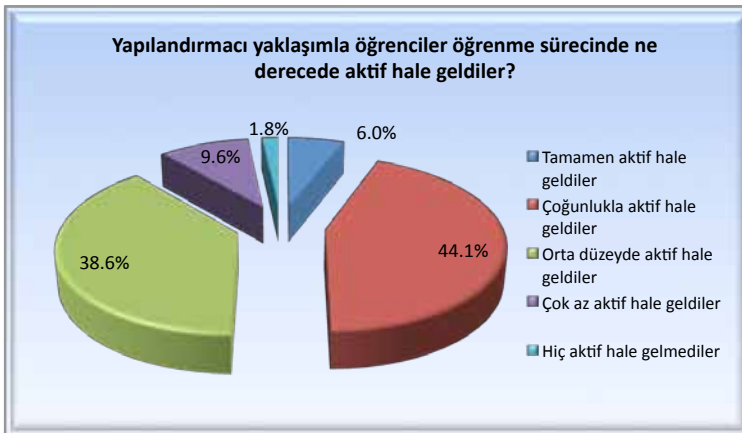
Tablo 6. Öğrencilerin Aktif Hale Gelmesi

Yapılandırıcı yaklaşım ile öğrenciler öğrenme sürecinde ne derecede aktif hale geldiler?	n	%
Tamamen aktif hale geldiler	91	6
Çoğunlukla aktif hale geldiler	673	44,1
Orta düzeyde aktif hale geldiler	589	38,6
Çok az aktif hale geldiler	146	9,6
Hiç aktif hale gelmediler	27	1,8
Toplam	1526	100

Tablo 6.1. Öğrencilerin Aktif Hale Gelmesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Yapılandırmacı yaklaşımla öğrenciler öğrenme sürecinde ne derecede aktif hale geldiler?	Tamamen aktif hale geldiler	69 7,20%	22 3,80%	91 6,00%
	Çoğunlukla aktif hale geldiler	437 45,90%	236 41,10%	673 44,10%
	Orta düzeyde aktif hale geldiler	356 37,40%	233 40,60%	589 38,60%
	Çok az aktif hale geldiler	76 8,00%	70 12,20%	146 9,60%
	Hiç aktif hale gelmediler	14 1,50%	13 2,30%	27 1,80%
	Toplam	952 100,00%	574 100,00%	1526 100,00%

$\chi^2=17,73$ s.d.=4 P=0,001

Grafik 6. Öğrencilerin Aktif Hale Gelmesi

Tablo 6 ve Grafik 6 incelendiğinde, yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif hale gelip gelmediklerine yönelik öğretmen görüşleri, %6 “tamamen”, %44,1 “çoğunlukla”, %38,8 “orta”, %9,6 “çok az” ve %1,8 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet ve kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, kurum değişkeni açısından bir farklılık bulunmuştur. Yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilerin öğrenme sürecindeki aktiflikleri, öğretmenlerin görev yaptığı kuruma göre incelendiğinde, ilköğretimdeki öğrencilerin ortaöğretimdeki öğrencilere nazaran daha aktif oldukları ortaya çıkmaktadır ($P<0,05$). Gelişim dönemleri göz önüne alındığında ilköğretim çağındaki öğrencilerin fiziksel yönden aktif olma düzeylerinin ortaöğretim çağındakilere oranla daha fazla olması beklenmektedir. Öğretmen algılarının bilişsel-zihinsel etkinlikten daha çok fiziksel etkinlik kaynaklı olma olasılığının yüksek olduğu söylenebilir.

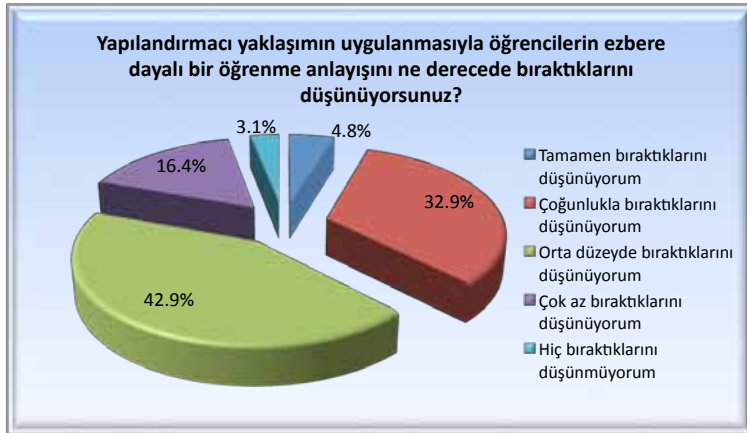
3.7.Öğrencilerin Ezbere Dayalı Bir Öğrenme Anlayışını Bırakması

Yapılandırıcı yaklaşım, öğrencilerin ezbere dayalı bir öğrenme anlayışını bırakmalarını hedeflemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla öğrencilerin ezbere dayalı bir öğrenme anlayışını ne derecede bıraktıklarını düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 7 ve Grafik 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin Ezbere Dayalı Bir Öğrenme Anlayışını Bırakması

Yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla öğrencilerin ezbere dayalı bir öğrenme anlayışını ne derecede bıraktıklarını düşünüyorsunuz?	n	%
Tamamen bıraktıklarını düşünüyorum	73	4,8
Çoğunlukla bıraktıklarını düşünüyorum	502	32,9
Orta düzeyde bıraktıklarını düşünüyorum	656	42,9
Çok az bıraktıklarını düşünüyorum	250	16,4
Hiç bıraktıklarını düşünmüyorum	47	3,1
Toplam	1528	100

Grafik 7. Öğrencilerin Ezbere Dayalı Bir Öğrenme Anlayışını Bırakması

Tablo 7 ve Grafik 7 incelendiğinde, yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasıyla öğrencilerin ezbere dayalı bir öğrenme anlayışını bırakıp bırakmadıklarına ilişkin öğretmen görüşleri, %4,8 “tamamen”, %32,9 “çoğunlukla”, %42,9 “orta”, %16,4 “çok az” ve %3,1 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından, görüşler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.8.Öğrencilerin Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde Rol Alması

Bu yaklaşım, sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde öğrencilerin etkin rol almasına vurgu yapar. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırıcı yaklaşım ile birlikte sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde öğrenciler ne derecede etkin

rol almaktadırlar?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 8, Tablo 8.1 ve Grafik 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde Rol Alması

Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde öğrenciler ne derecede etkin rol almaktadırlar?	n	%
Tamamen almaktadır	90	5,9
Çoğunlukla almaktadır	535	35,1
Orta düzeyde almaktadır	615	40,3
Çok az almaktadır	254	16,6
Hiç almamaktadır	32	2,1
Toplam	1526	100

Tablo 8.1. Öğrencilerin Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde Rol Almasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

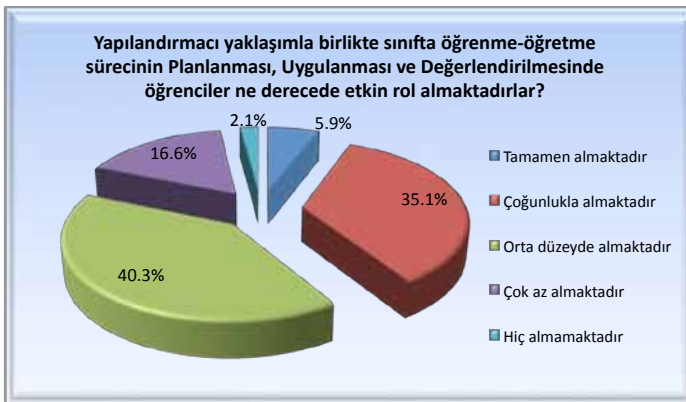
		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde öğrenciler ne derecede etkin rol almaktadırlar?	Tamamen almaktadır	61 6,40%	29 5,10%	90 5,90%
	Çoğunlukla almaktadır	340 35,60%	195 34,10%	535 35,10%
	Orta düzeyde almaktadır	400 41,90%	215 37,60%	615 40,30%
	Çok az almaktadır	135 14,20%	119 20,80%	254 16,60%
	Hiç almamaktadır	18 1,90%	14 2,40%	32 2,10%
	Toplam	954 100,00%	572 100,00%	1526 100,00%

$$\chi^2_{h^2}=13,03$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,011$$

Grafik 8. Öğrencilerin Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesinde Rol Alması

Tablo 8 ve Grafik 8'e bakıldığında, öğrencilerin yapılandırmacı yaklaşımla birlikte sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde rol alıp almadıklarına yönelik öğretmen görüşleri, %5,9 "tamamen", %35,1 "çoğunlukla", %40,3 "orta", %16,6 "çok az" ve %2,1 "hiç" düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testinde kurum değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunurken, cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri açısından bir farklılık bulunmamıştır. Yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilerin sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde ilköğretimdeki öğrencilerin ortaöğretimdeki öğrencilere nazaran etkin rol aldıkları görülüyor ($P<0,05$). Yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan programların ilköğretim okullarında ortaöğretim okullarından üç yıl daha önce başlamasının bu bulgunun elde edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

3.9.Öğretmen ve Öğrencilerin Yıllık ve Ders Planlarını Birlikte Yapması

Yapılandırmacı yaklaşım, yıllık ve ders planlarının öğretmen ve öğrencilerle birlikte yapılmasını içermektedir. Öğretmelere yöneltilen "Yapılandırmacı bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için yıllık ve ders planlarını öğretmen ve öğrencilerin birlikte yapmaları gerektiğine inanıyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 9, Tablo 9.1 ve Grafik 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Öğretmen ve Öğrencilerin Yıllık ve Ders Planlarını Birlikte Yapması

Yapılandırmacı bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için yıllık ve ders planlarını öğretmen ve öğrencilerin birlikte yapmaları gerektiğine inanıyor musunuz?	n	%
Tamamen	232	15,2
Çoğunlukla	455	29,9
Orta düzeyde	419	27,5
Çok az	273	17,9
Hiç	143	9,4
Toplam	1522	100

Tablo 9.1. Öğretmen ve Öğrencilerin Yıllık ve Ders Planlarını Birlikte Yapmasının Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Yapılandırmacı bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için yıllık ve ders planlarını öğretmen ve öğrencilerin birlikte yapmaları gerektiğine inanıyor musunuz?	Tamamen	105	127	232
	Çoğunlukla	13,30%	17,30%	15,20%
	Orta düzeyde	242	213	455
	Çok az	30,70%	29,10%	29,90%
	Hiç	204	215	419
Toplam		25,90%	29,30%	27,50%
		152	121	273
		19,30%	16,50%	17,90%
		86	57	143
		10,90%	7,80%	9,40%
	789	733	1522	
	100,00%	100,00%	100,00%	

$$\chi^2_h = 11,58$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,021$$

Grafik 9. Öğretmen ve Öğrencilerin Yıllık ve Ders Planlarını Birlikte Yapması

Tablo 9 ve Grafik 9’da; öğretmenlerin %15,2’si yıllık ve ders planlarının öğrencilerle birlikte yapılması gerektiğine tamamen inandığını, %29,9’u çoğunlukla inandığını, %27,5’i orta düzeyde inandığını, %17,9’u çok az düzeyde inandığını ifade ederken, %9,4’ü ise hiç inanmadığını söylemektedir. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunurken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından bir farklılık bulunmamıştır. Yapılandırmacı bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere nazaran, yıllık ve ders planlarını öğrencilerle birlikte yapmaları gerektiğine daha fazla inandıkları ortaya çıkmaktadır ($P<0,05$).

3.10. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınması

Yapılandırmacı yaklaşım, yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlemede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almaktadır. Öğretmelere yöneltilen “Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 10, Tablo 10.1, Tablo 10.2, Tablo 10.3 ve Grafik 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınması

Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?	n	%
Tamamen	264	17,3
Çoğunlukla	719	47,1
Orta düzeyde	405	26,5
Çok az	105	6,9
Hiç	34	2,2
Toplam	1527	100

Tablo 10.1. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınmasının Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?	Tamamen	137 17,40%	127 17,20%	264 17,30%
	Çoğunlukla	390 49,40%	329 44,60%	719 47,10%
	Orta düzeyde	203 25,70%	202 27,40%	405 26,50%
	Çok az	40 5,10%	65 8,80%	105 6,90%
	Hiç	19 2,40%	15 2,00%	34 2,20%
	Toplam	789 100,00%	738 100,00%	1527 100,00%

$\chi^2_{41} = 10,29$

s.d.=4

P=0,036

Tablo 10.2. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?	Tamamen	173 18,20%	91 15,80%	264 17,30%
	Çoğunlukla	466 48,90%	253 44,00%	719 47,10%
	Orta düzeyde	242 25,40%	163 28,30%	405 26,50%
	Çok az	49 5,10%	56 9,70%	105 6,90%
	Hiç	22 2,30%	12 2,10%	34 2,20%
	Toplam	952 100,00%	575 100,00%	1527 100,00%

$\chi^2_{41} = 15,24$

s.d.=4

P=0,004

Tablo 10.3. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?	Tamamen	47 19,30%	71 19,00%	76 17,50%	70 14,70%	264 17,30%
	Çoğunlukla	109 44,70%	184 49,30%	186 42,80%	240 50,50%	719 47,10%
	Orta düzeyde	63 25,80%	96 25,70%	122 28,00%	124 26,10%	405 26,50%
	Çok az	14 5,70%	15 4,00%	45 10,30%	31 6,50%	105 6,90%
	Hiç	11 4,50%	7 1,90%	6 1,40%	10 2,10%	34 2,20%
	Toplam	244 100,00%	373 100,00%	435 100,00%	475 100,00%	1527 100,00%

$\chi^2_{41} = 27,09$

s.d.=12

P=0,007

Grafik 10. Öğrenciler Arasındaki Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınması

Tablo 10 ve Grafik 10 incelendiğinde, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların dikkate alınıp alınmamasına ilişkin öğretmen görüşleri, %17,3 “tamamen”, %47,1 “çoğunlukla”, %26,5 “orta”, %6,9 “çok az” ve %2,2 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere, ilköğretimdeki öğretmenlerin ortaöğretimdeki öğretmenlere ve 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları daha fazla dikkate aldıkları görülmektedir ($P < 0,05$).

3.11. Öğrencilerin Bireysel Gereksinimlerini ve Yeterliliklerinin Dikkate Alınması

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliliklerini, öğretmenler tarafından dikkate alınmasını hedeflemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşımın size yüklemiş olduğu “öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliliklerini dikkate alma” sorumluluğunu ne derecede gerçekleştiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 11, Tablo 11.1, Tablo 11.2 ve Grafik 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin Bireysel Gereksinimlerini ve Yeterliliklerinin Dikkate Alınması

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Yapılandırmacı yaklaşımın size yüklemiş olduğu “öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliliklerini dikkate alma” sorumluluğunu ne derecede gerçekleştiriyorsunuz?	Tamamen	112 11,80%	50 8,70%	162 10,60%
	Çoğunlukla	527 55,30%	270 46,80%	797 52,10%
	Orta düzeyde	269 28,20%	206 35,70%	475 31,00%
	Çok az	44 4,60%	46 8,00%	90 5,90%
	Hiç	1 0,10%	5 0,90%	6 0,40%
Toplam	953 100,00%	577 100,00%	1530 100,00%	

$$\chi^2_h = 26,89$$

$$s.d. = 4$$

$$P = 0,001$$

Tablo 11.1. Öğrencilerin Bireysel Gereksinimlerini ve Yeterliliklerinin Dikkate Alınmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırıcı yaklaşımın size yüklemiş olduğu "öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliklerini dikkate alma" sorumluluğunu ne derecede gerçekleştiriyorsunuz?	Tamamen	112 11,80%	50 8,70%	162 10,60%
	Çoğunlukla	527 55,30%	270 46,80%	797 52,10%
	Orta düzeyde	269 28,20%	206 35,70%	475 31,00%
	Çok az	44 4,60%	46 8,00%	90 5,90%
	Hiç	1 0,10%	5 0,90%	6 0,40%
Toplam		953 100,00%	577 100,00%	1530 100,00%

$\chi^2_h = 26,89$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 11.2. Öğrencilerin Bireysel Gereksinimlerini ve Yeterliliklerinin Dikkate Alınmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırıcı yaklaşımın size yüklemiş olduğu "öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliklerini dikkate alma" sorumluluğunu ne derecede gerçekleştiriyorsunuz?	Tamamen	34 14,00%	27 7,20%	57 13,10%	44 9,20%	162 10,60%
	Çoğunlukla	122 50,20%	214 57,40%	209 47,90%	252 52,70%	797 52,10%
	Orta düzeyde	71 29,20%	119 31,90%	135 31,00%	150 31,40%	475 31,00%
	Çok az	16 6,60%	9 2,40%	33 7,60%	32 6,70%	90 5,90%
	Hiç	0 0,00%	4 1,10%	2 0,50%	0 0,00%	6 0,40%
Toplam		243 100,00%	373 100,00%	436 100,00%	478 100,00%	1530 100,00%

$\chi^2_h = 31,79$ s.d.=12 P=0,001

Grafik 11. Öğrencilerin Bireysel Gereksinimlerinin ve Yeterliliklerinin Dikkate Alınması

Tablo 11 ve Grafik 11 incelendiğinde, öğrencilerin bireysel gereksinimlerinin ve yeterliliklerinin dikkate alınıp alınmadığına yönelik öğretmen görüşleri, %10,6 “tamamen”, %52,1 “çoğunlukla”, %31 “orta”, %5,9 “çok az” ve %0,4 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İlköğretimdeki öğretmenlerin ortaöğretimdeki öğretmenlere, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliliklerini daha fazla dikkate aldıkları ortaya çıkmaktadır ($P < 0,05$).

3.12. Etkinliklerin Yapılandırıcı Yaklaşımına Göre Planlanması

Öğretmenlerin, yapılandırıcı yaklaşıma göre etkinlikleri planlaması, bu yaklaşımla hedeflenen amaca daha iyi ulaşılacağına bir göstergesidir. Öğretmelere yöneltilen “Etkinliklerinizi yapılandırıcı yaklaşıma göre ne derecede planlıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 12, Tablo 12.1 ve Grafik 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Etkinliklerin Yapılandırıcı Yaklaşıma Göre Planlanması

Etkinliklerinizi yapılandırıcı yaklaşıma göre ne derecede planlıyorsunuz?	n	%
Tamamen planlıyorum	132	8,7
Çoğunlukla planlıyorum	762	50
Orta düzeyde planlıyorum	503	33
Çok az planlıyorum	109	7,1
Hiç planlamıyorum	19	1,2
Toplam	1525	100

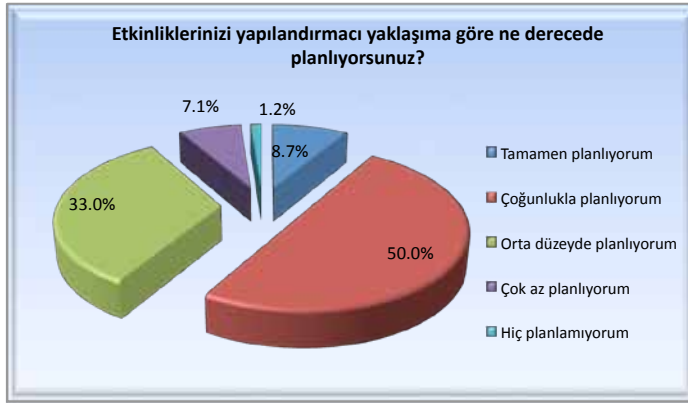
Tablo 12.1. Etkinliklerin Yapılandırıcı Yaklaşıma Göre Planlanmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Etkinliklerinizi yapılandırıcı yaklaşıma göre ne derecede planlıyorsunuz?	Tamamen planlıyorum	88 9,20%	44 7,70%	132 8,70%
	Çoğunlukla planlıyorum	517 54,20%	245 42,90%	762 50,00%
	Orta düzeyde planlıyorum	288 30,20%	215 37,70%	503 33,00%
	Çok az planlıyorum	46 4,80%	63 11,00%	109 7,10%
	Hiç planlamıyorum	15 1,60%	4 0,70%	19 1,20%
Toplam	954 100,00%	571 100,00%	1525 100,00%	

$$\chi^2 = 37,55$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,001$$

Grafik 12. Etkinliklerin Yapılandırıcı Yaklaşımına Göre Planlanması

Tablo 12 ve Grafik 12'ye bakıldığında, etkinliklerin yapılandırıcı yaklaşıma göre planlanıp planlanmadığına ilişkin öğretmen görüşleri, %8,7 “tamamen”, %50 “çoğunlukla”, %33 “orta”, %7,1 “çok az” ve %1,2 “hiç” düzeyinde olmuştur. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İlköğretimdeki öğretmenlerin ortaöğretimdeki öğretmenlere nazaran etkinliklerini yapılandırıcı yaklaşıma göre daha fazla planladıkları görülmektedir ($P<0,05$).

3.13. Sınıf Yönetiminde Demokratik ve Katılımcı Yaklaşımın Uygulanması

Yapılandırıcı yaklaşımda, öğretmenlerin sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı olması vurgulanmaktadır. Öğretmelere yöneltilen “Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı ne derecede uyguluyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 13, Tablo 13.1, Tablo 13.2 ve Grafik 13'te yer almaktadır.

Tablo 13. Sınıf Yönetiminde Demokratik ve Katılımcı Yaklaşımın Uygulanması

Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı ne derecede uyguluyorsunuz?	n	%
Sürekli uyguluyorum	463	30,4
Çoğunlukla uyguluyorum	736	48,3
Orta düzeyde uyguluyorum	273	17,9
Çok az uyguluyorum	43	2,8
Hiç uygulamıyorum	10	0,7
Toplam	1525	100

Tablo 13.1. Sınıf Yönetiminde Demokratik ve Katılımcı Yaklaşımın Uygulanmasının Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	236 29,90%	227 30,80%	463 30,40%
	Çoğunlukla uyguluyorum	405 51,30%	331 45,00%	736 48,30%
	Orta düzeyde uyguluyorum	132 16,70%	141 19,20%	273 17,90%
	Çok az uyguluyorum	9 1,10%	34 4,60%	43 2,80%
	Hiç uygulamıyorum	7 0,90%	3 0,40%	10 0,70%
	Toplam	789 100,00%	736 100,00%	1525 100,00%

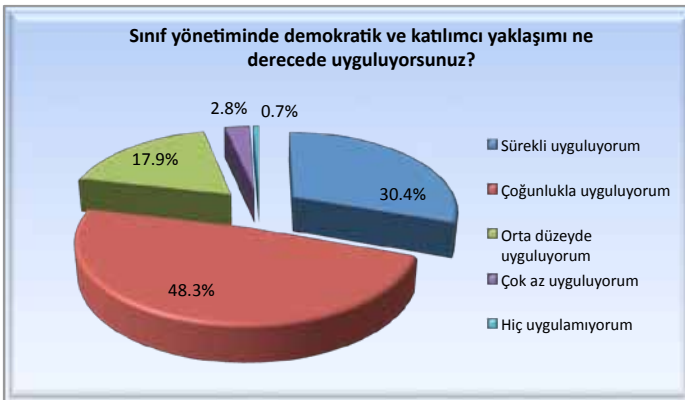
$\chi^2_{hi} = 22,23$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 13.2. Sınıf Yönetiminde Demokratik ve Katılımcı Yaklaşımın Uygulanmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	311 32,80%	152 26,40%	463 30,40%
	Çoğunlukla uyguluyorum	464 48,90%	272 47,20%	736 48,30%
	Orta düzeyde uyguluyorum	151 15,90%	122 21,20%	273 17,90%
	Çok az uyguluyorum	20 2,10%	23 4,00%	43 2,80%
	Hiç uygulamıyorum	3 0,30%	7 1,20%	10 0,70%
	Toplam	949 100,00%	576 100,00%	1525 100,00%

$\chi^2_{hi} = 19,16$ s.d.=4 P=0,001

Grafik 13. Sınıf Yönetiminde Demokratik ve Katılımcı Yaklaşımın Uygulanması

Tablo 13 ve Grafik 13’te; öğretmenlerin %30,4’ü sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı tamamen uyguladığını, %48,3’ü çoğunlukla uyguladığını, %17,9’u orta düzeyde uyguladığını, %2,8’i çok az düzeyde uyguladığını ve %0,7’si hiç uygulamadığını ifade etmektedir. Uygulanan ki-kare testinde cinsiyet ve kurum değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunurken, mesleki kıdem değişkeni açısından bir farklılık bulunmamıştır. Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere ve ilköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla uyguladıkları test sonucunda ortaya çıkmaktadır ($P<0,05$).

3.14. Öğrencilerin Birincil Bilgi Kaynaklarına Ulaşması

Yapılandırıcı yaklaşımın uygulanması, öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını hedeflemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Sizce yapılandırıcılığın uygulanması, öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını ne derecede sağlıyor?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 14, Tablo 14.1 ve Grafik 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Öğrencilerin Birincil Bilgi Kaynaklarına Ulaşması

Sizce yapılandırıcılığın uygulanması, öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını ne derecede sağlıyor?	n	%
Tamamen sağlıyor	98	6,4
Çoğunlukla sağlıyor	665	43,7
Orta düzeyde sağlıyor	607	39,9
Çok az sağlıyor	138	9,1
Hiç sağlamıyor	15	1
Toplam	1523	100

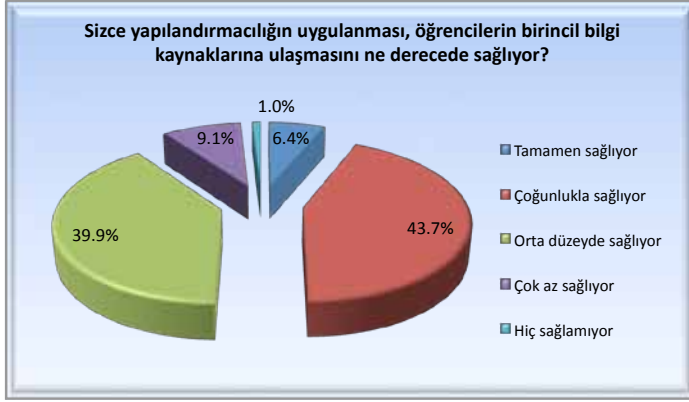
Tablo 14.1. Öğrencilerin Birincil Bilgi Kaynaklarına Ulaşmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim	
Tamamen sağlıyor	58 6,10%	40 7,00%	98 6,40%
Çoğunlukla sağlıyor	427 44,90%	238 41,60%	665 43,70%
Orta düzeyde sağlıyor	387 40,70%	220 38,50%	607 39,90%
Çok az sağlıyor	73 7,70%	65 11,40%	138 9,10%
Hiç sağlamıyor	6 0,60%	9 1,60%	15 1,00%
Toplam	951 100,00%	572 100,00%	1523 100,00%

$$\chi^2_{h^2}=10,36$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,035$$

Grafik 14. Öğrencilerin Birincil Bilgi Kaynaklarına Ulaşması

Tablo 14 ve Grafik 14 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %6,4'ü yapılandırıcılığın uygulanması, öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını tamamen sağladığını, %43,7'si çoğunlukla sağladığını, %39,9'u orta düzeyde sağladığını, %9,1'i çok az düzeyde sağladığını ve %1'i hiç sağlamadığını söylemektedir. Uygulanan ki-kare testinde kurum değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunurken, cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri açısından bir farklılık bulunmamıştır. Yapılandırıcılığın uygulanması, ilköğretim öğrencilerinin ortaöğretim öğrencilerine nazaran daha fazla birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını sağladığı görülüyor ($P < 0,05$).

3.15. Ders Materyallerinin Temin Edilmesi

Yapılandırıcı eğitim ve öğretimde etkinlikler için ders materyalleri bulunmaktadır. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırıcılığın gerektirdiği eğitim ve öğretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini ne derecede temin ediyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 15, Tablo 15.1 Tablo 15.2 ve Grafik 15'te yer almaktadır.

Tablo 15. Ders Materyallerinin Temin Edilmesi

Yapılandırıcılığın gerektirdiği eğitim ve öğretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini ne derecede temin ediyorsunuz?	n	%
Hepsini temin ediyorum	85	5,6
Çoğunlukla temin ediyorum	411	27
Orta düzeyde temin ediyorum	665	43,7
Çok az temin ediyorum	298	19,6
Hiç temin edemiyorum	62	4,1
Toplam	1521	100

Tablo 15.1. Ders Materyallerinin Temin Edilmesinin Kurum Değişkenine G6re G6r6ř Farklılıklarını G6steren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlk6đretim	Orta6đretim		
Yapılandırıcılığın gerektirdiği eğitim ve 6đretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini ne derecede temin ediyorsunuz?	Hepsini temin ediyorum	62 6,50%	23 4,00%	85 5,60%
	çoğunlukla temin ediyorum	264 27,90%	147 25,60%	411 27,00%
	Orta d6zeyde temin ediyorum	407 43,00%	258 44,90%	665 43,70%
	çok az temin ediyorum	169 17,80%	129 22,50%	298 19,60%
	Hiç temin edemiyorum	45 4,80%	17 3,00%	62 4,10%
Toplam	947 100,00%	574 100,00%	1521 100,00%	

$\chi^2_{h^2}=11,84$

s.d.=4

P=0,019

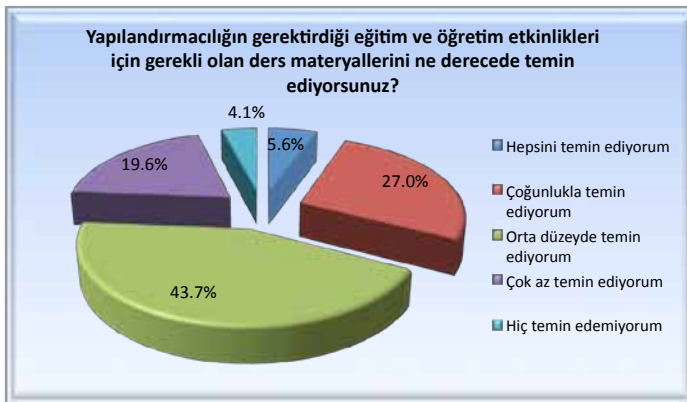
Tablo 15.2. Ders Materyallerinin Temin Edilmesinin Mesleki Kıdem Değişkenine G6re G6r6ř Farklılıklarını G6steren Ki-Kare Sonuçları

	Mesleki Kıdem				Toplam	
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve 6zeri yıl		
Yapılandırıcılığın gerektirdiği eğitim ve 6đretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini ne derecede temin ediyorsunuz?	Hepsini temin ediyorum	18 7,40%	17 4,60%	22 5,10%	28 5,90%	85 5,60%
	çoğunlukla temin ediyorum	57 23,50%	98 26,60%	122 28,20%	134 28,20%	411 27,00%
	Orta d6zeyde temin ediyorum	100 41,20%	170 46,10%	179 41,30%	216 45,40%	665 43,70%
	çok az temin ediyorum	57 23,50%	59 16,00%	99 22,90%	83 17,40%	298 19,60%
	Hiç temin edemiyorum	11 4,50%	25 6,80%	11 2,50%	15 3,20%	62 4,10%
Toplam	243 100,00%	369 100,00%	433 100,00%	476 100,00%	1521 100,00%	

$\chi^2_{h^2}=23,66$

s.d.=12

P=0,023

Grafik 15. Ders Materyallerinin Temin Edilmesi

Tablo 15 ve Grafik 15’e bakıldığında, yapılandırmacılığın gerektirdiği eğitim ve öğretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerinin teminine ilişkin öğretmen görüşleri, %5,6 “hepsini”, %27 “çoğunlukla”, %43,7 “orta”, %19,6 “çok az” ve %4,1 “hiç” düzeyinde olmuştur. Yapılan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretimdeki öğretmenlerin ortaöğretimdeki öğretmenlere nazaran yapılandırmacılığın gerektirdiği eğitim ve öğretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini daha fazla temin ettikleri görülürken, öğretmenlerde mesleki kıdem yılı arttıkça ders materyallerini daha fazla temin ettikleri ortaya çıkmaktadır ($P<0,05$).

3.16. Farklı Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılması

Yapılandırmacı yaklaşıma ilişkin eğitim ve öğretim etkinlikleri, farklı strateji, yöntem ve tekniklerle yürütülmelidir. Öğretmelere yöneltilen “Eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 16, Tablo 16.1 Tablo 16.2ve Grafik 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. Farklı Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılması

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri ne derecede kullanıyorsunuz?	n	%
Her zaman kullanıyorum	183	12
Çoğunlukla kullanıyorum	695	45,7
Orta düzeyde kullanıyorum	536	35,2
Çok az kullanıyorum	96	6,3
Hiç kullanmıyorum	12	0,8
Toplam	1522	100

Tablo 16.1. Farklı Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri ne derecede kullanıyorsunuz?	Her zaman kullanıyorum	132	51	183
		13,90%	8,90%	12,00%
	Çoğunlukla kullanıyorum	456	239	695
		47,90%	41,90%	45,70%
	Orta düzeyde kullanıyorum	303	233	536
		31,80%	40,90%	35,20%
Çok az kullanıyorum		53	43	96
		5,60%	7,50%	6,30%
	Hiç kullanmıyorum	8	4	12
	0,80%	0,70%	0,80%	
Toplam	952	570	1522	
	100,00%	100,00%	100,00%	

$$\chi^2_{h^2}=20,54$$

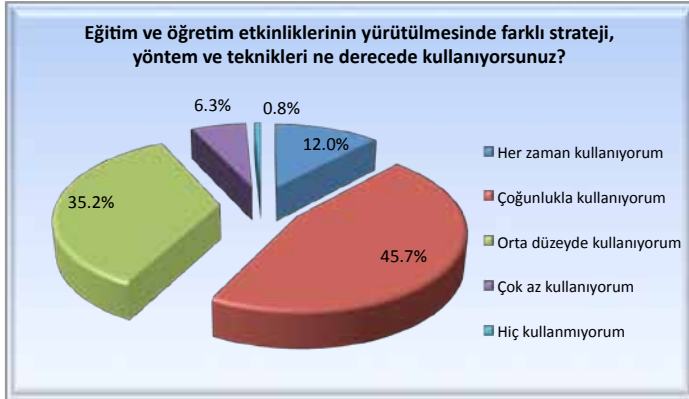
$$s.d.=4$$

$$P=0,001$$

Tablo 16.2. Farklı Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri ne derecede kullanıyorsunuz?	Her zaman kullanıyorum	27 11,10%	31 8,40%	56 13,00%	69 14,50%	183 12,00%
	Çoğunlukla kullanıyorum	112 45,90%	159 43,00%	200 46,40%	224 47,00%	695 45,70%
	Orta düzeyde kullanıyorum	84 34,40%	166 44,90%	135 31,30%	151 31,70%	536 35,20%
	Çok az kullanıyorum	18 7,40%	11 3,00%	34 7,90%	33 6,90%	96 6,30%
	Hiç kullanmıyorum	3 1,20%	3 0,80%	6 1,40%	0 0,00%	12 0,80%
	Toplam	244 100,00%	370 100,00%	431 100,00%	477 100,00%	1522 100,00%

$\chi^2 = 36,5$ s.d.=12 P=0,001

Grafik 16. Farklı Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılması

Tablo 16 ve Grafik 16 incelendiğinde, eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılmasına yönelik öğretmen görüşleri, %12 “her zaman”, %45,7 “çoğunlukla”, %35,2 “orta”, %6,3 “çok az” ve %0,8 “hiç” düzeyinde olmuştur. Yapılan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretimdeki öğretmenlerin ortaöğretimdeki öğretmenlere nazaran eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri daha fazla kullandığı görülürken, 11 ve üzeri mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin daha fazla kullandığı ortaya çıkmaktadır ($P < 0,05$).

3.17. Öğrencilerin Becerilerini Geliştirici Bir Sınıf Ortamının Sağlaması

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin düşünme, sorgulama, problem çözüme, girişimci olma ve karar verme becerilerini geliştirici bir sınıf ortamının oluşturulmasını hedeflemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Öğrencilerin eleştirel

düşünme, sorgulama, problem çözme, girişimci olma ve karar verme becerilerini geliştirici bir sınıf ortamını ne derecede oluşturduunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 17, Tablo 17.1 ve Grafik 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Öğrencilerin Becerilerini Geliştirici Bir Sınıf Ortamının Sağlanması

Öğrencilerin eleştirel düşünme, sorgulama, problem çözme, girişimci olma ve karar verme becerilerini geliştirici bir sınıf ortamını ne derecede oluşturduunuz?	n	%
Tamamen	161	10,5
Çoğunlukla	734	48
Orta düzeyde	535	35
Çok az	81	5,3
Hiç	19	1,2
Toplam	1530	100

Tablo 17.1. Öğrencilerin Becerilerini Geliştirici Bir Sınıf Ortamının Sağlanmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

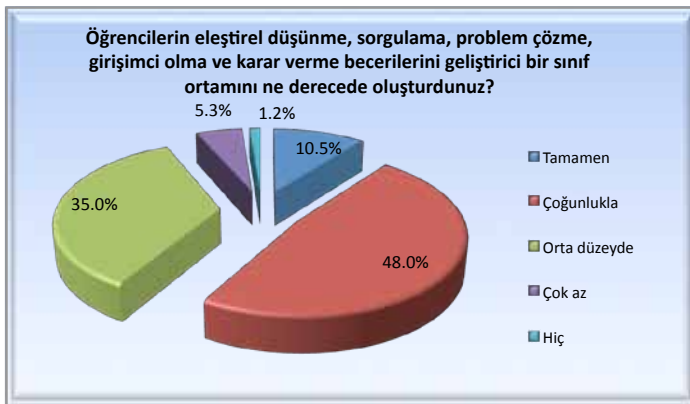
	Mesleki Kıdem				Toplam
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Tamamen	18 7,40%	34 9,10%	53 12,20%	56 11,70%	161 10,50%
Çoğunlukla	122 50,00%	172 46,10%	210 48,30%	230 48,10%	734 48,00%
Orta düzeyde	83 34,00%	143 38,30%	139 32,00%	170 35,60%	535 35,00%
Çok az	12 4,90%	24 6,40%	24 5,50%	21 4,40%	81 5,30%
Hiç	9 3,70%	0 0,00%	9 2,10%	1 0,20%	19 1,20%
Toplam	244 100,00%	373 100,00%	435 100,00%	478 100,00%	1530 100,00%

$$\chi^2_h = 32,76$$

$$s.d.=12$$

$$P=0,001$$

Grafik 17. Öğrencilerin Becerilerini Geliştirici Bir Sınıf Ortamının Sağlanması

Tablo 17 ve Grafik 17 incelendiğinde, öğrencilerin becerilerini geliştirici bir sınıf ortamının oluşturulup oluşturulmadığına ilişkin öğretmen görüşleri, %10,5 “tamamen”, %48 “çoğunlukla”, %35 “orta”, %5,3 “çok az” ve %1,2 “hiç” düzeyinde

gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet ve kurum değişkenleri açısından grrşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, mesleki kıdem değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran daha fazla, öğrencilerin becerilerini geliştirici bir sınıf ortamı oluşturduğu grlmektedir ($P<0,05$).

3.18. Öğretmenlerin Geleneksel Yaklaşımlar Yanında Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarını da Kullanması

Yapılandırmacı yaklaşım, öğretmenlerin bu yaklaşım sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarını da kullanmalarını n görmektedir. ğretmelere yöneltilen ‘‘ğretmenlerin yapılandırmacı ğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme (günlük tutma, otobiyografi, biyografi vb) yaklaşımlarını da kullanmaları gerektiğini ne derecede dşnyorsunuz?’’ sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 18, Tablo 18.1, Tablo 18.2 ve Grafik 18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Öğretmenlerin Geleneksel Yaklaşımlar Yanında Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarını da Kullanması

Öğretmenlerin yapılandırmacı ğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme (günlük tutma, otobiyografi, biyografi vb) yaklaşımlarını da kullanmaları gerektiğini ne derecede dşnyorsunuz?	n	%
Tamamen	298	19,5
Çoğunlukla	647	42,3
Orta düzeyde	412	26,9
Çok az	135	8,8
Hiç	38	2,5
Toplam	1530	100

Tablo 18.1. Öğretmenlerin Geleneksel Yaklaşımlar Yanında Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarını da Kullanmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Öğretmenlerin yapılandırmacı ğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme (günlük tutma, otobiyografi, biyografi vb) yaklaşımlarını da kullanmaları gerektiğini ne derecede dşnyorsunuz?	Tamamen	209	89	298
	oğunlukla	21,90%	15,40%	19,50%
		404	243	647
	Orta düzeyde	42,40%	42,10%	42,30%
		252	160	412
Çok az	26,40%	27,70%	26,90%	
	63	72	135	
Hiç	6,60%	12,50%	8,80%	
	25	13	38	
	2,60%	2,30%	2,50%	
Toplam	953	577	1530	
	100,00%	100,00%	100,00%	

$$\chi^2_{hi} = 22,26$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,001$$

Tablo 18.2. Öğretmenlerin Geleneksel Yaklaşımlar Yanında Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarını da Kullanmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Öğretmenlerin yapılandırıcı öğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme (günlük tutma, otobiyografi, biyografi vb) yaklaşımlarını da kullanmaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?	Tamamen	57 23,40%	74 19,80%	94 21,60%	73 15,30%	298 19,50%
	Çoğunlukla	101 41,40%	163 43,70%	191 43,80%	192 40,30%	647 42,30%
	Orta düzeyde	62 25,40%	104 27,90%	88 20,20%	158 33,10%	412 26,90%
	Çok az	18 7,40%	26 7,00%	49 11,20%	42 8,80%	135 8,80%
	Hiç	6 2,50%	6 1,60%	14 3,20%	12 2,50%	38 2,50%
Toplam		244 100,00%	373 100,00%	436 100,00%	477 100,00%	1530 100,00%

$\chi^2=29,57$ s.d.=12 P=0,003

Grafik 18. Öğretmenlerin Geleneksel Yaklaşımlar Yanında Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarını da Kullanması

Tablo 18 ve Grafik 18'e bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin %19,5'i yapılandırıcı öğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımlar yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarını da tamamen, %42,3'ü çoğunlukla, %26,9'u orta düzeyde, %8,8'i çok az düzeyde kullanmaları gerektiğini ifade ederken, %2,5'i ise hiç gerekmediğini söylemektedir. Uygulanan ki-kare testinde kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunurken, cinsiyet değişkeni açısından bir fark bulunmamıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin ilköğretim öğretmenlerine ve 1-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlere nazaran daha fazla, geleneksel yaklaşımların yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarını da kullanmaları gerektiğini düşünüyor (P<0,05).

3.19. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Alması

Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte öğretmenler, öğrencilerin performanslarını değerlendirirken sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerekmektedir. Öğretmelere yöneltilen “Öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 19, Tablo 19.1, Tablo 19.2, Tablo 19.3 ve Grafik 19’da yer almaktadır.

Tablo 19. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Alması

Öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?	n	%
Tamamen	522	34,2
Çoğunlukla	687	45
Orta düzeyde	256	16,8
Çok az	45	2,9
Hiç	17	1,1
Toplam	1527	100

Tablo 19.1. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Almasının Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?	Tamamen	300	222	522
		38,20%	30,00%	34,20%
	Çoğunlukla	362	325	687
		46,10%	43,90%	45,00%
	Orta düzeyde	104	152	256
	13,20%	20,50%	16,80%	
	Çok az	13	32	45
		1,70%	4,30%	2,90%
	Hiç	7	10	17
		0,90%	1,30%	1,10%
Toplam		786	741	1527
		100,00%	100,00%	100,00%

$\chi^2_{hi} = 29,9$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 19.2. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Almasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?	Tamamen	356	166	522
		37,30%	29,00%	34,20%
	Çoğunlukla	418	269	687
		43,80%	46,90%	45,00%
	Orta düzeyde	152	104	256
	15,90%	18,20%	16,80%	
	Çok az	22	23	45
		2,30%	4,00%	2,90%
	Hiç	6	11	17
		0,60%	1,90%	1,10%
Toplam		954	573	1527
		100,00%	100,00%	100,00%

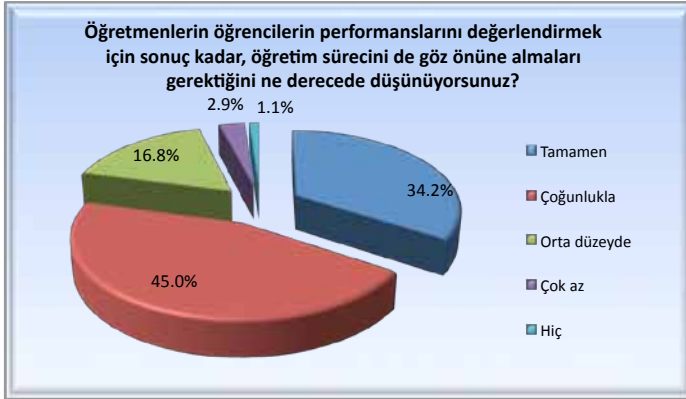
$\chi^2_{hi} = 18,03$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 19.3. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Almasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini ne derecede düşünüyorsunuz?	Tamamen	98 40,20%	118 31,60%	145 33,50%	161 33,80%	522 34,20%
	Çoğunlukla	104 42,60%	186 49,90%	188 43,40%	209 43,80%	687 45,00%
	Orta düzeyde	32 13,10%	61 16,40%	69 15,90%	94 19,70%	256 16,80%
	Çok az	6 2,50%	5 1,30%	21 4,80%	13 2,70%	45 2,90%
	Hiç	4 1,60%	3 0,80%	10 2,30%	0 0,00%	17 1,10%
Toplam		244 100,00%	373 100,00%	433 100,00%	477 100,00%	1527 100,00%

$\chi^2_{li} = 31,29$ s.d.=12 P=0,002

Grafik 19. Öğretmenlerin Öğretim Sürecini Göz Önüne Alması

Tablo 19 ve Grafik 19 incelendiğinde, öğretmenlerin %34,2'si öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de tamamen göz önüne almaları gerektiğini, %45'i çoğunlukla, %16,8'i orta düzeyde, %2,9'u çok az düzeyde göz önüne almaları gerektiğini düşünürken, %1,1'i ise hiç göz önüne almamaları gerektiğini ifade etmektedir. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere, ilköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini düşünüyor (P<0,05). Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı azaldıkça, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiği düşüncesi artmaktadır.

3.20. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulaması

Yapılandırmacı yaklaşımı, öğretmenlerin benimseyip tam anlamıyla uygulamaları, bu yaklaşımın etkin bir biçimde kullanılıp verimliliğini artıracaktır.

Öğretmelere yöneltilen “Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip ne derecede uyguladıklarını düşünöyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 20, Tablo 20.1, Tablo 20.2 ve Grafik 20’de yer almaktadır.

Tablo 20. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulaması

Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip ne derecede uyguladıklarını düşünöyorsunuz?	n	%
Tamamen uyguladıklarını düşünüyorum	49	3,2
Çoğunlukla uyguladıklarını düşünüyorum	402	26,6
Orta düzeyde uyguladıklarını düşünüyorum	699	46,2
Çok az uyguladıklarını düşünüyorum	326	21,5
Hiç uyguladıklarını düşünmüyorum	38	2,5
Toplam	1514	100

Tablo 20.1. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulamasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip ne derecede uyguladıklarını düşünöyorsunuz?	Tamamen uyguladıklarını düşünüyorum	36 3,80%	13 2,30%	49 3,20%
	Çoğunlukla uyguladıklarını düşünüyorum	270 28,60%	132 23,20%	402 26,60%
	Orta düzeyde uyguladıklarını düşünüyorum	439 46,50%	260 45,70%	699 46,20%
	Çok az uyguladıklarını düşünüyorum	178 18,80%	148 26,00%	326 21,50%
	Hiç uyguladıklarını düşünmüyorum	22 2,30%	16 2,80%	38 2,50%
	Toplam	945 100,00%	569 100,00%	1514 100,00%

$$\chi^2_h = 15,28$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,004$$

Tablo 20.2. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulamasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Mesleki Kıdem				Toplam	
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl		
Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip ne derecede uyguladıklarını düşünöyorsunuz?	Tamamen uyguladıklarını düşünüyorum	5 2,10%	11 3,00%	15 3,50%	18 3,80%	49 3,20%
	Çoğunlukla uyguladıklarını düşünüyorum	52 21,70%	96 25,90%	126 29,10%	128 27,20%	402 26,60%
	Orta düzeyde uyguladıklarını düşünüyorum	111 46,20%	181 48,90%	174 40,20%	233 49,50%	699 46,20%
	Çok az uyguladıklarını düşünüyorum	60 25,00%	73 19,70%	109 25,20%	84 17,80%	326 21,50%
	Hiç uyguladıklarını düşünmüyorum	12 5,00%	9 2,40%	9 2,10%	8 1,70%	38 2,50%
	Toplam	240 100,00%	370 100,00%	433 100,00%	471 100,00%	1514 100,00%

$$\chi^2_h = 25,1$$

$$s.d.=12$$

$$P=0,014$$

Grafik 20. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulaması

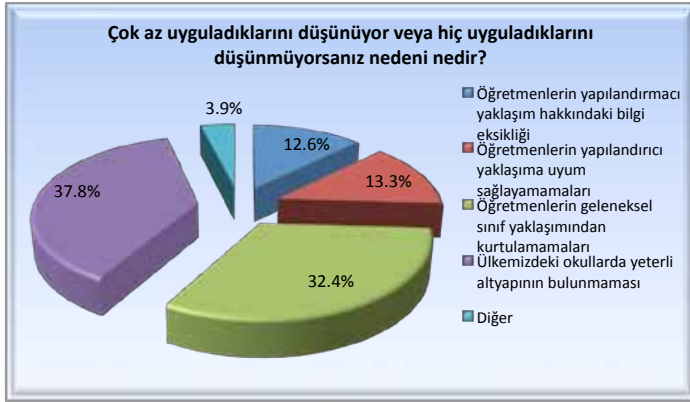
Tablo 20 ve Grafik 20'ye bakıldığında, öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip uygulayıp uygulamadıklarına ilişkin öğretmen görüşleri, %26,6 “tamamen”, %46,2 “çoğunlukla”, %21,5 “orta”, %3,2 “çok az” ve %2,5 “hiç” düzeyinde gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenleri ilköğretim öğretmenlerine, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran daha az, öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı benimseyip uyguladıklarını düşünmektedir ($P < 0,05$).

3.21. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulamaması

Yapılandırmacı yaklaşımı, öğretmenlerin benimseyip tam anlamıyla uygulamamaları veya çok az uygulamaları, bu yaklaşımdan tam anlamıyla verim alınamamasına neden olacaktır. Öğretmelere yöneltilen “Çok az uyguladıklarını düşünüyor veya uyguladıklarını hiç düşünmüyorsanız nedeni nedir?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 21 ve Grafik 21’de yer almaktadır.

Tablo 21. Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımı Benimseyip Uygulamaması

Çok az uyguladıklarını düşünüyor veya uyguladıklarını hiç düşünmüyorsanız nedeni nedir?	n	%
Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşım hakkındaki bilgi eksik	123	12,6
Öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşıma uyum sağlayamamaları	129	13,3
Öğretmenlerin geleneksel sınıf yaklaşımından kurtulamamaları	315	32,4
Ülkemizdeki okullarda yeterli altyapının bulunmaması	368	37,8
Diğer	38	3,9
Toplam	973	100

Grafik 21. Öğretmenlerin Yapılandırıcı Yaklaşımı Benimseyip Uygulamaması

Tablo 21 ve Grafik 21 incelendiğinde, öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşımı benimseyip uygulamamasına ilişkin öğretmen görüşleri, %12,6 “öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşım hakkındaki bilgi eksikliği”, %13,3 “öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşıma uyum sağlayamamaları”, %32,4 “öğretmenlerin geleneksel sınıf yaklaşımından kurtulamamaları”, %37,8 “ülkemizdeki okullarda yeterli altyapının bulunmaması” ve %3,9 “diğer” şeklinde gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3.22. Öğrencileri Başarılı Kılan Sınıf Yapısı

Yapılandırıcı sınıf yapısı, geleneksel sınıf yapısına oranla, öğrencileri daha başarılı kılması beklenmektedir. Öğretmelere yöneltilen “Size göre geleneksel sınıf (yapılandırıcı yaklaşımdan önceki sınıf yönetimi anlayışı) yapısı mı yoksa yapılandırıcı sınıf yapısı mı öğrencileri başarılı kılıyor?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 22, Tablo 22.1 ve Grafik 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. Öğrencileri Başarılı Kılan Sınıf Yapısı

Size göre geleneksel sınıf (yapılandırıcı yaklaşımdan önceki sınıf yönetimi anlayışı) yapısı mı yoksa yapılandırıcı sınıf yapısı mı öğrencileri başarılı kılıyor?	n	%
Geleneksel sınıf yapısı	127	8,5
Yapılandırıcı sınıf yapısı	896	59,8
Fazla bir fark yok	330	22
İkisinin de işe yaradığını düşünmüyorum	105	7
Diğer	40	2,7
Toplam	1498	100

Tablo 22.1. Öğrencileri Başarılı Kılan Sınıf Yapısının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim	
Geleneksel sınıf yapısı	86	41	127
	9,20%	7,30%	8,50%
Yapılandırmacı sınıf yapısı	579	317	896
	62,00%	56,20%	59,80%
Fazla bir fark yok	197	133	330
	21,10%	23,60%	22,00%
İkisinin de işe yaradığını düşünmüyorum	49	56	105
	5,20%	9,90%	7,00%
Diğer	23	17	40
	2,50%	3,00%	2,70%
Toplam	934	564	1498
	100,00%	100,00%	100,00%

$\chi^2=15,92$ s.d.=4 P=0,003

Grafik 22. Öğrencileri Başarılı Kılan Sınıf Yapısı

Tablo 22 ve Grafik 22 incelendiğinde, öğrencileri, geleneksel sınıf yapısının mı yoksa yapılandırmacı sınıf yapısının mı başarılı kıldığına ilişkin öğretmen görüşleri, %8,5 “geleneksel sınıf yapısı”, %59,8 “yapılandırmacı sınıf yapısı”, %21,5 “fazla bir fark yok”, %7 “ikisinin de işe yaradığını düşünmüyorum” ve %2,7 “diğer” şeklinde gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, yapılandırmacı sınıf yapısının öğrencileri başarılı kıldığını ifade etmektedir (P<0,05).

3.23. Öğrenme Etkinliklerinin Öğrenci Merkezli Yürütülmesi

Yapılandırmacı yaklaşım öğrenci odaklı olup, öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmesine vurgu yapmaktadır. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmelidir. Bu anlayışı sınıflarda ne derecede uyguluyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 23, Tablo 23.1, Tablo 23.2 ve Grafik 23’te yer almaktadır.

Tablo 23. Öğrenme Etkinliklerinin Öğrenci Merkezli Yürütülmesi

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmelidir. Bu anlayışı sınıflarda ne derecede uyguluyorsunuz?	n	%
Sürekli uyguluyorum	134	8,8
Çoğunlukla uyguluyorum	754	49,4
Orta düzeyde uyguluyorum	516	33,8
Çok az uyguluyorum	102	6,7
Hiç uygulamıyorum	20	1,3
Toplam	1526	100

Tablo 23.1. Öğrenme Etkinliklerinin Öğrenci Merkezli Yürütülmesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmelidir. Bu anlayışı sınıflarda ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	98 10,30%	36 6,30%	134 8,80%
	Çoğunlukla uyguluyorum	483 50,70%	271 47,20%	754 49,40%
	Orta düzeyde uyguluyorum	310 32,60%	206 35,90%	516 33,80%
	Çok az uyguluyorum	54 5,70%	48 8,40%	102 6,70%
	Hiç uygulamıyorum	7 0,70%	13 2,30%	20 1,30%
Toplam	952 100,00%	574 100,00%	1526 100,00%	

$\chi^2 = 18,94$

s.d.=4

P=0,001

Tablo 23.2. Öğrenme Etkinliklerinin Öğrenci Merkezli Yürütülmesinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmelidir. Bu anlayışı sınıflarda ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	22 9,00%	22 5,90%	45 10,40%	45 9,50%	134 8,80%
	Çoğunlukla uyguluyorum	110 45,10%	178 47,70%	233 53,70%	233 49,10%	754 49,40%
	Orta düzeyde uyguluyorum	90 36,90%	147 39,40%	115 26,50%	164 34,50%	516 33,80%
	Çok az uyguluyorum	17 7,00%	22 5,90%	32 7,40%	31 6,50%	102 6,70%
	Hiç uygulamıyorum	5 2,00%	4 1,10%	9 2,10%	2 0,40%	20 1,30%
Toplam	244 100,00%	373 100,00%	434 100,00%	475 100,00%	1526 100,00%	

$\chi^2 = 25,56$

s.d.=12

P=0,012

Grafik 23. Öğrenme Etkinliklerinin Öğrenci Merkezli Yürütülmesi

Tablo 23 ve Grafik 23 incelendiğinde, öğrenme etkinliklerinin öğrenci merkezli yürütülmesine ilişkin öğretmen görüşleri, %8,8 “sürekli”, %49,4 “çoğunlukla”, %33,8 “orta”, %6,7 “çok az” ve %1,3 “hiç” düzeyde uyguladıklarını ifade etmektedir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine, 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ise diğer öğretmenlere nazaran daha fazla, yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme etkinliklerini öğrenci merkezli yürüttükleri görülmektedir ($P < 0,05$).

3.24. Öğrencilerin Zihinsel Becerilerini Geliştirmeye Ağırlık Verilmesi

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye hedeflemektedir. Öğretmenlere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 24, Tablo 24.1, Tablo 24.2 ve Grafik 24’te yer almaktadır.

Tablo 24. Öğrencilerin Zihinsel Becerilerini Geliştirmeye Ağırlık Verilmesi

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	n	%
Sürekli ağırlık veriyorum	221	14,4
Çoğunlukla ağırlık veriyorum	818	53,4
Orta düzeyde ağırlık veriyorum	409	26,7
Çok az ağırlık veriyorum	72	4,7
Hiç ağırlık vermiyorum	12	0,8
Toplam	1532	100

Tablo 24.1. Öğrencilerin Zihinsel Becerilerini Geliştirmeye Ağırlık Verilmesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

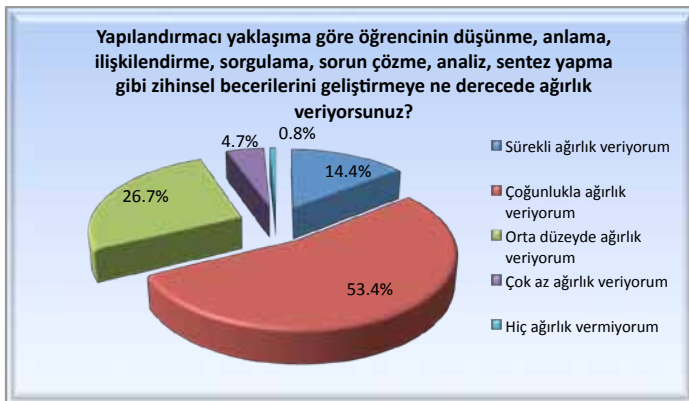
		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	Sürekli ağırlık veriyorum	142	79	221
	Çoğunlukla ağırlık veriyorum	532	286	818
	Orta düzeyde ağırlık veriyorum	239	170	409
	Çok az ağırlık veriyorum	36	36	72
	Hiç ağırlık vermiyorum	6	6	12
Toplam		955	577	1532
		100,00%	100,00%	100,00%

$\chi^2_h = 10,98$ s.d.=4 P=0,027

Tablo 24.2. Öğrencilerin Zihinsel Becerilerini Geliştirmeye Ağırlık Verilmesinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	Sürekli ağırlık veriyorum	33	34	79	75	221
	Çoğunlukla ağırlık veriyorum	121	212	240	245	818
	Orta düzeyde ağırlık veriyorum	75	111	87	136	409
	Çok az ağırlık veriyorum	7	13	29	23	72
	Hiç ağırlık vermiyorum	8	3	1	0	12
Toplam	244	373	436	479	1532	
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

$\chi^2_h = 56,29$ s.d.=12 P=0,001

Grafik 24. Öğrencilerin Zihinsel Becerilerini Geliştirmeye Ağırlık Verilmesi

Tablo 24 ve Grafik 24'e bakıldığında, öğretmenlerin %14,4'ü öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye sürekli, %53,4'ü çoğunlukla, %26,7'si orta düzeyde, %4,7'si çok az düzeyde ağırlık verdiğini ifade ederken, %0,8'i ise hiç ağırlık vermediğini ifade etmektedir. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet değişkeni açasından anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açasından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en az, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en fazla, öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye ağırlık verdiği ortaya çıkıyor ($P < 0,05$).

3.25. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sorması

Yapılandırıcı yaklaşım, öğretmenlerin öğrencileri açıklama gerektiren sorular sormasını öngörmektedir. Öğretmelere yöneltilen "Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla "Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?" gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin "Evet", "Hayır" gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 25, Tablo 25.1, Tablo 25.2, Tablo 25.3 ve Grafik 25'te yer almaktadır.

Tablo 25. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sorması

Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla "Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?" gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin "Evet", "Hayır" gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?	n	%
Sürekli uyguluyorum	333	21,8
Çoğunlukla uyguluyorum	801	52,4
Orta düzeyde uyguluyorum	314	20,5
Çok az uyguluyorum	68	4,4
Hiç uygulamıyorum	14	0,9
Toplam	1530	100

Tablo 25.1. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sormasının Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Cinsiyet		Toplam	
	Kadın	Erkek		
Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla "Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?" gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin "Evet", "Hayır" gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	191	142	333
		24,30%	19,10%	21,80%
	Çoğunlukla uyguluyorum	423	378	801
		53,70%	50,90%	52,40%
	Orta düzeyde uyguluyorum	135	179	314
		17,20%	24,10%	20,50%
	Çok az uyguluyorum	30	38	68
		3,80%	5,10%	4,40%
	Hiç uygulamıyorum	8	6	14
		1,00%	0,80%	0,90%
Toplam		787	743	1530
		100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_{ij} = 15,88$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,003$$

Tablo 25.2. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sormasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözmeye becerilerini geliştirmek amacıyla "Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?" gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin "Evet", "Hayır" gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	229 24,00%	104 18,00%	333 21,80%
	Çoğunlukla uyguluyorum	498 52,30%	303 52,50%	801 52,40%
	Orta düzeyde uyguluyorum	180 18,90%	134 23,20%	314 20,50%
	Çok az uyguluyorum	38 4,00%	30 5,20%	68 4,40%
	Hiç uygulamıyorum	8 0,80%	6 1,00%	14 0,90%
Toplam	953 100,00%	577 100,00%	1530 100,00%	

$\chi^2_{hi} = 10,6$ s.d.=4 P=0,031

Tablo 25.3. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sormasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözmeye becerilerini geliştirmek amacıyla "Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?" gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin "Evet", "Hayır" gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	66 27,00%	63 16,90%	112 25,70%	92 19,20%	333 21,80%
	Çoğunlukla uyguluyorum	114 46,70%	205 55,00%	216 49,70%	266 55,60%	801 52,40%
	Orta düzeyde uyguluyorum	47 19,30%	84 22,50%	83 19,10%	100 20,90%	314 20,50%
	Çok az uyguluyorum	10 4,10%	17 4,60%	22 5,10%	19 4,00%	68 4,40%
	Hiç uygulamıyorum	7 2,90%	4 1,10%	2 0,50%	1 0,20%	14 0,90%
Toplam	244 100,00%	373 100,00%	435 100,00%	478 100,00%	1530 100,00%	

$\chi^2_{hi} = 31,27$ s.d.=12 P=0,002

Grafik 25. Öğretmenlerin Açıklama Gerektiren Sorular Sorması

Tablo 25 ve Grafik 25 incelendiğinde, öğretmenlerin %21,8'i öğrencilere açıklama getiren soruları sürekli, %52,4'ü çoğunlukla, %20,5'i orta düzeyde, %4,4'ü çok az düzeyde sorduğunu ifade ederken, %0,9'u ise hiç sormadığını ifade etmektedir. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadınlara erkelere, ilköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en az, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en fazla, öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye ağırlık verdiği ortaya çıkıyor ($P < 0,05$).

3.26. Sınıfta İşbirlikli Öğrenmeye Ağırlık Verilmesi

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak için işbirlikli öğrenmeye önem verir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak amacıyla işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilir. Sınıfınızda işbirlikli öğrenmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 26, Tablo 26.1, Tablo 26.2 ve Grafik 26'da yer almaktadır.

Tablo 26. Sınıfta İşbirlikli Öğrenmeye Ağırlık Verilmesi

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak amacıyla işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilir. Sınıfınızda işbirlikli öğrenmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	n	%
Sürekli ağırlık veriyorum	237	15,5
Çoğunlukla ağırlık veriyorum	723	47,3
Orta düzeyde ağırlık veriyorum	466	30,5
Çok az ağırlık veriyorum	87	5,7
Hiç ağırlık vermiyorum	16	1
Toplam	1529	100

Tablo 26.1. Sınıfta İşbirlikli Öğrenmeye Ağırlık Verilmesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak amacıyla işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilir. Sınıfınızda işbirlikli öğrenmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	Sürekli ağırlık veriyorum	158	79	237
		16,60%	13,70%	15,50%
	Çoğunlukla ağırlık veriyorum	459	264	723
		48,20%	45,80%	47,30%
	Orta düzeyde ağırlık veriyorum	279	187	466
		29,30%	32,50%	30,50%
Çok az ağırlık veriyorum	44	43	87	
	4,60%	7,50%	5,70%	
Hiç ağırlık vermiyorum	13	3	16	
	1,40%	0,50%	1,00%	
Toplam	953	576	1529	
	100,00%	100,00%	100,00%	

$$\chi^2_{h^2} = 11,07$$

$$s.d. = 4$$

$$P = 0,026$$

Tablo 26.2. Sınıfta İşbirlikli Öğrenmeye Ağırlık Verilmesinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak amacıyla işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilir. Sınıfınızda işbirlikli öğrenmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	Sürekli ağırlık veriyorum	47 19,30%	37 9,90%	82 18,90%	71 14,90%	237 15,50%
	Çoğunlukla ağırlık veriyorum	101 41,40%	192 51,50%	195 44,90%	235 49,20%	723 47,30%
	Orta düzeyde ağırlık veriyorum	75 30,70%	123 33,00%	122 28,10%	146 30,50%	466 30,50%
	Çok az ağırlık veriyorum	13 5,30%	18 4,80%	31 7,10%	25 5,20%	87 5,70%
	Hiç ağırlık vermiyorum	8 3,30%	3 0,80%	4 0,90%	1 0,20%	16 1,00%
Toplam	244 100,00%	373 100,00%	434 100,00%	478 100,00%	1529 100,00%	

$\chi^2_{hi} = 36,11$ s.d.=12 P=0,001

Grafik 26. Sınıfta İşbirlikli Öğrenmeye Ağırlık Verilmesi

Tablo 26 ve Grafik 26 incelendiğinde, sınıfta işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilmesine ilişkin öğretmen görüşleri, %15,5 “sürekli”, %47,3 “çoğunlukla”, %30,5 “orta”, %5,7 “çok az” ve %1 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkeni açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, sınıfta işbirlikli öğrenmeye ağırlık verdiği görülmektedir ($P < 0,05$). Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı arttıkça, sınıfta işbirlikli öğrenmeye ağırlık vermeleri de artmaktadır.

3.27. Yapılandırıcı Yaklaşımın Üzerinde Durduğu Tekniklerin Kullanılması

Yapılandırıcı yaklaşım, sınıfta sorgulama, tartişma, sorun çözüme, beyin fırtınası, zihin haritası, altı şapkalı düşünme, balık kılıçığı, drama gibi tekniklerin üzerinde durur. Öğretmelere yöneltilen “Sınıfınızda sorgulama, tartişma, sorun

özme, beyin fırtınası, zihin haritası, altı Şapkalı düşünme, balık kılığı, drama... gibi yapılandırıcı yaklaşımın üzerinde durduğu teknikleri ne derecede uyguluyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 27, Tablo 27.1 ve Grafik 26’da yer almaktadır.

Tablo 27. Yapılandırıcı Yaklaşımın Üzerinde Durduğu Tekniklerin Kullanılması

Sınıftınızda sorgulama, tartışma, sorun çözüme, beyin fırtınası, zihin haritası, altı Şapkalı düşünme, balık kılığı, drama... gibi yapılandırıcı yaklaşımın üzerinde durduğu teknikleri ne derecede uyguluyorsunuz?	n	%
Sürekli uyguluyorum	177	11,6
Çoğunlukla uyguluyorum	685	44,7
Orta düzeyde uyguluyorum	505	33
Çok az uyguluyorum	140	9,1
Hiç uygulamıyorum	25	1,6
Toplam	1532	100

Tablo 27.1. Yapılandırıcı Yaklaşımın Üzerinde Durduğu Tekniklerin Kullanılmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

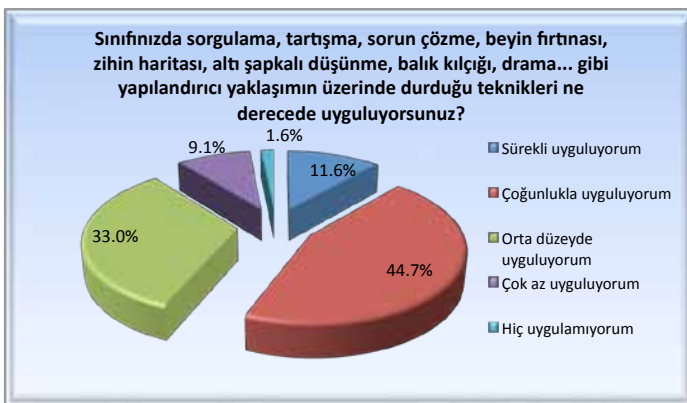
		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Sınıftınızda sorgulama, tartışma, sorun çözüme, beyin fırtınası, zihin haritası, altı Şapkalı düşünme, balık kılığı, drama... gibi yapılandırıcı yaklaşımın üzerinde durduğu teknikleri ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	121 12,70%	56 9,70%	177 11,60%
	Çoğunlukla uyguluyorum	443 46,40%	242 41,90%	685 44,70%
	Orta düzeyde uyguluyorum	304 31,80%	201 34,80%	505 33,00%
	Çok az uyguluyorum	73 7,60%	67 11,60%	140 9,10%
	Hiç uygulamıyorum	14 1,50%	11 1,90%	25 1,60%
Toplam		955 100,00%	577 100,00%	1532 100,00%

$$\chi^2_{i} = 11,94$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,018$$

Grafik 27. Yapılandırıcı Yaklaşımın Üzerinde Durduğu Tekniklerin Kullanılması

Tablo 27 ve Grafik 27'ye bakıldığında, yapılandırmacı yaklaşımın üzerinde durduğu tekniklerin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri, %11,6 “sürekli”, %44,7 “çoğunlukla”, %33 “orta”, %9,1 “çok az” ve %1,6 “hiç” düzeyinde olmuştur. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, yapılandırmacı yaklaşımın üzerinde durduğu teknikleri uyguladığı görülmektedir ($P<0,05$).

3.28. Öğrencilerin Sınıfta Oturtulma Düzeni

Sınıfta öğrencilerin oturma düzeni, yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasına yardımcı olur. Öğretmelere yöneltilen “Sınıfınızda öğrencileri hangi oturma düzenine göre yerleştiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 28, Tablo 28.1 ve Grafik 28’de yer almaktadır.

Tablo 28. Öğrencilerin Sınıfta Oturtulma Düzeni

Sınıfınızda öğrencileri hangi oturma düzenine göre yerleştiriyorsunuz?	n	%
Geleneksel oturma düzeni	1054	69,1
Bireysel oturma düzeni	278	18,2
Küme düzeni	123	8,1
Yuvarlak	70	4,6
Toplam	1525	100

Grafik 28. Öğrencilerin Sınıfta Oturtulma Düzeni

Tablo 28 ve Grafik 28 incelendiğinde, araştırmadaki öğretmenlerin %69,1’i sınıfta öğrencileri geleneksel oturma düzenine, %18,2’si bireysel oturma düzenine, %8,1’i küme düzenine ve %4,6’sı yuvarlak oturma düzenine göre yerleştirdiğini söylemektedir. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3.29. Öğretmenlerin Etkinlikleri Belirlemesi

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenme etkinliklerini belirlemeye büyük önem verir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme etkinliklerini hazırlama, seçme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Etkinlikleri nasıl belirliyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 29, Tablo 29.1, Tablo 29.2 ve Grafik 29’da yer almaktadır.

Tablo 29. Öğretmenlerin Etkinlikleri Belirlemesi

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme etkinliklerini hazırlama, seçme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Etkinlikleri nasıl belirliyorsunuz?	n	%
Kendim hazırlıyorum	374	24,6
Hazır etkinlikler içinden seçiyorum	505	33,2
Ders kitaplarındaki etkinliklerle yetiniyorum	364	23,9
İnternette-arkadaşlardan alıyorum	118	7,8
Diğer	160	10,5
Toplam	1521	100

Tablo 29.1. Öğretmenlerin Etkinlikleri Belirlemesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme etkinliklerini hazırlama, seçme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Etkinlikleri nasıl belirliyorsunuz?	Kendim hazırlıyorum	234	140	374
		24,60%	24,60%	24,60%
	Hazır etkinlikler içinden seçiyorum	301	204	505
		31,60%	35,90%	33,20%
	Ders kitaplarındaki etkinliklerle yetiniyorum	217	147	364
		22,80%	25,80%	23,90%
	İnternette-arkadaşlardan alıyorum	74	44	118
	7,80%	7,70%	7,80%	
Diğer	126	34	160	
	13,20%	6,00%	10,50%	
Toplam	952	569	1521	
	100,00%	100,00%	100,00%	

$\chi^2_h = 21,14$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 29.2. Öğretmenlerin Etkinlikleri Belirlemesinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme etkinliklerini hazırlama, seçme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Etkinlikleri nasıl belirliyorsunuz?	Kendim hazırlıyorum	86	76	97	115	374
		35,20%	20,50%	22,50%	24,20%	24,60%
	Hazır etkinlikler içinden seçiyorum	51	149	176	129	505
		20,90%	40,20%	40,80%	27,20%	33,20%
	Ders kitaplarındaki etkinliklerle yetiniyorum	53	105	79	127	364
		21,70%	28,30%	18,30%	26,70%	23,90%
	İnternette-arkadaşlardan alıyorum	29	22	33	34	118
	11,90%	5,90%	7,70%	7,20%	7,80%	
Diğer	25	19	46	70	160	
	10,20%	5,10%	10,70%	14,70%	10,50%	
Toplam	244	371	431	475	1521	
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

$\chi^2_h = 80,11$ s.d.=12 P=0,001

Grafik 29. Öğretmenlerin Etkinlikleri Belirlemesi

Tablo 29 ve Grafik 29'a bakıldığında, öğretmenlerin %24,6'sı etkinlikleri kendinin belirlediğini, %33,2'si hazır etkinlikler içinden seçtiğini, %23,9'u ders kitaplarındaki etkinliklerle yetindiğini, %7,8'i internette ya da arkadaşlarından aldığını belirtirken, %10,5'i ise diğer (diğer diyenler hepsinden yararlandığını ifade etmiştir) şekilde belirlediğini dile getirmiştir. Yapılan ki-kare testinde cinsiyet değişkenine ilişkin görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

3.30. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesi

Yapılandırıcı yaklaşım, sınıfta süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurların önüne geçilmesine vurgu yapar. Öğretmelere yöneltilen "Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 30, Tablo 30.1, Tablo 30.2, Tablo 30.3 ve Grafik 30'da yer almaktadır.

Tablo 30. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesi

Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?	n	%
Sürekli dikkat ediyorum	524	34,3
Çoğunlukla dikkat ediyorum	737	48,2
Orta düzeyde dikkat ediyorum	227	14,8
Çok az dikkat ediyorum	32	2,1
Hiç dikkat etmiyorum	9	0,6
Toplam	1529	100

Tablo 30.1. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?	Sürekli dikkat ediyorum	295 37,40%	229 30,90%	524 34,30%
	Çoğunlukla dikkat ediyorum	381 48,40%	356 48,00%	737 48,20%
	Orta düzeyde dikkat ediyorum	99 12,60%	128 17,30%	227 14,80%
	Çok az dikkat ediyorum	9 1,10%	23 3,10%	32 2,10%
	Hiç dikkat etmiyorum	4 0,50%	5 0,70%	9 0,60%
Toplam	788 100,00%	741 100,00%	1529 100,00%	

$\chi^2_h = 17,67$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 30.2. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesinin Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?	Sürekli dikkat ediyorum	349 36,60%	175 30,40%	524 34,30%
	Çoğunlukla dikkat ediyorum	464 48,70%	273 47,40%	737 48,20%
	Orta düzeyde dikkat ediyorum	114 12,00%	113 19,60%	227 14,80%
	Çok az dikkat ediyorum	22 2,30%	10 1,70%	32 2,10%
	Hiç dikkat etmiyorum	4 0,40%	5 0,90%	9 0,60%
Toplam	953 100,00%	576 100,00%	1529 100,00%	

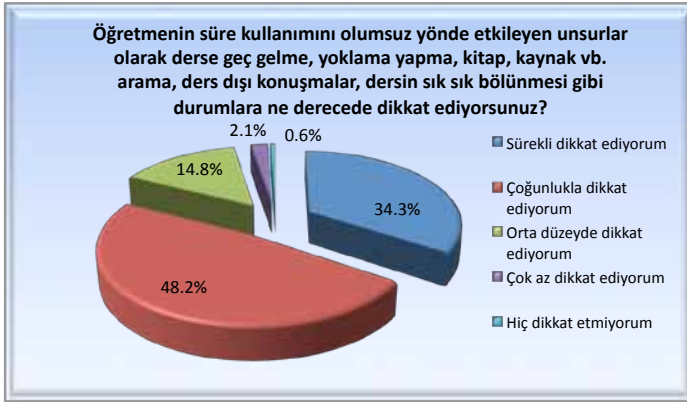
$\chi^2_h = 20,16$ s.d.=4 P=0,001

Tablo 30.3. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?	Sürekli dikkat ediyorum	100 41,00%	103 27,70%	143 32,90%	178 37,20%	524 34,30%
	Çoğunlukla dikkat ediyorum	105 43,00%	197 53,00%	221 50,90%	214 44,70%	737 48,20%
	Orta düzeyde dikkat ediyorum	30 12,30%	67 18,00%	54 12,40%	76 15,90%	227 14,80%
	Çok az dikkat ediyorum	7 2,90%	3 0,80%	14 3,20%	8 1,70%	32 2,10%
	Hiç dikkat etmiyorum	2 0,80%	2 0,50%	2 0,50%	3 0,60%	9 0,60%
Toplam	244 100,00%	372 100,00%	434 100,00%	479 100,00%	1529 100,00%	

$\chi^2_h = 26,99$ s.d.=12 P=0,008

Grafik 30. Süre Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Durumlara Dikkat Edilmesi

Tablo 30 ve Grafik 30 incelendiğinde, süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen durumlara dikkat edilmesine ilişkin öğretmen görüşleri, %34,3 “sürekli”, %48,2 “çoğunlukla”, %14,8 “orta”, %2,1 “çok az” ve %0,6 “hiç” düzeyinde gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere, ilköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine, 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran daha fazla, süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen durumlara dikkat ettiği görülmektedir ($P < 0,05$).

3.31. Değerlendirme Sürecine Öğrenci ve Ailesinin Katılması

Yapılandırıcı yaklaşım, değerlendirme sürecinde öğrenci ve ailesinin olmasını istemektedir. Öğretmelere yöneltilen “Yapılandırıcı yaklaşıma göre değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini de katmak gerekmektedir. Bu anlayışı ne derecede uyguluyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 31, Tablo 31.1, Tablo 31.2 ve Grafik 31’de yer almaktadır.

Tablo 31. Değerlendirme Sürecine Öğrenci ve Ailesinin Katılması

Yapılandırıcı yaklaşıma göre değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini de katmak gerekmektedir. Bu anlayışı ne derecede uyguluyorsunuz?	n	%
Sürekli uyguluyorum	192	12,6
Çoğunlukla uyguluyorum	552	36,2
Orta düzeyde uyguluyorum	544	35,7
Çok az uyguluyorum	179	11,8
Hiç uygulamıyorum	56	3,7
Toplam	1523	100

Tablo 31.1. Değerlendirme Sürecine Öğrenci ve Ailesinin Katılmasının Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

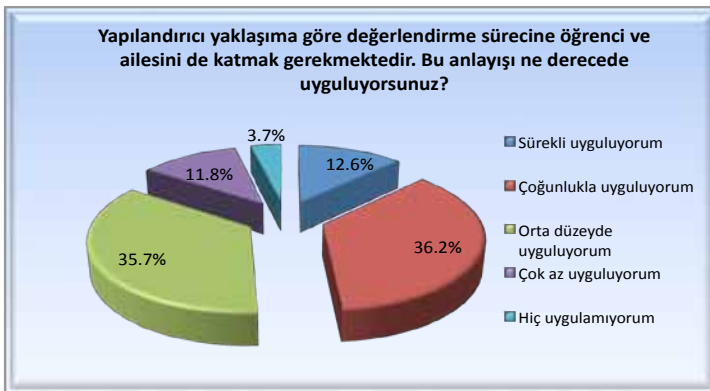
	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Yapılandırıcı yaklaşıma göre değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini de katmak gerekmektedir. Bu anlayışı ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	135 14,20%	57 10,00%	192 12,60%
	Çoğunlukla uyguluyorum	347 36,40%	205 35,90%	552 36,20%
	Orta düzeyde uyguluyorum	345 36,20%	199 34,90%	544 35,70%
	Çok az uyguluyorum	94 9,90%	85 14,90%	179 11,80%
	Hiç uygulamıyorum	31 3,30%	25 4,40%	56 3,70%
Toplam	952 100,00%	571 100,00%	1523 100,00%	

$\chi^2 = 14,06$ s.d.=4 P=0,007

Tablo 31.2. Değerlendirme Sürecine Öğrenci ve Ailesinin Katılmasının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Mesleki Kıdem				Toplam	
	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl		
Yapılandırıcı yaklaşıma göre değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini de katmak gerekmektedir. Bu anlayışı ne derecede uyguluyorsunuz?	Sürekli uyguluyorum	26 10,80%	46 12,40%	68 15,70%	52 10,90%	192 12,60%
	Çoğunlukla uyguluyorum	77 32,00%	132 35,50%	157 36,20%	186 39,10%	552 36,20%
	Orta düzeyde uyguluyorum	97 40,20%	126 33,90%	139 32,00%	182 38,20%	544 35,70%
	Çok az uyguluyorum	27 11,20%	51 13,70%	60 13,80%	41 8,60%	179 11,80%
	Hiç uygulamıyorum	14 5,80%	17 4,60%	10 2,30%	15 3,20%	56 3,70%
Toplam	241 100,00%	372 100,00%	434 100,00%	476 100,00%	1523 100,00%	

$\chi^2 = 24,74$ s.d.=12 P=0,016

Grafik 31. Değerlendirme Sürecine Öğrenci ve Ailesinin Katılması

Tablo 31 ve Grafik 31 incelendiğinde, değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini katmaya ilişkin öğretmen görüşleri, %12,6 “sürekli”, %36,2 “çoğunlukla”, %35,7 “orta”, %11,8 “çok az” ve %3,7 “hiç” düzeyinde gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkenine ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en az, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin en fazla, değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini kattığını ifade etmiştir. ($P<0,05$).

3.32. Bilginin Kaynağına Yönelik Varsayımlar

Bilginin kaynağına yönelik varsayımlara ilişkin öğretmelere yöneltilen “Sizce bilginin kaynağına yönelik aşağıdaki varsayımlardan hangisi diğerlerine göre daha doğrudur?” sorusuna verilen yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 32, Tablo 32.1, Tablo 32.2 ve Grafik 32’de yer almaktadır.

Tablo 32. Bilginin Kaynağına Yönelik Varsayımlar

Sizce bilginin kaynağına yönelik aşağıdaki varsayımlardan hangisi diğerlerine göre daha doğrudur?	n	%
Birey doğuştan boş bir zihne sahiptir, yaşam süresi boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda, tarihsel süreç içersinde oluşan birikimli bilgiyi alır	541	36,5
Birey tarihsel süreç içersinde oluşan birikimli bilgiyi önce öğrenir daha sonra kendisi bu bilgiyi geliştirme sürecine katkı sağlar	736	49,6
Birey öğrenme sürecinde bilgiyi kendisi oluşturur	207	13,9
Toplam	1484	100

Tablo 32.1. Bilginin Kaynağına Yönelik Varsayımların Kurum Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

		Kurum		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Sizce bilginin kaynağına yönelik aşağıdaki varsayımlardan hangisi diğerlerine göre daha doğrudur?	Birey doğuştan boş bir zihne sahiptir, yaşam süresi boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda, tarihsel süreç içersinde oluşan birikimli bilgiyi alır	357	184	541
	Birey tarihsel süreç içersinde oluşan birikimli bilgiyi önce öğrenir daha sonra kendisi bu bilgiyi geliştirme sürecine katkı sağlar	38,80%	32,60%	36,50%
	Birey öğrenme sürecinde bilgiyi kendisi oluşturur	449	287	736
		48,90%	50,80%	49,60%
		113	94	207
Toplam		919	565	1484
		100,00%	100,00%	100,00%

$$\chi^2_h = 8,78$$

$$s.d.=2$$

$$P=0,012$$

Tablo 32.2. Bilginin Kaynağına Yönelik Varsayımların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarını Gösteren Ki-Kare Sonuçları

	Mesleki Kıdem	Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Sizce bilginin kaynağına yönelik aşağıdaki varsayımlardan hangisi diğerlerine göre daha doğrudur?	Birey doğuştan boş bir zihne sahiptir, yaşam süresi boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda, tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi alır	79	121	165	176	541
	Birey tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi önce öğrenir daha sonra kendisi bu bilgiyi geliştirme sürecine katkı sağlar	33,20%	33,10%	39,10%	38,40%	36,50%
	Birey öğrenme sürecinde bilgiyi kendisi oluşturur	109	195	203	229	736
		45,80%	53,30%	48,10%	50,00%	49,60%
		50	50	54	53	207
		21,00%	13,70%	12,80%	11,60%	13,90%
Toplam		238	366	422	458	1484
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

$\chi^2_h = 15,83$ s.d.=6 P=0,015

Grafik 32. Bilginin Kaynağına Yönelik Varsayımlar

Tablo 32 ve Grafik 32 incelendiğinde, bilginin kaynağına yönelik varsayımlara ilişkin öğretmen görüşleri, %36,5 “Birey doğuştan boş bir zihne sahiptir, yaşam süresi boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda, tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi alır”, %49,6 “Birey tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi önce öğrenir daha sonra kendisi bu bilgiyi geliştirme sürecine katkı sağlar” ve %13,9 “Birey öğrenme sürecinde bilgiyi kendisi oluşturur” olarak gerçekleşmiştir. Uygulanan ki-kare testi sonucunda cinsiyet değişkenine ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kurum ve mesleki kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortaöğretim öğretmenleri ilköğretim öğretmenlerine nazaran ikinci varsayımı daha fazla savunurken, ilköğretim öğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine nazaran birinci varsayımı daha fazla savunduğu görölmektedir. Üçüncü varsayımı ise yine ortaöğretim öğretmenleri ilköğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla savunduğu ortaya çıkıyor ($P < 0,05$). Mesleki kıdem bakımından inceleyecek olursak, birinci varsayımı en fazla 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler, ikinci ve üçüncü varsayımı ise en fazla 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler savunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, sınıf yönetiminde *yapılandırmacı yaklaşımı* uygulama düzeyleri belirlenmeye çalışıldı.

Araştırmanın bulgularına göre;

Araştırmaya gönüllü olarak katkıda bulunan 1532 öğretmenin demografik özellikleri incelendiğinde kadınların erkeklerden, ilköğretimde görev yapanların ortaöğretimde görev yapanlardan ve mesleki deneyimi on yıldan yukarı olanların on yıldan düşük olanlardan daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarının sayı bakımından fazla olması ve öğretim süresinin ortaöğretime göre dört yıl daha uzun olmasından dolayı, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı ortaöğretimde görev yapanların iki katına yakındır.

Araştırmanın alt amaçları dikkate alınarak, sonuçlar aşağıdaki başlıklar altında toplandı.

1. Yapılandırmacı Yaklaşımın Temelinde Yatan İlkelerin Benimsenmesi

Bilginin kaynağına yönelik varsayımlara katılım oranı sırasıyla şöyledir:

(1) “Birey doğuştan boş bir zihne sahiptir, yaşam süresi boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda, tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi alır” önermesine katılım oranı %36,5’tir.

(2) “Birey tarihsel süreç içerisinde oluşan birikimli bilgiyi önce öğrenir daha sonra kendisi bu bilgiyi geliştirme sürecine katkı sağlar” önermesine katılım oranı %49,6’dır.

(3) “Birey öğrenme sürecinde bilgiyi kendisi oluşturur” önermesine katılım oranı ise %13,9’dur.

Bu katılım oranları öğretmenlerin, yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan bilginin öğrenme sürecinde birey tarafından aktif olarak oluşturulduğuna yeterince inanmadıklarını göstermektedir. Ortaöğretimde görev yapanlar ilköğretimde görev yapanlara, 1-5 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olanlar diğer gruplara nazaran üçüncü şıkka anlamlı düzeyde daha yüksek katılım sağlamaktadır.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının temelinde bilginin ya da anlamların dış dünyada bireyden bağımsız olarak var olmadığı ve edilgen olarak dışarıdan bireyin zihnine aktarılmadığı tam tersine birey tarafından bizzat zihinde yapılandırıldığı görüşü yatmaktadır. (Yaşar, 1998’ den aktaran: Adıgüzel, 2009). Yukarıdaki seçeneklerden üçüncüsünde yer alan bu görüşe göre, gerçek bireyin zihninde olandan daha fazladır, birey gerçeği yapılandırır ve algılarına dayalı olarak bu gerçeği yorumlar. Yapılandırmacı yaklaşıma göre, birey pek çok farklı yorumu algılayabilir ve sonuçta kendi yorumunu oluşturabilir (Koç & Demirel, 2004). Anlam veya bilgiyi oluşturan kavramsal yapılar, her kullanıcının kendisi için yapmak zorunda olduğu yapılardır. Bu yapılar bireysel olduğundan, iki kişinin aynı yapıyı ürettiğini söylemek olanaksızdır (von Glasersfeld, 2007). Dykstra (2007), eğitim sistemini yeniden icat etmenin anahtarının, öğretmenlerin bilmenin doğasına

ilişkin inançlarında yattığını ve bilmenin doğasına dair bir yeniden inceleme ve onun hakkındaki inanışlarda bir değişim olmaksızın, eğitim girişiminde büyük çaplı bir değişim gerçekteşemeyeceğini ve kısır döngüde kalınacağını ileri sürmektedir. Bu açıdan, yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan temel varsayımları benimsemeyen öğretmenlerin bu yaklaşımı hakkında uygulamasının mümkün olduğunu söylemek oldukça güçtür.

Geleneksel sınıf yapısının mı yoksa yapılandırmacı sınıf yapısının mı öğrencileri başarılı kıldığına ilişkin öğretmen görüşleri, %8,5 “geleneksel sınıf yapısı”, %59,8 “yapılandırmacı sınıf yapısı”, %21,5 “fazla bir fark yok”, %7 “ikisinin de işe yaradığını düşünmüyorum” ve %2,7 “diğer” şeklindedir. İlköğretim öğretmenleri, ortaöğretim öğretmenlerine nazaran yapılandırmacı sınıf yapısının öğrencileri başarılı kıldığına daha fazla inanmaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşım, geleneksel yaklaşımın üzerinde yeterince durmadığı öğrencilere bilgi aktarma yerine onlara “öğrenmeyi ve düşünmeyi öğrenme” yeterliliğini kazandırmayı amaçlayan eğitim süreci, öğrencilere eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bilimsel düşünme, ilişkisel düşünme, akıl yürütme, yorumlama, veriler arasında ilişki kurma, sınıflama, sıralama gibi becerileri kazandırmayı amaç edinir (Demirtaş, 2010). Yapılandırmacı yaklaşımın öğretmenler tarafından benimsenmesinin, uygulamada görülebilecek aksaklıkların zamanla düzelmesine olanak sağlaması beklenir.

Yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan bilginin doğasına ilişkin görüşü yeterince benimsemeyen öğretmenlerin, yapılandırmacı sınıf yönetimini geleneksel sınıf yönetimine tercih etmeleri şaşırtıcı bir bulgudur. Bu çelişki, öğretmenlerin yapılandırmacılığın felsefesini bilmemelerine bağlanabilir. Öğretmenlerin uygulamada yapılandırmacı yaklaşımı uygulaması, bu yaklaşımın temelinde yatan varsayımlardan haberdar olmasını olanaklı kılabilir.

Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaya yardımcı olduğu varsayımına, katılımcı öğretmenlerin 57,2’si “tamamen” ve “çoğunlukla” düzeyinde katılmaktadır. Buna karşılık, katılımcıların sadece %11.1’i bu varsayımına “çok az” ve “hiç” düzeylerinde katılmaktadır. Başka bir deyişle, öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımın öğrenciye sorumluluklarını yüklemek bilinci kazandırdığına inanma düzeyleri oldukça yüksektir. Koç ve Demirel (2004)’e göre, yapılandırmacı sınıflarda öğrencinin kendi öğrenmesinde sorumluluk alması ve öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %83,5’inin yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasıyla öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sürdürdüğüne “orta” ve daha yüksek düzeylerde katılması, bu varsayımın yüksek düzeyde kabul gördüğünün bir göstergesidir.

Öğrenciler, düşünceye dalmayı, düşünceyi dönüştürmek için tartışmayı ve düşüncelerini nasıl değiştireceklerini ve geliştireceklerini bilemezler. Çocukların kendi düşünceleri üzerinde nasıl düşüneceklerini öğrenmeye, inançlarını nasıl sorgulayacakları konusunda yönetime, yeni bilgi elde etmek için alternatif yollara ihtiyaçları vardır ve bu durum öğrenmeyi öğrenmenin önkoşuludur. Öğrencilerin kendi öğrenmelerini başlatabilmeleri için başkalarının yardımına ihtiyaçları vardır

(Aydın, 2007: 59). Bu bağlamda öğretmen, öğrencinin öğrenmesini başlatma ve sürdürmesinde ihtiyaç duyacağı kolaylaştırıcı kişi olarak düşünülmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencileri öğrenme sürecinde aktif hale getirdiğine, katılımcıların %88,8'i orta ve daha üst düzeylerde katılım sağlamaktadır. Bununla birlikte, ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin katılımları, ortaöğretimde görev yapan öğretmenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olmuştur. Gelişim dönemleri göz önüne alındığında, ilköğretim çağındaki öğrencilerin fiziksel yönden aktif olma düzeylerinin ortaöğretim çağındakilere oranla daha fazla olması beklenmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin algılarının bilişsel-zihinsel etkinlikten daha çok fiziksel etkinlik kaynaklı olduğu söylenebilir.

Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeyi, öğretmenlerin %67,8'i sürekli ve çoğunlukla düzeylerinde, %4,7'si çok az düzeyde hedeflediğini, %0,8'i ise hiç hedeflemediğini ifade etmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin katılımı ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha yüksektir. Diğer yandan, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin katılımı en düşük iken, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin katılımı en yüksek düzeyde olmaktadır.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, bireyin eleştirel düşünme, sorgulama, problem çözme, girişimci olma ve karar verme becerilerinin geliştirilmesini ön plana çıkarır. Yapılandırmacı sınıf ortamında öğretim, etkin öğrenmeyi destekleyen bilişsel üst düzey becerilerin kullanılmasına olanak sağlayan işbirlikçi çalışmaya ve paylaşım, probleme dayalı etkinliklere, sorgulamaya, araştırmaya, tartışmaya yer veren gerçek etkinliklerle yürütülmelidir. Paylaşım ve tartışmaların amacı, mevcut bilgilerin yansıtma yöntemiyle paylaşılmasını sağlamak, yeni bilgilerin oluşturulmasını, yani kavramsal farklılığın oluşturulmasını kolaylaştırmaktır (Çubukçu, 2010). Bütün bu üst düzey becerilere sahip olan öğrencilerin ezbere dayalı bir öğrenme anlayışına sahip olduklarını söylemek mümkün değildir.

Öğretmenlerin %50,1'i yapılandırmacılığın uygulanmasının, öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını tamamen ve çoğunlukla, %9,1'i çok az düzeyde sağladığı ve %1'i hiç sağlamadığı görüşündedir. Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını sağladığına ilköğretim öğretmenleri, ortaöğretim öğretmenlerinden daha fazla inanmaktadır. Oysa ortaöğretim öğrencilerinin birincil bilgi kaynaklarına ulaşması daha kolay olabilir. Bu konuda, ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin daha fazla çaba göstermeleri beklenir.

2. Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Planlanması

Öğrencilerin yapılandırmacı yaklaşımla birlikte sınıfta öğrenme-öğretme sürecinin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde rol alıp almadıklarına yönelik öğretmen görüşleri, %81,5'i orta ve daha yüksek düzeylerde gerçekleşmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin katılım düzeyleri, ortaöğretimde görev yapanlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yapılandırmacı

yaklaşımla hazırlanan programların ilköğretim okullarında ortaöğretim okullarından üç yıl daha önce başlamasının, bu bulgunun elde edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Eğitim programının merkezinde öğrenenin olması; öğrenme hedeflerinin sürece dayalı ve üst düzey öğrenmeye yönelik belirlenmesini, öğrenme içeriğinin öğrencilerin ilgilerine dayalı ve gerçek yaşamla bağlantılı olmasını, öğrenme-öğretme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrenenlerle birlikte planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini gerektirmektedir (Koç ve Demirel, 2004). Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenci merkezli bir eğitim sistemi öngördüğünden planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tamamında öğrencilerin katılımı sağlanır.

Etkinliklerin yapılandırmacı yaklaşıma göre planlandığına öğretmenlerin %58,7'si “tamamen” ve “çoğunlukla” düzeylerinde katılırken, hiç katılmayan ya da çok az katılanların oranı %8,3 düzeyinde kalmaktadır. Bununla birlikte, ilköğretimdeki öğretmenler, ortaöğretimdeki öğretmenlere nazaran etkinliklerin yapılandırmacı yaklaşıma göre planlandığını daha fazla düşünmektedir.

Öğretmenlerin %72,6'sı yıllık ve ders planlarının öğrencilerle birlikte yapılması gerektiğine orta ve daha üst düzeylerde, %17,9'u çok az düzeyde inanırken; %9,4'ü ise hiç inanmamaktadır. Erkek öğretmenler, yapılandırmacı bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi için, bayan öğretmenlere nazaran, yıllık ve ders planlarını öğrencilerle birlikte yapmaları gerektiğine daha fazla inanmaktadır.

İyi bir planın, sınıf etkinlikleri içinde amaçlara en uygun olanını seçip çeşitlendirmesi beklenir (Başar, 2006) ve derslerin yapılandırmacı bir yaklaşımla işlenebilmesi için, öğretmen ve öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme ortamını birlikte planlamalarına ihtiyaç duyulur. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak oluşturulan bir öğrenme ortamı; öğrenci merkezli, demokratik, esnek özellikler gösterecek tarzda planlanır. Planlamada, öğrencinin ön öğrenmeleri ve yaşantıları dikkate alınarak, yeni bilgileri nasıl öğrenebilecekleri dikkate alınır. Öğretmen, planları, seçenekli ve esnek olmasına özen göstererek, öğrencilerle birlikte hazırlar ve geliştirir (Sönmez, 2007).

3. Eğitim Öğretim Etkinliklerinin Yürütülmesi

Katılımcı öğretmenlerin eğitim öğretim etkinliklerini yapılandırmacı yaklaşıma göre yürütüp yürütmediklerine yönelik sorulara verdikleri yanıtlar bir birine benzerlikler göstermektedir. Tablo 34'te bu yönde sorulan soru öğretmenlerin katılım düzeyleri ve bağımsız değişkenler olan cinsiyet, görev yapılan kurum ve mesleki kıdem açısından karşılaşılan anlamlı farklılıklara yer verilmektedir.

Tablo 34. Sınıf Yönetiminde Yapılandırıcı Yaklaşımın Uygulanması

Soru	Katılım Düzeyi		Aralarında Anlamlı Görüş Farklılığı Olan Gruplar
	“Tamamen” “Çoğunlukla”	“Çok Az” “Hiç”	
Yapılandırıcı yaklaşımı benimseyip uyguluyor musunuz?	%72	%5,7	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) 1-5 yıl < diğerleri
Yıllık planları ve ders planlarını hazırlamada ve sınıf içi etkinlikleri düzenlenmede öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları (cinsiyet, gelişim düzeyi, ilgiler, beklentiler, ailenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu, vb) ne derecede dikkate alıyorsunuz?	%64,4	%9,1	1) Bayan > erkek 2) 6-10 > diğerleri
Yapılandırıcı yaklaşımı size yüklemiş olduğu “öğrencilerin bireysel gereksinimlerini ve yeterliklerini dikkate alma” sorumluluğunu ne derecede gerçekleştiriyorsunuz?	%63,7	%6,3	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) 1-5 yıl > diğerleri
Sınıf yönetiminde demokratik ve katılımcı yaklaşımı ne derecede uyguluyorsunuz?	%78,7	%3,5	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) Bayan > Erkek
Yapılandırıcılığın gerektirdiği eğitim ve öğretim etkinlikleri için gerekli olan ders materyallerini ne derecede temin ediyorsunuz?	%32,6	23,7	1) Bayan > Erkek 2) Mesleki kıdem arttıkça katılım artmakta
Eğitim ve öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde farklı strateji, yöntem ve teknikleri ne derecede kullanıyorsunuz?	%45,7	7,1	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) 11 yıl ve üstü > 10 yıl
Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme etkinlikleri öğrenci merkezli yürütülmelidir. Bu anlayışı sınıflarda ne derecede uyguluyorsunuz?	%48,2	%7,8	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) 11 yıl ve üstü > 10 yıl
Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrencinin düşünme, anlama, ilişkilendirme, sorgulama, sorun çözme, analiz, sentez yapma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	%68,8	%5,5	1) İlköğretim > Ortaöğretim 2) 11-yıl > diğerleri
Yapılandırıcı öğretmen, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla “Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bildikleriniz nelerdir? Neden böyle düşünüyorsunuz? Bu sonuca nasıl ulaştınız?” gibi açıklama gerektiren sorular sorar. Öğrencilerin “Evet”, “Hayır” gibi kısa cevap vermelerini istemez. Bu anlayışı sınıfınızda ne derecede uyguluyorsunuz?	%80,2	%5,3	1) Bayan > Erkek 2) İlköğretim > Ortaöğretim 3) 11-15 yıl > diğerleri
Sınıfınızda sorgulama, tartışma, sorun çözme, beyin fırtınası, zihin haritası, altı şapkalı düşünme, balık kılıcı, drama... gibi yapılandırıcı yaklaşımın üzerinde durduğu teknikleri ne derecede uyguluyorsunuz?	46,3	%10,7	1) İlköğretim > Ortaöğretim
Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlamak amacıyla işbirlikli öğrenmeye ağırlık verilir. Sınıfınızda işbirlikli öğrenmeye ne derecede ağırlık veriyorsunuz?	%62,8	%6,7	1) Mesleki kıdem arttıkça katılım artmakta
Öğretmenin süre kullanımını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak derse geç gelme, yoklama yapma, kitap, kaynak vb. arama, ders dışı konuşmalar, dersin sık sık bölünmesi gibi durumlara ne derecede dikkat ediyorsunuz?	%82,5	%2,7	1) Bayan > Erkek 2) İlköğretim > Ortaöğretim 3) 1-1 yıl > diğerleri

Tablo 34’te yer alan sorular dışında öğretmenlere iki soru daha yöneltilmiştir. Bu sorulardan ilki, “Yapılandırıcı yaklaşımda öğrenme etkinliklerini hazırlama, seçme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Etkinlikleri nasıl belirliyorsunuz?” sorusudur. Bu soruya öğretmenlerin %24,6’sı etkinlikleri kendilerinin belirlediğini, %33,2’si hazır etkinlikler içinden seçim yaptığını, %23,9’u ders kitaplarındaki etkinliklerle yetindiğini, %7,8’i internetten ya da arkadaşlarından etkinlikleri temin ettiğini belirtirken, %10,5’i ise “diğer” (“diğer” diyenler hepsinden yararlandığını ifade etmiştir) şekilde belirlediğini dile getirmiştir.

İkinci soru ise, “Sınıfınızda öğrencileri hangi oturma düzenine göre yerleştiriyorsunuz?” şeklindedir. Bu soruya verilen yanıtlarda, öğretmenlerin %69,1’i sınıfta öğrencileri geleneksel oturma düzenine, %18,2’si bireysel oturma

düzenine, %8,1'i küme düzenine ve %4,6'sı yuvarlak oturma düzenine göre oturttukları belirlenmiştir.

Sınıf yönetiminde yapılandırıcı yaklaşımın uygulanmasına yönelik sorulara verilen yanıtlar ele alınıp incelendiğinde;

- Öğretmenler sınıf yönetiminde yapılandırıcı yaklaşımı tamamen ya da çoğunlukla uyguladıkları görüşündedir.

- Bayanlar erkeklere oranla yapılandırıcı yaklaşımı daha fazla uyguladıkları görüşündedir.

- İlköğretim öğretmenleri, ortaöğretimdeki öğretmenlere oranla yapılandırıcı yaklaşımı daha fazla uyguladıkları görüşündedir.

- 11 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olanlar, 1-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olanlara oranla yapılandırıcı yaklaşımı daha fazla uyguladıkları görüşündedir.

- Sınıfta uygulanacak etkinliği kendisi belirleyen öğretmenler, bütün öğretmenlerin ancak dörtte birini oluşturmaktadır.

- Öğretmenlerin dörtte üçüne yakını öğrencileri geleneksel oturma düzenine göre oturtmaktadır.

Bayan öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşımı erkeklere oranla daha fazla benimsemeleri ve uygulamaları, onların yeniliğe daha açık oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte Türk toplumunun ataerkil olması, kadınların kendilerinden beklenenlere uygun davranmasını gerektirmektedir. Genel olan bu toplumsal özelliğin meslek hayatında orta çıktığı yorumu da rahatlıkla yapılabilir.

Yapılandırıcı yaklaşım, ilköğretim okullarında 2004-2005 öğretim yılından itibaren uygulanmaya; ortaöğretim kurumlarında ise üç yıl sonra uygulanmaya başlanmıştır. Yapılandırıcılığın ilköğretimde daha uzun süredir okutulmakta olması, ilköğretim öğretmenlerinin bu yaklaşımı daha fazla benimsemelerine ve uygulamalarına neden olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan öğretmenlerin hizmette geçirdikleri süre arttıkça, yapılandırıcı yaklaşımın benimsenme ve uygulanma düzeyinin de artması farklı şekillerde yorumlanabilir. Mesleki kıdemin artmasıyla değişime ayak uydurmanın zorlaşması beklenir. Oysa kıdemle birlikte yapılandırıcılığı benimseme ve uygulama da artmaktadır. Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik içerisinde olmaları ve kendilerinden beklenenleri sorgulamadan uygulamaları söz konusu olabilir.

Yapılandırıcı sınıf yönetimi yaklaşımı, gelişen ve değişen koşullara uyum sağlayan, bilgiyi doğrudan alan değil, bilgiyi yapılandıran, kullanan, üreten, araştırıcı, eleştirel düşünebilen, yaratıcı, sorun çözebilen, sorumluluk sahibi bireylerin yetiştirilmesi sorumluluğunu öğretmene yüklemektedir (Adıgüzel, 2009).

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımında eğitim ortamları bilginin aktarıldığı bir yer değil, öğrenmenin öğrenci etkinlikleriyle sağlandığı, sorgulamaların ve araştırmaların yapıldığı, düşünme, sorun çözme ve öğrenme becerilerinin geliştirildiği bir yer olarak tasarlanır. Yapılandırıcı öğrenme ortamları, bireylerin öğrenmeyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına ve zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Böylece bireyler, daha

önceki öğrenmelerini sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler (Adıgüzel, 2009).

Julyan ve Duckworth, hakkında soru sorulan olayın öğrencilere ilginç gelmesini, zamanını harcamaya ve üzerinde durmaya değer olmasını en önemli nokta olarak görmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin yorumlarını dikkatle dinlemeli, her öğrencinin sorularına, anlamadıkları noktalara ve kafa karışıklıklarına ayrı özel bir ilgi göstermelidir. Öğretmen, öğrencilerin anlattıklarını ciddiye aldığı sürece, sınıftaki görüş farklılıklarını herkese aynı saygıyı göstererek eşit oranda dikkate almalıdır. Öğretmen, çelişiklere ve şaşırtıcı noktalara odaklanarak, fikirlerin karmaşık, zaman harcamaya ve dikkate almaya değer olduğunu ve her öğrencinin ilginç fikirleri ortaya koyma yeteneğine sahip olduğu görüşünü kabul ettirir (Julyan & Duckworth, 2007: 84).

Yapılandırmacı eğitim programcılarının çoğu işbirliğine dayalı öğrenme, problem çözmeye dayalı öğrenme ve keşfe dayalı öğrenmeyi vurgulayan Vygotsky'nin kuramına ağırlık vermektedirler (Tynjala, 1999'dan akt. Koç ve Demirel, 2004).

4. Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi

Katılımcıların %61,8'i yapılandırmacı öğretim sürecini değerlendirmek için geleneksel yaklaşımların yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarını da “tamamen” ve “çoğunlukla” düzeylerinde, %8,8'i “çok az” düzeyinde kullanmaları gerektiğini ifade ederken, %2,5'i ise hiç gerekmediğini düşünmektedir. Ortaöğretim öğretmenlerinin ilköğretim öğretmenlerine, 1-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlere nazaran daha fazla geleneksel yaklaşımların yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarını da kullanılması gerektiğini düşünmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin %79,2'si öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almanın “tamamen” ve “çoğunlukla” gerektiğini düşünmektedir. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere, ilköğretim öğretmenleri ortaöğretim öğretmenlerine nazaran daha fazla, öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için sonuç kadar, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiğini düşünüyor. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı azaldıkça, öğretim sürecini de göz önüne almaları gerektiği düşüncesi artmaktadır.

Katılımcı öğretmenlerin %48'8'i değerlendirme sürecine öğrenci ve ailesini “sürekli” ve “çoğunlukla” kattığını, %11,8'i “çok az” kattığını, %3,7'si ise hiç katmadığını ifade etmektedir. İlköğretim öğretmenleri ortaöğretim öğretmenlerine, 11-15 yıl mesleki kıdemi olanlar diğer gruplara nazaran öğrenciyi ve ailesini değerlendirme sürecine daha fazla katmaktadır.

Bu kapsamda şu öneriler sunulmaktadır:

Öğretmenlerin, yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan bilginin öğrenme sürecinde birey tarafından aktif olarak oluşturulduğuna yeterince inanmadıkları görülmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan varsayımları benimsemeyen öğretmenlerin bu yaklaşımı hakkıyla uygulamasının mümkün

olduğunu söylemek güçtür. Yapılandırmacı yaklaşıma yönelik verilen hizmetiçi eğitimlerin yeterli olmadığı ve bu eğitimlerin yapılandırmacı yaklaşımın temelinde yatan ilkeler başta olmak üzere, iyice benimsetilerek verilmesi gerekmektedir. Genel anlamda, yapılandırmacı yaklaşımın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi aşamalarında ilköğretim ğretmenlerinin ortaöğretim öğretmenlerine, 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin de diğer öğretmenlere nazaran daha fazla aktif oldukları ortaya çıkmaktadır. Hizmetiçi eğitimlerde bunlar göz nnde bulundurulmalıdır. Yapılandırmacı yaklaşımın ve temelinde yatan ilkelerin öğretmenler tarafından benimsenmesi, uygulamada görülebilecek aksaklıkların zamanla daha hızlı bir şekilde düzelmesine olanak sağlayacaktır.

Ortaöğretim ğrencilerinin birincil bilgi kaynaklarına ulaşmasını daha fazla sağlamak için, ortaöğretim ğretmenlerinin daha çok çaba göstermeleri gerekmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşım, ğrenci merkezli bir eğitim sistemi öngördüğünden, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin tamamında öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır. Ortaöğretim ğretmenleri tarafından eğitim-ğretim etkinliklerinin yapılandırmacı yaklaşıma göre planlanmasına daha fazla ağırlık verilmelidir.

Eğitim-ğretim etkinliklerinin yürütülmesinde yapılandırmacılığın gerektirdiği ders materyallerinin okullarda yetersiz kaldığı grlmektedir. Ders materyallerinin yeterli hale getirilmesi, öğretmenlerin farklı strateji, yöntem ve tekniklere ağırlık vermesi ve aktif olarak uygulaması; bununla birlikte, öğretmenlerin öğrenme etkinliklerini daha fazla ğrenci merkezli yürütmeleri beklenmektedir.

Eğitim-ğretim etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin, geleneksel yaklaşımların yanında otantik değerlendirme yaklaşımlarına da ağırlık vermesi, değerlendirme sürecine ğrenci ve ailesini de katması gerekmektedir.

Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımla ilgili görüşleri ise; yapılandırmacı yaklaşımın oturması ve uygulanması için öncelikle sınav sisteminin değişmesi gerektiği, öğrencilerin hazır olmadığı, ailelerin yeteri kadar bilinçli olmadığı, araç-gereçlerin, fiziki şartların ve altyapının yeterli düzeye ulaşması gerektiği, öğrencilerin ders yükünün azaltılması gerektiği, sınıf mevcutlarının düşürülmesi gerektiği, ödevlerin öğrencilerin kapasitesini aştığı ve veliye dev olarak gittiği, SBS'nin öğrencileri ezbere yönlendirdiği, ailelerin sosyal ve ekonomik şartlarının da yapılandırmacı eğitimi olumsuz etkilediği şeklinde dir.

Sonuç olarak, sınıf yönetiminde yapılandırmacı yaklaşımın tamamen ve sürekli uygulanır hale gelebilmesi için Bakanlığın; okullar için gerekli olan altyapıyı oluşturması, araç-gereç ve donanım eksikliklerini gidermesi, sınıf mevcutlarını düşürmesi, öğretmenlere hizmetiçi kurslar, ailelere ise seminerler vermesi, sınavları bu yaklaşıma göre düzenlemesi ya da tamamen kaldırması gerekmektedir.

Öğretmenlerin bu yaklaşımı tam anlamıyla benimsemesi ve her yönüyle uygulaması, yapılandırmacılığın hedeflenen amaca ulaşmasını sağlayacaktır. Bu yaklaşımla öğrenciler, sınav endeksli ezbercilikten kurtulacak ve bilgiyi, öğrenme sürecinde kendileri oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, A. (2009). Yenilenen İlköğretim Programının Uygulanması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl 9, Sayı 17, 77- 94.

Aydın, H. (2007). *Felsefi Temelleri Işığında Yapılandırmacılık*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Başar, H. (2006). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çubukçu, Z. (2010). Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Sınıf Yönetimi, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 6 (16): 37-40.

Demirel, Ö. (1999). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirtaş, Z. (2010). Yapılandırmacı Yaklaşım ve Sınıf Yönetimi, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 6 (16): 41-45.

Dykstra, Dewey I. Jr. (2007). Üniversite Öğrencilerine Temel Fizik öğretimi. (İçinde: *Constructivism Yapılandırmacılık: Teori Perspektifler ve Uygulama*, Edit. Fosnot, C. T., Çeviri Editörü: Soner Durmuş).ss: 255-281, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Fosnot, Catherine Twomey (2007). Öğretmenler oluşturmaları inşa ediyorlar: Oluşturmacı öğretim/öğretmen hazırlama projesi. (İçinde: *Constructivism Yapılandırmacılık: Teori Perspektifler ve Uygulama*, Edit. Fosnot, C. T., Çeviri Editörü: Soner Durmuş). ss: 303-315, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Fosnot, C. T. & Perry, R. S. (2007). Yapılandırmacılık: Psikolojik Bir Öğrenme Teorisi. (İçinde: *Constructivism Yapılandırmacılık: Teori Perspektifler ve Uygulama*, Edit. Fosnot, C. T., Çeviri Editörü: Soner Durmuş).ss: 9-42, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Julyan, C. & Duckworth, E. (2007). Fen Öğretimi Ve Öğrenimine Oluşturmacı Bir Perspektif. (İçinde: *Constructivism Yapılandırmacılık: Teori Perspektifler ve Uygulama*, Edit. Fosnot, C. T., Çeviri Editörü: Soner Durmuş). ss: 67-86, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Koç, G. & Demirel, M. (2004). Davranışlıktan Yapılandırmacılığa: Eğitimde Yeni Bir

Sönmez, V. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

von Glasersfeld, E. (2007). *Giriş: Oluşturmacılığın yansımaları*. (İçinde: *Constructivism Yapılandırmacılık: Teori Perspektifler ve Uygulama*, Edit. Fosnot, C. T., Çeviri Editörü: Soner Durmuş). ss: 1-8, Ankara: Nobel Yayıncılık.

EBSAM

2009

EĞİTİM-BİR-SEN
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

OKUL ORTAMININ GÜVEN VE SAĞLIK YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

EĞİTİM-BİR-SEN

OKUL ORTAMININ GÜVEN VE SAĞLIK YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Toplumların, okul ortamının güvenliği ve sağlığı konularındaki duyarlılığı son yıllarda giderek artmakta ve bu alanda ortaya çıkan sorunlar sadece ülkemizde değil, tüm gelişmiş ülkelerin önemli eğitim sorunlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Çünkü okullarımız zaman zaman güvensiz ve sağlıksız ortamlar haline gelmekte ya da insanlar böyle algılamaktadır. Oysa güvenli ve sağlıklı olmayan bir ortamda sağlıklı bir eğitim-öğretimden söz edilemez. Dönmez'e (2001) göre okul güvenliği; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir. Okul güvenliğinin kapsamı ve boyutları; çocuğun ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrılması anından başlayarak tekrar evine gelinceye kadarki tüm aşamaları içerir (Işık, 2004)

Okullarda etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin kendi potansiyellerini geliştirebilmeleri için okulun; öğrenci, öğretmen ve okul çalışanları açasından güvenli ve sağlıklı mekanlar olması gerekir. Güvenli ve sağlıklı bir öğrenme ortamı olmadan öğretmenler öğretimde, öğrenciler de öğrenmede sıkıntılar yaşarlar.

1.1. Araştırmanın Problemi

Türkiye'deki okulların ortamının eğitim ve öğretim açasından güvenli ve sağlıklı mekânlar haline getirilmesi, şiddetten, tehlikeden ve sağlığa zararlı durumlardan uzak tutulması gerekir. Böyle bir ortam sağlanamadığı takdirde, sadece okullarda öğrencileri ve öğretmenleri değil, eğitim sürecini, okulun yakın-uzak çevresini ve bütün toplumu olumsuz etkiler.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın ana amacı, Türkiye'deki okul ortamının ne derecede güvenli ve sağlıklı olduğunu belirlemektir. Bu ana amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara (alt amaçlar) yanıt aranmıştır.

- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okul ortamları güvenli midir?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okul ortamları sağlıklı mıdır?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okullardaki şiddet olaylarının nedeni ya da nedenleri nedir?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okullardaki temizlik hijyen açasından yeterli midir?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okul kantinleri ve kantinlerde satılan ürünler sağlık açasından güvenli ve hijyenik midir?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okul kantinlerinde çalışan kişiler güvenli midir?
- ✓ Öğretmen ve öğrencilere göre okul servisleri güvenli midir?
- ✓ Öğretmenlere göre okul ortamının güven ve sağlık yönünden denetlemeleri yeterli midir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Okullarda etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin kendi potansiyellerini geliştirebilmeleri için, okulun öğrenci ve öğretmenler açısından güvenli ve sağlıklı bir yer olması gerekir. Güvenli ve sağlıklı bir öğrenme ortamı olmadan öğretmenler öğretimde, öğrenciler de öğrenmede sıkıntılar yaşarlar. Bu sebeple okulların güvenli ve sağlıklı hale getirilmesi önemli bir zorunluluktur.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma kesitsel (Crosssectional) nitelikte bir durum saptama modelindedir. Bu model, bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Türkiye’de ilk ve ortaöğretimdeki öğrencilerin ve görev yapan öğretmenlerin kendi okul ortamını güven ve sağlık yönünden değerlendirerek ne durumda olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir durum saptama çalışmasıdır.

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki illerin kent bölgesinde ilk ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evreni temsilen TÜİK’in İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1 bölgesinden 12 il seçilmiştir (Ek’te örneklem paylaşımı ve iller bulunmaktadır). Örneklem çapı ise;

225 ilköğretim ve 75 ortaöğretim kurumunda anket uygulaması yapılacak şekilde belirlenmiştir. Okul başına 2 öğretmen ve 4 öğrenci olmak üzere, toplamda **600 öğretmen ve 1200 öğrenci** ile yüz yüze anket çalışması yapıldı.

Bu örnek çapı, belirlenen 12 bölgedeki illere; illerde kent bölgesindeki okul sayılarına Orantılı Örneklem yöntemiyle paylaştırılmıştır. İstanbul’da 8 ilçe, İzmir ve Ankara’da 5’er ilçe, Adana’da 4 ilçe, Bursa, Kayseri, Samsun, Trabzon, Erzurum, Malatya ve Gaziantep’te 3’er ilçe ve Balıkesir’de 2 ilçe tesadüfi olarak seçilmiş ve ilçelere okullar, o ilçedeki okul sayılarına orantılı olarak paylaştırılmıştır. İlçelere düşen örneklem okullar ise o ilçedeki okulların listesi oluşturulup basit tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Toplamda 300 okul bulunmaktadır.

2.3.Veri Toplama Araçları

Türkiye’de ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrenciler ile görev yapan öğretmenlerin kendi okul ortamını güven ve sağlık yönünden değerlendirmeleri sonucu mevcut durumu tespit etmek amacıyla, literatür taraması, uzmanların ve akademisyenlerin görüşleriyle önerileri alınarak öğretmenler için 41, öğrenciler için 38 sorudan oluşan anket formları oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formlarında cinsiyet, kurum, kıdem yılı (öğretmenler için) ve sınıf (öğrenciler için) gibi sosyo-demografik soruların yanı sıra kendi okul ortamını güven ve sağlık yönünden değerlendirmelerine ilişkin sorular yer almaktadır.

2.4.Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye genelinde yapıldığı için kent-kır ve maliyet kotaları konulmuştur. Bu nedenle araştırma TÜİK'in İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1'den Türkiye'yi temsilen 12 bölgede 12 il seçilmiş ve kent (merkez) bölgelerindeki ilk ve ortaöğretimdeki okullarda yapıldı.

2.5.Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın okullarda uygulanması için M.E.B. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'ndan (EARGED) 18.05.2010 tarihli 240/1287 sayılı araştırma izni alındı. Okullarda anket uygulaması, okul yöneticileriyle görüşülerek gerekli bilgi verildikten sonra öğretmenlerle ve öğrencilerle gerçekleştirildi. Öğretmenlerin ve öğrencilerin araştırmaya katılıp katılmamaları serbest bırakıldı.

2.6.Araştırmanın Yapıldığı Tarih

Araştırma Mayıs ayının 3 ve 4. haftaları arasında yapıldı. (18-31 Mayıs 2010)

3. BULGULAR VE TARTIşMA

17-31 Mayıs 2010 tarihlerinde 12 ilde, 300 okulda, 600 öğretmen ve 1200 öğrenci ile yüz yüze yapılan “Okul Ortamının Güven ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi” araştırmasında elde edilen bulgular aşağıdadır.

Araştırma amacına yönelik olarak öğrenci ve öğretmenlerin demografik özelliklerinden cinsiyet, öğretmenlerin görev yaptıkları ve öğrencilerin öğrenim gördükleri okul, öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenlerine yönelik bulgular elde edildi. Yapılan Ki-Kare Testi (χ^2 bağımsızlık testi) sonuçları, $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyi ile karşılaştırılıp yorumlandı.

3.1.Demografik Özellikler

Araştırmaya katkı sağlayan öğrenci ve öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1.1 – Tablo 1.5 arasında yer almaktadır.

Tablo 1.1. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı

Araştırmanın Yapıldığı İller	n	%
Adana	152	12,7
Ankara	124	10,3
Balıkesir	52	4,3
Bursa	112	9,3
Erzurum	52	4,3
Gaziantep	108	9
İstanbul	152	12,7
İzmir	156	13
Kayseri	88	7,3
Malatya	68	5,7
Samsun	88	7,3
Trabzon	48	4
Toplam	1200	100

Tablo 1.2. Öğretmenlerin İllere Göre Dağılımı

Araştırmanın Yapıldığı İller	n	%
Adana	76	12,7
Ankara	62	10,3
Balıkesir	26	4,3
Bursa	56	9,3
Erzurum	26	4,3
Gaziantep	54	9
İstanbul	76	12,7
İzmir	78	13
Kayseri	44	7,3
Malatya	34	5,7
Samsun	44	7,3
Trabzon	24	4
Toplam	600	100

Tablo 1.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Okullara Göre Dağılımı

		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
Okul	İlköğretim	427	386	813
		52,5%	47,5%	100,0%
	Ortaöğretim	65,6%	70,3%	67,8%
		224	163	387
Toplam		57,9%	42,1%	100,0%
		34,4%	29,7%	32,3%
		651	549	1200
		54,3%	45,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya gönüllü olarak katkıda bulunan 1200 öğrencinin demografik özellikleri incelendiğinde kızların erkeklerden %4, ilköğretimdeki öğrencilerin ortaöğretimdeki öğrencilerden %35 daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarının sayı bakımından fazla olmasından dolayı, bu okullardaki öğrencilerin sayısı ortaöğretimdeki öğrencilerin iki katından biraz fazladır.

Tablo 1.4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerinin Görev Yaptıkları Kurumlara Göre Dağılımı

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Kurum	İlköğretim	202	202	404
		50,0%	50,0%	100,0%
	Ortaöğretim	68,2%	66,4%	67,3%
		94	102	196
Toplam		48,0%	52,0%	100,0%
		31,8%	33,6%	32,7%
		296	304	600
		49,3%	50,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 1.5. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerinin Görev Yaptıkları Kurumlara Göre Dağılımı

		Mesleki Kıdem				Toplam
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 ve üzeri yıl	
Kurum	İlköğretim	56	108	111	129	404
		13,9%	26,7%	27,5%	31,9%	100,0%
	Ortaöğretim	77,8%	69,2%	61,3%	67,5%	67,3%
		16	48	70	62	196
		8,2%	24,5%	35,7%	31,6%	100,0%
		22,2%	30,8%	38,7%	32,5%	32,7%
Toplam		72	156	181	191	600
		12,0%	26,0%	30,2%	31,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

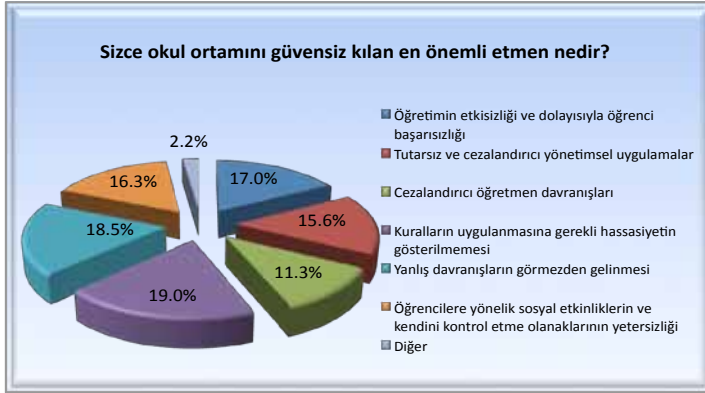
Araştırmaya gönüllü olarak katkıda bulunan 600 öğretmenin demografik özellikleri incelendiğinde erkeklerle kadınların aynı oranda, ilköğretimde görev yapanların ortaöğretimde görev yapanlardan ve mesleki deneyimi on yıldan yukarı olanların on yıldan düşük olanlardan daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarının sayı bakımından fazla olması ve öğretim süresinin ortaöğretime göre dört yıl daha uzun olmasından dolayı, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı ortaöğretimde görev yapanların iki katından biraz fazladır.

3.2.Okul Ortamının Güvenliği

Okul güvenliği, öğrenci, öğretmen ve okul personelinin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal olarak özgür hissetmeleridir. Okul güvenliğinin kapsamı ve boyutları; öğrencinin ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrılması anından başlayarak tekrar evine gelinceye kadarki tüm safhaları içerir. Bu bağlamda öğrenci ve öğretmenlere okul ortamının güvenliğine yönelik yöneltilen sorulara alınan yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 2.1 – Tablo 2.33 ve Grafik 2.1 – Grafik 2.33 arasında yer almaktadır.

Tablo 2.1. Öğrencilere Göre Okul Ortamını Güvensiz Kılan En Önemli Etmen

Sizce okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmen nedir?	n	%
Öğretimin etkisizliği ve dolayısıyla öğrenci başarısızlığı	197	17
Tutarsız ve cezalandırıcı yönetimsel uygulamalar	180	15,6
Cezalandırıcı öğretmen davranışları	131	11,3
Kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi	220	19
Yanlış davranışların görmezden gelinmesi	214	18,5
Öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin ve kendini kontrol etme olanaklarının yetersizliği	189	16,3
Diğer	25	2,2
Toplam	1156	100

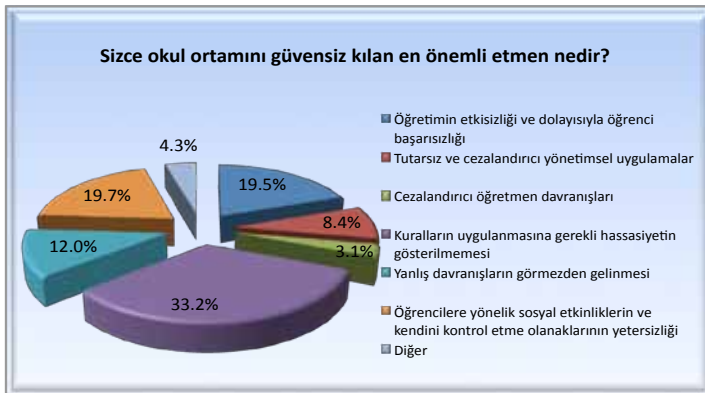
Grafik 2.1. Öğrencilere Göre Okul Ortamını Güvensiz Kılan En Önemli Etmen

Öğrenciler, okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmenlerin “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” (%19) ile “yanlış davranışların görmezden gelinmesi” (%18,5) olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 2.2. Öğretmenlere Göre Okul Ortamını Güvensiz Kılan En Önemli Etmen

Sizce okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmen nedir?	n	%
Öğretimin etkisizliği ve dolayısıyla öğrenci başarısızlığı	114	19,5
Tutarsız ve cezalandırıcı yönetsel uygulamalar	49	8,4
Cezalandırıcı öğretmen davranışları	18	3,1
Kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi	194	33,2
Yanlış davranışların görmezden gelinmesi	70	12
Öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin ve kendini kontrol etme olanaklarının yetersizliği	115	19,7
Diğer	25	4,3
Toplam	585	100

Grafik 2.2. Öğretmenlere Göre Okul Ortamını Güvensiz Kılan En Önemli Etmen

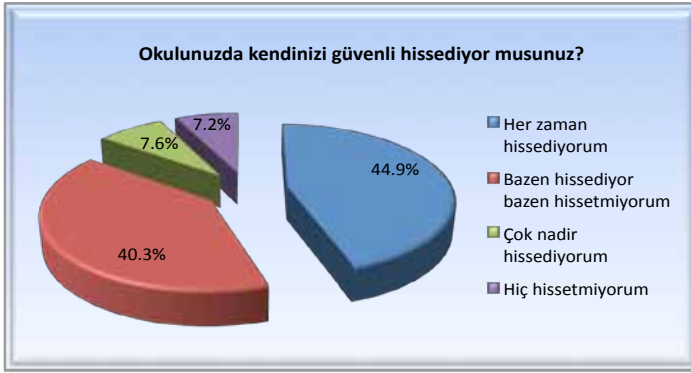
Öğretmenlere göre ise okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmenin, “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” (%33,2) olduğu dile

getirilmektedir. Öğrenci ve öğretmenlerde, okul ortamını güvensiz kılan en önemli ortak kanı “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.3. Öğrencilerin Okulda Kendini Güvende Hissetmesi

Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	n	%
Her zaman hissediyorum	536	44,9
Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	481	40,3
Çok nadir hissediyorum	91	7,6
Hiç hissetmiyorum	86	7,2
Toplam	1194	100

Grafik 2.3. Öğrencilerin Okulda Kendini Güvende Hissetmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin %44,9'u okulunda kendini her zaman güvenli hissettiğini, %40,3'ü bazen güvenli hissettiğini bazen güvenli hissetmediğini ve %14,8'i çok nadir güvende hissettiğini veya hiç güvende hissetmediğini belirtmektedir.

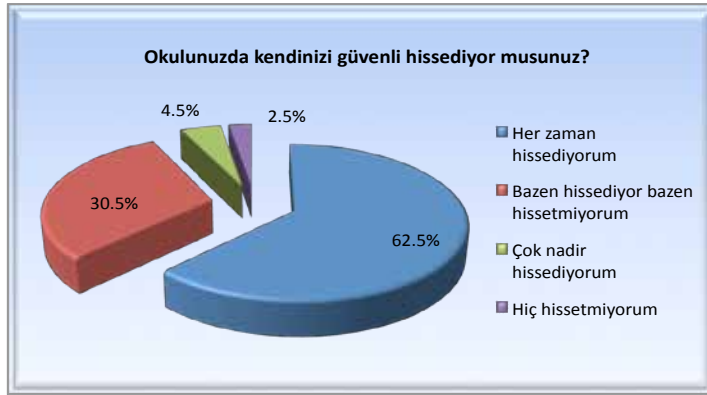
Tablo 2.4. Öğretmenlerin Okulda Kendini Güvende Hissetmesi

Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	n	%
Her zaman hissediyorum	373	62,5
Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	182	30,5
Çok nadir hissediyorum	27	4,5
Hiç hissetmiyorum	15	2,5
Toplam	597	100

Tablo 2.4.1. Öğretmenlerin Okulda Kendini Güvende Hissetmesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	Her zaman hissediyorum	160 54,2%	213 70,5%	373 62,5%
	Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	110 37,3%	72 23,8%	182 30,5%
	Çok nadir hissediyorum	16 5,4%	11 3,6%	27 4,5%
	Hiç hissetmiyorum	9 3,1%	6 2,0%	15 2,5%
Toplam	295	302	597	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_n = 16,91 \quad s.d.=3 \quad P=0,001$$

Grafik 2.4. Öğretmenlerin Okulda Kendini Güvende Hissetmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %62,5'i okulunda kendini her zaman güvenli hissettiğini, %30,5'i bazen güvenli hissettiğini bazen güvenli hissetmediğini ve %7'si çok nadir güvende hissettiğini veya hiç güvende hissetmediğini belirtmektedir. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okulda kendilerini daha az güvende hissetmektedir ($P<0,05$). Öğrenciler, öğretmenlere nazaran okulunda kendini daha az güvende hissettiği görölmektedir.

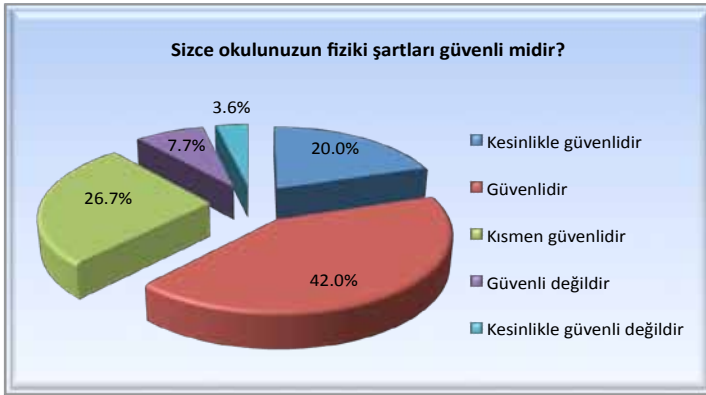
Tablo 2.5. Öğrencilere Göre Okulunun Fiziki Şartları

Sizce okulunuzun fiziki şartları güvenli midir?	n	%
Kesinlikle güvenlidir	239	20
Güvenlidir	501	42
Kısmen güvenlidir	319	26,7
Güvenli değildir	92	7,7
Kesinlikle güvenli değildir	43	3,6
Toplam	1194	100

Tablo 2.5.1. Öğrencilere Göre Okulunun Fiziki Şartlarının Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

		Okul		
		İlköğretim	Ortaöğretim	Toplam
Sizce okulunuzun fiziki şartları güvenli midir?	Kesinlikle güvenlidir	173 21,4%	66 17,1%	239 20,0%
	Güvenlidir	353 43,7%	148 38,3%	501 42,0%
	Kısmen güvenlidir	190 23,5%	129 33,4%	319 26,7%
	Güvenli değildir	61 7,5%	31 8,0%	92 7,7%
	Kesinlikle güvenli değildir	31 3,8%	12 3,1%	43 3,6%
	Toplam	808 100,0%	386 100,0%	1194 100,0%

$$\chi^2_{h^2} = 14,26 \quad s.d.=4 \quad P=0,007$$

Grafik 2.5. Öğrencilere Göre Okulunun Fiziki Şartları

Öğrencilerin %11,3'ü okulunun fiziki şartlarının güvenli olmadığını belirirken, %62'si güvenli olduğunu belirtmektedir. Kısmen güvenli olduğunu ifade edenlerin oranı ise %26,7'dir. Öğrencilere göre ortaöğretim okullarının fiziki şartları, ilköğretim okullarına nazaran daha az güvenlidir ($P<0,05$).

Tablo 2.6. Öğretmenlere Göre Okulunun Fiziki Şartları

Sizce okulunuzun fiziki şartları güvenli midir?	n	%
Kesinlikle güvenlidir	95	15,9
Güvenlidir	261	43,6
Kısmen güvenlidir	184	30,7
Güvenli değildir	45	7,5
Kesinlikle güvenli değildir	14	2,3
Toplam	599	100

Grafik 2.6. Öğretmenlere Göre Okulunun Fiziki Şartları

Öğretmenlerin %9,8'i okulunun fiziki şartlarının güvenli olmadığını belirtirken, %30,7'si ise kısmen güvenli olduğunu ifade etmektedir. Güvenli olduğunu dile getirenlerin oranı ise %59,5'tir. Hem öğrencilere hem de öğretmenlere göre okulların %9,8-11,3'ünün fiziki şartları güvenli değildir.

Tablo 2.7. Öğretmenlere Göre Okulundaki Güvenlik Personeli

Okulunuzda güvenlik personeli var mı? Varsa kaç kişi?	n	%
Yok	278	46,6
1 Kişi	253	42,4
2 Kişi	52	8,7
3 ve daha fazla	14	2,3
Toplam	597	100

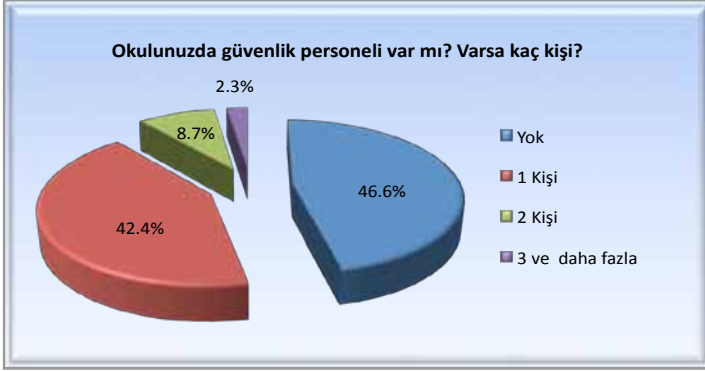
Tablo 2.7.1. Öğretmenlerin Okulda Kendini Güvenli Hissetmesinin Güvenlik Personeli Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okulunuzda güvenlik personeli var mı?		Toplam	
	Yok	Var		
Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	Her zaman hissediyorum	175 63,6%	196 61,4%	371 62,5%
	Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	78 28,4%	103 32,3%	181 30,5%
	Çok nadir hissediyorum	13 4,7%	14 4,4%	27 4,5%
	Hiç hissetmiyorum	9 3,3%	6 1,9%	15 2,5%
Toplam	275 100,0%	319 100,0%	594 100,0%	

$\chi^2_{(3)} = 2,03$ s.d.=3 P=0,566

Tablo 2.7.2. Güvenlik Personelinin Okullara Göre Dağılımı

		Okul		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Okulunuzda güvenlik personeli var mı?	Yok	200 49,9%	78 39,8%	278 46,6%
	Var	201 50,1%	118 60,2%	337 53,4%
Toplam		401 100,0%	196 100,0%	597 100,0%

Grafik 2.7. Öğretmenlere Göre Okulundaki Güvenlik Personeli**Tablo 2.8. Öğretmenlere Göre Okulundaki Güvenlik Kamerası**

Okulunuzda güvenlik kamerası var mı?	n	%
Evet var	442	74,7
Hayır yok	150	25,3
Toplam	592	100

Tablo 2.8.1. Öğretmenlerin Okulda Kendini Güvenli Hissetmesinin Güvenlik Kamerası Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okulunuzda güvenlik kamerası var mı?		Toplam	
	Evet var	Hayır yok		
Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	Her zaman hissediyorum	264 60,1%	103 68,7%	367 62,3%
	Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	140 31,9%	40 26,7%	180 30,6%
	Çok nadir hissediyorum	25 5,7%	2 1,3%	27 4,6%
	Hiç hissetmiyorum	10 2,3%	5 3,3%	15 2,5%
Toplam	439	150	589	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$\chi^2_{h} = 7,43$ s.d.=3 P=0,059

Tablo 2.8.2. Güvenlik Kamerasının Okullara Göre Dağılımı

		Okul		Toplam
		İlköğretim	Ortaöğretim	
Okulunuzda güvenlik kamerası var mı?	Var	287 71,6%	155 81,2%	442 74,7%
	Yok	114 28,4%	36 18,8%	150 25,3%
Toplam		401	191	592
		100,0%	100,0%	100,0%

Grafik 2.8. Öğretmenlere Göre Okulundaki Güvenlik Kamerası

Okulların %53,4'ünde güvenlik personeli olduğu görülürken, %74,7'sinde güvenlik kamerası olduğu ortaya çıkmaktadır. İlköğretim okullarının %50,1'inde güvenlik personeli varken, %71,6'sında güvenlik kamerası bulunmaktadır. Ortaöğretim okullarının %60,2'sinde güvenlik personeli bulunurken, %81,2'sinde güvenlik kamerası bulunmaktadır. Okullarda güvenlik personelinin olup olmaması ve güvenlik kamerasının olup olmaması, öğretmenlerin okulda kendini güvende hissetme durumunu etkilemediği görülüyor. Yani öğretmenlerin kendini güvende hissetme durumu, okulda güvenlik personelinin veya güvenlik kamerasının olup olmasına bağımlı değildir ($P>0,05$).

Tablo 2.9. Öğrencilere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olayları

Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	n	%
Hayır yaşanmıyor	312	26
Evet çok nadiren yaşıyor	421	35,1
Evet ara sıra yaşıyor	369	30,8
Evet sık sık yaşıyor	98	8,2
Toplam	1200	100

Tablo 2.9.1. Öğrencilere Göre Okulunda Yaşana Şiddet Olaylarının Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	Hayır yaşanmıyor	216	96	312
		26,6%	24,8%	26,0%
	Evet çok nadiren yaşıyor	290	131	421
		35,7%	33,9%	35,1%
	Evet ara sıra yaşıyor	240	129	369
	29,5%	33,3%	30,8%	
Evet sık sık yaşıyor	67	31	98	
	8,2%	8,0%	8,2%	
Toplam	813	387	1200	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_{3} = 1,82 \quad s.d.=3 \quad P=0,611$$

Tablo 2.9.2. Öğrencilerin Okulda Kendini Güvenli Hissetmesinin Okulunda Yaşanan Şiddet Olayları Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?				Toplam	
	Hayır yaşanmıyor	Evet çok nadiren yaşıyor	Evet ara sıra yaşıyor	Evet sık sık yaşıyor		
Okulunuzda kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	Her zaman hissediyorum	185 59,9%	206 49,2%	129 35,1%	16 16,3%	536 44,9%
	Bazen hissediyor bazen hissetmiyorum	101 32,7%	165 39,4%	185 50,3%	30 30,6%	487 40,3%
	Çok nadir hissediyorum	16 5,2%	24 5,7%	36 9,8%	15 15,3%	91 7,6%
	Hiç hissetmiyorum	7 2,3%	24 5,7%	18 4,9%	37 37,8%	86 7,2%
Toplam	309 100,0%	419 100,0%	368 100,0%	98 100,0%	1194 100,0%	

$$\chi^2_h = 214,49 \quad s.d.=9 \quad P=0,001$$

Grafik 2.9. Öğrencilere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olayları

Öğrencilere göre okulların %74'ünde şiddet olayları sık sık, ara sıra veya çok nadiren yaşanırken, %26'sında yaşanmadığı ortaya çıkmaktadır. İlk ve ortaöğretim okullarında aynı oranda şiddet yaşanmaktadır ($P>0,05$). Öğrencinin kendini okulda güvenli hissetme durumu artarken, okullardaki şiddetin buna bağlı olarak azaldığı ifade edilebilir ($P<0,05$). Şiddetin yaşanmadığı okullardaki öğrencilerin kendini daha fazla güvenli hissettiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.10. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olayları

Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	n	%
Hayır yaşanmıyor	226	37,7
Evet çok nadiren yaşıyor	227	37,9
Evet ara sıra yaşıyor	125	20,9
Evet sık sık yaşıyor	21	3,5
Toplam	599	100

Tablo 2.10.1. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Kurum Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim	
Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	Hayır yaşanmıyor	158 39,2%	68 34,7% 226 37,7%
	Evet çok nadiren yaşıyor	159 39,5%	68 34,7% 227 37,9%
	Evet ara sıra yaşıyor	74 18,4%	51 26,0% 125 20,9%
	Evet sık sık yaşıyor	12 3,0%	9 4,6% 21 3,5%
	Toplam	403 100,0%	196 100,0% 599 100,0%

$\chi^2_{(3)} = 6,19$ s.d.=3 P=0,103

Tablo 2.10.2. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Güvenlik Personeli Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okulunuzda güvenlik personeli var mı?		Toplam
	Yok	Var	
Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	Hayır yaşanmıyor	90 32,4%	134 42,1% 224 37,6%
	Evet çok nadiren yaşıyor	116 41,7%	111 34,9% 227 38,1%
	Evet ara sıra yaşıyor	61 21,9%	63 19,8% 124 20,8%
	Evet sık sık yaşıyor	11 4,0%	10 3,1% 21 3,5%
	Toplam	278 100,0%	318 100,0% 596 100,0%

$\chi^2_{(3)} = 6,18$ s.d.=3 P=0,103

Tablo 2.10.3. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Güvenlik Kamerası Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okulunuzda güvenlik kamerası var mı?		Toplam
	Evet var	Hayır yok	
Okulunuzda şiddet olayları yaşıyor mu? Yaşanıyorsa ne sıklıkta?	Hayır yaşanmıyor	178 40,4%	44 29,3% 222 37,6%
	Evet çok nadiren yaşıyor	166 37,6%	58 38,7% 224 37,9%
	Evet ara sıra yaşıyor	80 18,1%	44 29,3% 124 21,0%
	Evet sık sık yaşıyor	17 3,9%	4 2,7% 21 3,6%
	Toplam	441 100,0%	150 100,0% 591 100,0%

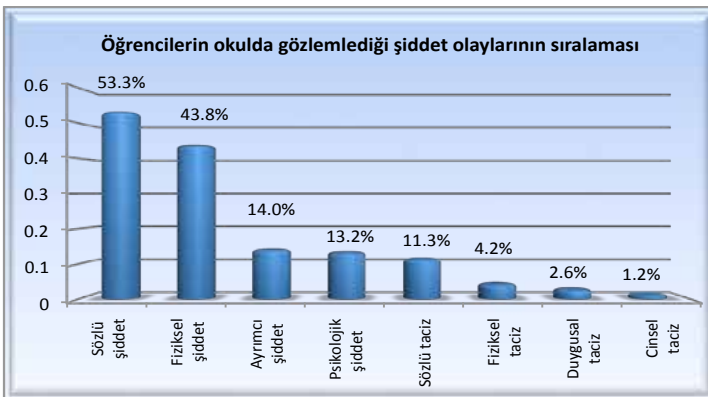
$\chi^2_{(3)} = 10,78$ s.d.=3 P=0,013

Grafik 2.10. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olayları

Öğretmenlere göre okulların %62,3'ünde şiddet olayları sık sık, ara sıra veya çok nadiren yaşanırken, %37,7'sinde yaşanmadığı ortaya çıkmaktadır. İlk ve ortaöğretimde aynı oranda şiddet yaşanmaktadır ($P>0,05$). Güvenlik personeli olan okullarda ve güvenlik personeli olmayan okullarda, aynı oranda şiddet olaylarının yaşandığı görülmektedir ($P>0,05$). Fakat güvenlik kamerası bulunan okullarda yaşanan şiddet olayları, güvenlik kamerası olmayan okullara nazaran daha az olduğu ortaya çıkmaktadır ($P<0,05$).

Tablo 2.11. Öğrencilere Göre Okulunda En çok Yaşanan Şiddet Olayları

Öğrencilerin okulda gözlemediği şiddet olaylarının sıralaması	%
1- Sözlü şiddet	53,3
2- Fiziksel şiddet	43,8
3- Ayrımcı şiddet	14,0
4- Psikolojik şiddet	13,2
5- Sözlü taciz	11,3
6- Fiziksel taciz	4,2
7- Duygusal taciz	2,6
8- Cinsel taciz	1,2

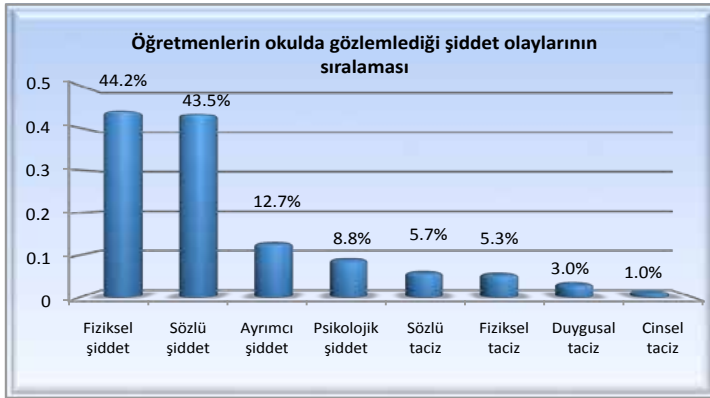
Grafik 2.11. Öğrencilere Göre Okulunda En Çok Yaşanan Şiddet Olayları

Önceki sonuçlarda öğrencilere göre okulların %74'ünde şiddet olayları yaşandığı ortaya çıkmıştı. Öğrencilere, okulunda yaşanan şiddet olaylarının hangileri olduğu soruldu ve çıkan sonuçlara göre, birinci sırada sözlü şiddetin (%53,3) varlığı görülmektedir. İkinci sırada ise fiziksel şiddet (%43,8) yer almaktadır. Başka bir değişle, şiddet yaşanan okulların (%74) %53,3'ünde sözlü şiddetin olduğu, bunun yanında %43,8'inde fiziksel şiddetin yer aldığı görülmektedir. Okulların bazılarında tek şiddet olayı gözlenirken bazılarında 2 ve daha fazla şiddet olayları görülmektedir. Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda, ayrımcı şiddetin (%14) üçüncü sırada olduğu ortaya çıkarken, sırasıyla psikolojik şiddet (13,2), sözlü taciz (%11,3), fiziksel taciz (%4,2), duygusal taciz (%2,6) ve cinsel taciz (%1,2) yer almaktadır.

Tablo 2.12. Öğretmenlere Göre Okulunda En çok Yaşanan Şiddet Olayları

Öğretmenlerin okulda gözlemediği şiddet olaylarının sıralaması	%
1- Fiziksel şiddet	44,2
2- Sözlü şiddet	43,5
3- Ayrımcı şiddet	12,7
4- Psikolojik şiddet	8,8
5- Sözlü taciz	5,7
6- Fiziksel taciz	5,3
7- Duygusal taciz	3,0
8- Cinsel taciz	1,0

Grafik 2.12. Öğretmenlere Göre Okulunda En Çok Yaşanan Şiddet Olayları

Önceki sonuçlarda öğretmenlere göre okulların %62,3'ünde şiddet olayları yaşandığı tespit edilmişti. Öğretmenlere, okulunda yaşanan şiddet olaylarının hangileri olduğu sorusu sorulduğunda alınan yanıtlara göre ortaya çıkan sonuçlar ise birinci sırada fiziksel şiddetin (%44,2) varlığı yer almaktadır. İkinci sırada ise sözlü şiddet (%43,8) yer almaktadır. Bu sonuçlara göre şiddet yaşanan okulların (%62,3) %44,2'sinde fiziksel şiddetin olduğu, bunun yanında sözlü şiddetin %43,5'inde yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda ayrımcı şiddetin (%12,7) üçüncü sırada olduğu ortaya çıkarken, sırasıyla psikolojik şiddet (8,8), sözlü taciz (%5,7), fiziksel taciz (%5,3), duygusal taciz (%3) ve cinsel taciz (%1) olarak görülmektedir.

Grafik 2.11 ve Grafik 2.12 incelendiğinde, Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda, öğrenci ve öğretmene göre ilk iki sırada sözlü Şiddet ile fiziksel Şiddet yer almaktadır. Bu ilk ikisi kendi arasında öğretmen ve öğrenciye göre sıralaması değişse de diğer görölen Şiddet olaylarının sırlaması değişmediği; oransal olarak hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin bu sıralamaları birbirine yakın olduğu görölmektedir.

Tablo 2.13. Öğrencilere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Tarafları

Okulunuzda gözlemediğiniz bu Şiddet olayları en çok kimler arasında yaşanmaktadır?	n	%
Öğrenciler arasında	569	64,6
Okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında	138	15,7
Öğrencilerle öğretmenler arasında	144	16,3
Öğretmenlerle öğretmenler arasında (Yöneticiler dahil)	18	2
Velilerle öğretmenler arasında	5	0,6
Diğer çalışanlarla öğrenci ve öğretmen arasında	7	0,8
Toplam	881	100

Grafik 2.13. Öğrencilere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Tarafları

Öğrencilere göre okulların %74'ünde Şiddet olayları yaşanmaktadır. Bu Şiddet olaylarının kimler arasında yaşandığı incelendiğinde, %64,6'sı öğrenciler arasında, %15,7'si okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında ve %16,3'ü öğrencilerle öğretmenler arasında yaşandığı görölmektedir.

Tablo 2.14. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Tarafları

Okulunuzda gözlemediğiniz bu Şiddet olayları en çok kimler arasında yaşanmaktadır?	n	%
Öğrenciler arasında	305	82,7
Okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında	42	11,4
Öğrencilerle öğretmenler arasında	14	3,8
Öğretmenlerle öğretmenler arasında (Yöneticiler dahil)	3	0,8
Velilerle öğretmenler arasında	5	1,4
Toplam	369	100

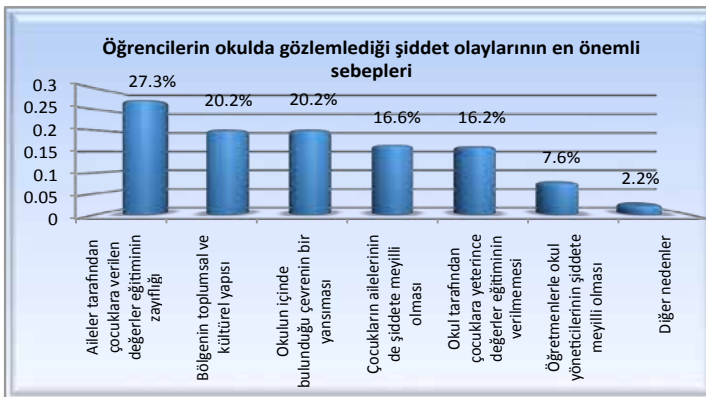
Grafik 2.14. Öğretmenlere Göre Okulunda Yaşanan Şiddet Olaylarının Tarafları

Öğretmenlere göre okulların %62,3'ünde şiddet olayları yaşanmaktadır. Bu şiddet olaylarının öğretmenlere göre kimler arasında olduğu incelenirse, %82,7'si öğrenciler arasında olduğu, %11,4'ü okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında olduğu ve %3,8'i öğrencilerle öğretmenler arasında olduğu ifade edilmektedir.

Hem öğrenci hem de öğretmenlere göre şiddet yaşanan okullardaki şiddetin taraflarının büyük bir oranını öğrenciler arasında olduğu dile getirilmektedir.

Tablo 2.15. Öğrencilere Göre Okulunda Gözlemediği Şiddet Olaylarının En Önemli Sebepleri

Öğrencilerin okulda gözlemediği şiddet olaylarının en önemli sebepleri	%
1- Aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı	27,3
2- Bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı	20,2
3- Okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması	20,2
4- Çocukların ailelerinin de şiddete meyilli olması	16,6
5- Okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi	16,2
6- Öğretmenlerle okul yöneticilerinin şiddete meyilli olması	7,6
7- Diğer nedenler	2,2

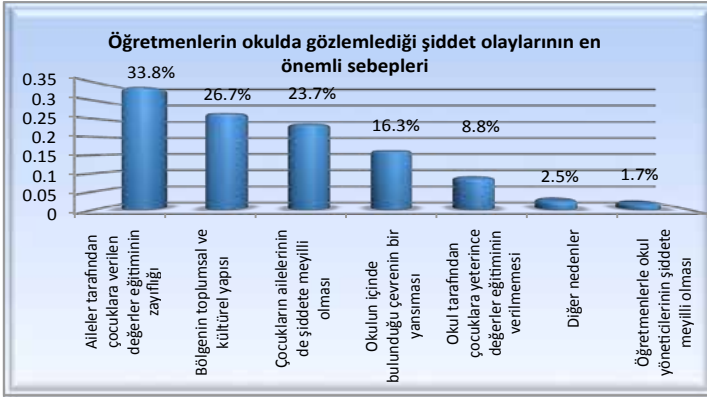
Grafik 2.15. Öğrencilere Göre Okulunda Gözlemediği Şiddet Olaylarının En Önemli Sebepleri

Öğrencilere göre okulunda yaşanan şiddet olaylarının birden fazla sebebi bulunmaktadır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında en önemli sebeplerin ilk başında aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı %27,3'lük bir oranla dikkat çekmektedir. Daha sonra ise aynı oranda bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı (%20,2) ile okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması gelmektedir. Sırasıyla, çocukların ailelerinin de şiddete meyilli olması (%16,6), okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi (%16,2), öğretmenlerle okul yöneticilerinin şiddete meyilli olması (%7,6) ve diğer nedenler (%2,2) olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.16. Öğretmenlere Göre Okulunda Gözlemediği Şiddet Olaylarının En Önemli Sebepleri

Öğretmenlerin okulda gözlemediği şiddet olaylarının en önemli sebepleri	%
1- Aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı	33,8
2- Bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı	26,7
3- Çocukların ailelerinin de şiddete meyilli olması	23,7
4- Okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması	16,3
5- Okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi	8,8
6- Diğer nedenler	2,5
7- Öğretmenlerle okul yöneticilerinin şiddete meyilli olması	1,7

Grafik 2.16. Öğretmenlere Göre Okulunda Gözlemediği Şiddet Olaylarının En Önemli Sebepleri

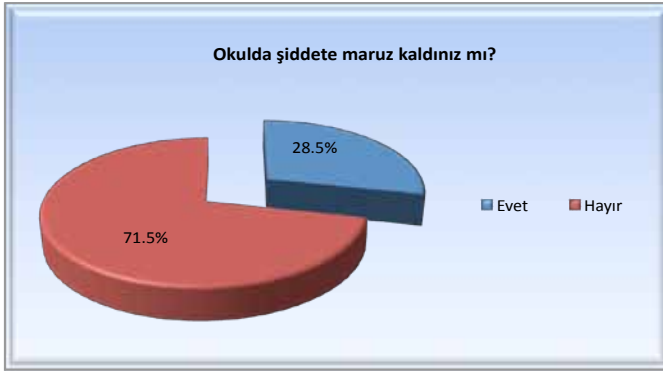
Öğretmenlere göre okulunda yaşanan şiddet olaylarının bir veya birden fazla sebebi bulunmaktadır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında en önemli sebeplerin ilk başında yine öğrencilerin ifade ettiği gibi, aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı (%33,3) gelmektedir. Daha sonra bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı (%26,7) ile çocukların ailelerinin de şiddete meyilli olması (%23,7) gelmektedir. Sırasıyla, okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması (%16,3), okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi (%8,8), diğer nedenler (%2,5) ve öğretmenlerle okul yöneticilerinin şiddete meyilli olması (%1,7) olarak ortaya çıkmaktadır ki burada, öğrencilerle hemen hemen aynı sıralamayı meydana getirdikleri görülmektedir.

Hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından dile getirilen okullardaki şiddet olaylarının en önemli sebebinin, aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı olduğudur. Değerler eğitimi göz önünde bulundurulduğunda ise okul ve aile tarafından verilen değerler eğitiminin eksikliği ve ya zayıflığı nedeniyle okullardaki şiddet olayları arasında doğrusal olmayan bir ilişki söz konusudur. Öğrenci ve öğretmenlere göre değerler eğitiminin çocuklara daha iyi bir şekilde verilmesi, okullardaki şiddet olaylarının azalmasına neden olacaktır.

Tablo 2.17. Öğrencilerin Okulda Şiddete Maruz Kalması

Okulda şiddete maruz kaldınız mı?	n	%
Evet	342	28,5
Hayır	858	71,5
Toplam	1200	100

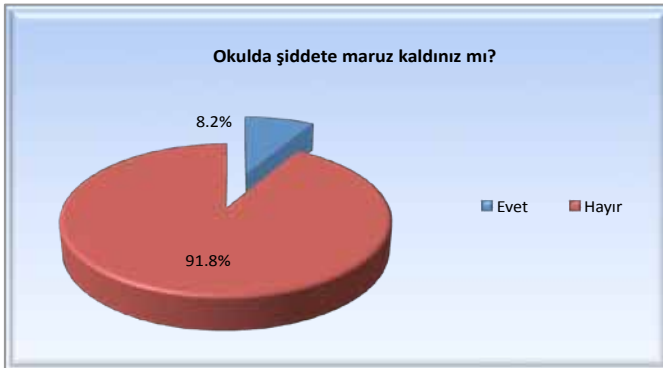
Grafik 2.17. Öğrencilerin Okulda Şiddete Maruz Kalması

Tablo 2.18. Öğretmenlerin Okulda Şiddete Maruz Kalması

Okulda şiddete maruz kaldınız mı?	n	%
Evet	49	8,2
Hayır	551	91,8
Toplam	600	100

Grafik 2.18. Öğretmenlerin Okulda Şiddete Maruz Kalması

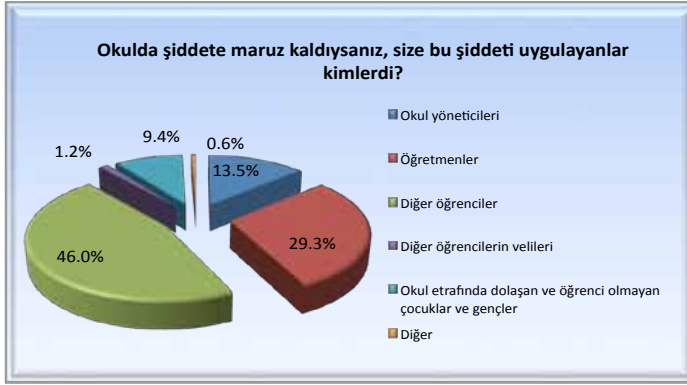

Öğrencilerin %28,5'i okulda şiddete maruz kaldığını belirtirken öğretmenlerin %8,2'sinin okulda şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.19. Öğrencilere Okulda Şiddeti Uygulayanlar

Okulda şiddete maruz kaldıysanız, size bu şiddeti uygulayanlar kimlerdi?	n	%
Okul yöneticileri	46	13,5
Öğretmenler	100	29,3
Diğer öğrenciler	157	46
Diğer öğrencilerin velileri	4	1,2
Okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan çocuklar ve gençler	32	9,4
Diğer	2	0,6
Toplam	341	100

Grafik 2.19. Öğrencilere Okulda Şiddeti Uygulayanlar

Öğrenciler, okulda maruz kaldığı şiddetin kendilerine en fazla diğer öğrencilerin (%46) uyguladığını, daha sonra sırasıyla, öğretmenlerin (%29,3), okul yöneticilerinin (%13,5), okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan çocuklar ve gençlerin (%9,4) olduğu ifade edilmektedir.

Tablo 2.20. Öğretmenlere Okulda Şiddeti Uygulayanlar

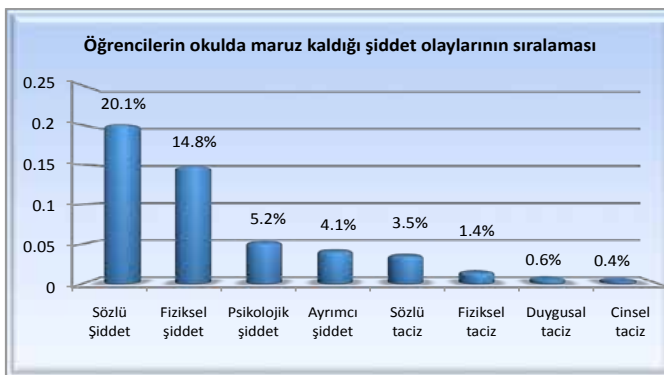
Okulda şiddete maruz kaldıysanız, size bu şiddeti uygulayanlar kimlerdi?	n	%
Okul yöneticileri	11	22,9
Diğer öğretmenler	9	18,8
Öğrenciler	9	18,8
Öğrencilerin velileri	10	20,8
Okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan gençler veya vatandaşlar	8	16,7
Diğer	1	2,1
Toplam	48	100

Grafik 2.20. Öğretmenlere Okulda Şiddeti Uygulayanlar

Öğretmenler ise, okulda maruz kaldığı şiddetin kendilerine en fazla okul yöneticilerinin (%22,9) uyguladığını, daha sonra sırasıyla, öğrenci velilerinin (%20,8), öğrencilerin (%18,8), diğer öğretmenlerin (%18,8), okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan gençlerin veya vatandaşların (%16,7) uyguladığını belirtmektedir.

Tablo 2.21. Öğrencilerin Okulda En Çok Maruz Kaldığı Şiddet Türü

Öğrencilerin okulda maruz kaldığı şiddet olaylarının sıralaması	%
1- Sözlü Şiddet	20,1
2- Fiziksel şiddet	14,8
3- Psikolojik şiddet	5,2
4- Ayrımcı şiddet	4,1
5- Sözlü taciz	3,5
6- Fiziksel taciz	1,4
7- Duygusal taciz	0,6
8- Cinsel taciz	0,4

Grafik 2.21. Öğrencilerin Okulda En Çok Maruz Kaldığı Şiddet Türü

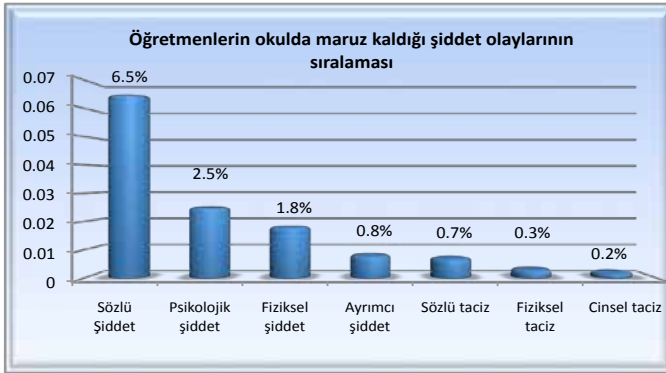
Önceki sonuçlarda, öğrencilerin %28,5'inin, okulda şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştı. Öğrencilere, okulunda maruz kaldığı şiddet olaylarının hangileri olduğu sorulduğunda çıkan sonuçlara göre ise, birinci sırada sözlü şiddetin (%20,1) varlığı görülmektedir. İkinci sırada ise fiziksel şiddet (%14,8) yer almaktadır.

Okulunda şiddete maruz kalan öğrencilerin (28,5) %20,1'i sözlü şiddete, %14,8'i fiziksel şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Öğrencilerin bazıları bir tek şiddete maruz kalırken, bazılarını iki ve daha fazla şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Şiddete maruz kalan öğrencilerin sırasıyla, psikolojik şiddete (%5,2), ayrımcı şiddete (4,1), sözlü tacize (%3,5), fiziksel tacize (%1,4), duygusal tacize (%0,6) ve cinsel tacize (%0,4) maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.22. Öğretmenlerin Okulda En Çok Maruz Kaldığı Şiddet Türü

Öğretmenlerin okulda maruz kaldığı şiddet olaylarının sıralaması	%
1- Sözlü Şiddet	6,5
2- Psikolojik şiddet	2,5
3- Fiziksel şiddet	1,8
4- Ayrımcı şiddet	0,8
5- Sözlü taciz	0,7
6- Fiziksel taciz	0,3
7- Cinsel taciz	0,2

Grafik 2.22. Öğretmenlerin Okulda En Çok Maruz Kaldığı Şiddet Türü

Yine önceki sonuçlarda, öğretmenlerin %8,2'sinin, okulda şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştı. Öğretmenlere, okulunda maruz kaldığı şiddet olaylarının hangileri olduğu sorulduğunda çıkan sonuçlara göre ise birinci sırada sözlü şiddetin (%6,5) varlığı görölmektedir. İkinci sırada ise psikolojik şiddet (%2,5) yer almaktadır. Okulunda şiddete maruz kalan öğretmenlerin (8,2) %6,5'i sözlü şiddete, %2,5'i psikolojik şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Öğretmenlerin bazıları bir tek şiddete maruz kalırken, bazılarının iki ve daha fazla şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Şiddete maruz kalan öğretmenlerin sırasıyla, fiziksel şiddete (%1,8), ayrımcı şiddete (0,8), sözlü tacize (%0,7), fiziksel tacize (%0,3) ve cinsel tacize (%0,2) maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Grafik 2.21 ve Grafik 2.22 incelendiğinde, şiddete maruz kalan öğrenci ve öğretmenlerin, ilk sırada kaldığı şiddet türünün sözlü şiddet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.23. Öğrencilere Göre Televizyon Dizilerinin Okullardaki Şiddete Etkisi

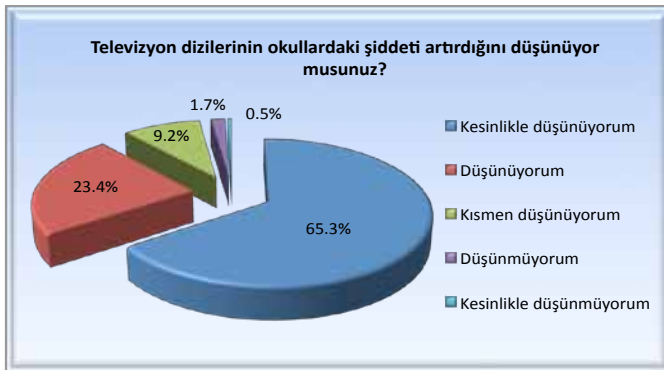
Televizyon dizilerinin okullardaki şiddeti artırdığını düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	426	35,9
Düşünüyorum	325	27,4
Kısmen düşünüyorum	219	18,4
Düşünmüyorum	139	11,7
Kesinlikle düşünmüyorum	78	6,6
Toplam	1187	100

Grafik 2.23. Öğrencilere Göre Televizyon Dizilerinin Okullardaki Şiddete Etkisi

Öğrencilerin %63,3'ü televizyon dizilerinin şiddeti artırdığını, %18,4'ü kısmen artırdığını ve %18,3'ü artırmadığını düşünmektedir.

Tablo 2.24. Öğretmenlere Göre Televizyon Dizilerinin Okullardaki Şiddete Etkisi

Televizyon dizilerinin okullardaki şiddeti artırdığını düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	391	65,3
Düşünüyorum	140	23,4
Kısmen düşünüyorum	55	9,2
Düşünmüyorum	10	1,7
Kesinlikle düşünmüyorum	3	0,5
Toplam	599	100

Grafik 2.24. Öğretmenlere Göre Televizyon Dizilerinin Okullardaki Şiddete Etkisi

Öğretmenlerin ise %88,7'si televizyon dizilerinin şiddeti artırdığını, %9,2'si kısmen artırdığını, %2,2'si ise artırmadığını düşünmektedir. Buradan hareketle televizyon dizilerinin şiddeti artırdığı düşüncesinin hakim olduğu ifade edilebilir. Günümüzde neredeyse her kanalda ve her gün bir veya daha fazla dizi ve film yayınlandığı bilinmektedir ki bu dizilerin birçoğu şiddet dolu unsurlar içermektedir. Öğrenciler bu dizileri izleyerek rol-model alma gibi etkiler altında kalmaktadır. Buradan hareketle TV dizilerinin çocuklar üzerinde nasıl bir etki yarattığı veya iz bıraktığı, derinlemesine incelenmesi ve önlemlerinin alınması gerekli bir konu haline gelmiştir.

Tablo 2.25. Öğrencilerin Okulda İstenmeyen Davranışlara Karşı Aldığı Ceza

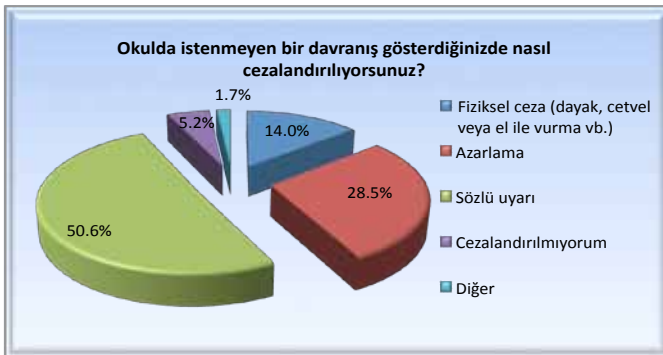
Okulda istenmeyen bir davranış gösterdiğinizde nasıl cezalandırılıyorsunuz?	n	%
Fiziksel ceza (dayak, cetvel veya el ile vurma vb.)	165	14
Azarlama	337	28,5
Sözlü uyarı	598	50,6
Cezalandırılmıyorum	61	5,2
Diğer	20	1,7
Toplam	1181	100

Tablo 2.25.1. Öğrencilerin Okulda İstenmeyen Davranışlara Karşı Aldığı Cezanın Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul			Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Fiziksel ceza (dayak, cetvel veya el ile vurma vb.)	131	34	165	14,0%
Azarlama	235	102	337	28,5%
Sözlü uyarı	386	212	598	50,6%
Cezalandırılmıyorum	42	19	61	5,2%
Diğer	11	9	20	1,7%
Toplam	805	376	1181	100,0%

$$\chi^2 = 15,18 \quad \text{s.d.} = 4 \quad P = 0,004$$

Grafik 2.25. Öğrencilerin Okulda İstenmeyen Davranışlara Karşı Aldığı Ceza

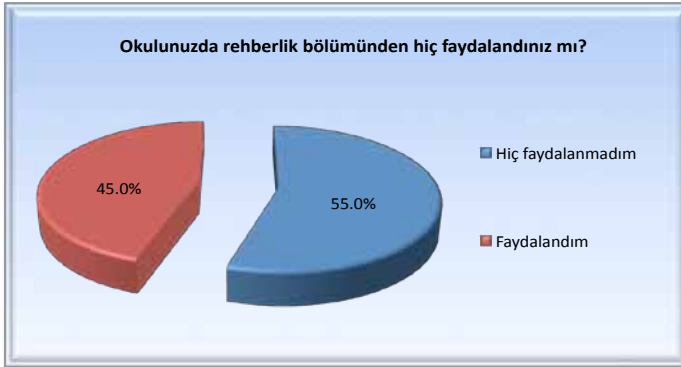
Araştırmaya katılan öğrencilerin %50,6'sı okulda istenmeyen bir davranış gösterdiğinde sözlü uyarıyla, %28,5'i azarlamayla, %14'ü fiziksel ceza ile cezalandırıldığını ifade etmektedir. Ortaöğretimdeki öğrenciler ilköğretimdeki öğrencilere nazaran daha fazla sözlü uyarı ile cezalandırılırken, ilköğretimdeki öğrencilerin ortaöğretimdeki öğrencilere nazaran daha fazla fiziksel ceza ile cezalandırıldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.26. Okullardaki Rehberlik Bölümü ve Öğrencilerin Faydalanması

Okulunuzda rehberlik bölümü var mı? Varsa hiç faydalandınız mı?	n	%
Var, ama hiç faydalanmadım	603	50,8
Var ve faydalandım	493	41,5
Hayır yok	91	7,7
Toplam	1187	100

2009 yılında 12 ilde 157 okulda 600 öğretmenle yüz yüze anket yoluyla yapmış olduğumuz “Kademeler Arası Geçiş ve Yönlendirme” araştırmasında; okulların %6,9'unda rehberlik bölümünün olmadığı ortaya çıkarken, %5,7'sinde ise rehber öğretmen bulunmadığı tespit edilmişti. Yapılan bu araştırmada ise okulların %7,7'sinde rehberlik bölümünün olmadığı ve daha önce elde edilen bulguyu (%6,9) desteklediği görölmektedir.

Grafik 2.26. Okullardaki Rehberlik Bölümü ve Öğrencilerin Faydalanması

Öğrencilerin %55'i okulundaki rehberlik bölümünden hiç faydalanmadığını ifade ederken, %45'i faydalandığını belirtmektedir.

Tablo 2.27. Öğretmenlerin İlk Yardım Bilgisi

Okul ortamında oluşabilecek kaza veya yaralanmalarda ilkyardımda gerekli tıbbi müdahaleyi yapabilir misiniz?	n	%
Evet	197	33
Kısmen	333	55,8
Hayır	67	11,2
Toplam	597	100

Grafik 2.27. Öğretmenlerin İlk Yardım Bilgisi

Öğretmenlerin %11,2'si okul ortamında oluşabilecek kaza veya yaralanmalarda ilkyardım konusunda gerekli müdahaleyi yapamayacağını ifade ederken, %55,9'u ise kısmen yapabileceğini bildirmektedir. Bu ilkyardım müdahalesini yapabileceğini söyleyenlerin oranı ise %33'tür. Her insanın ilkyardım bilgisinin olması gerekirken, her öğretmenin ilkyardım konusunda eğitim alması bir zorunluluktur.

Tablo 2.28. Öğrencilere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Güvenliği

Okul yolunu trafik açısından güvenli buluyor musunuz?	n	%
Evet	462	62,6
Hayır	276	37,4
Toplam	738	100

Tablo 2.28.1. Öğrencilere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Güvenliğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
Okul yolunu trafik açısından güvenli buluyor musunuz?	Evet	225	237	462
	Hayır	161	115	276
Toplam		386	352	738
		100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2_{(1)} = 6,43$ s.d.=1 P=0,011

Grafik 2.28. Öğrencilere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Güvenliği

Okula yürüyerek gelen öğrencilerin %37,4'ü okul yolunu trafik açısından güvenli bulmazken, %62,6'sı güvenli bulmaktadır. Kız öğrencilerin okul yolunu trafik açısından, erkek öğrencilere nazaran daha fazla güvenli bulmadığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.29. Öğretmenlere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Güvenliği

Okul yolunu trafik açısından kendiniz için güvenli buluyor musunuz?	n	%
Evet	386	65,9
Hayır	200	34,1
Toplam	586	100

Grafik 2.29. Öğretmenlere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Güvenliği

Okul yolunu trafik açısından kendisi için güvenli bulmayan öğretmenlerin oranı %34,1 iken, güvenli bulanların oranı ise %65,9'dur.

Tablo 2.30. Öğretmenlere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Öğrenciler İçin Güvenliği

Okul yolunu trafik açısından öğrenciler için güvenli buluyor musunuz?	n	%
Evet	283	49,6
Hayır	287	50,4
Toplam	570	100

Grafik 2.30. Öğretmenlere Göre Okul Yolunun Trafik Açısından Öğrenciler İçin Güvenliği

Okul yolunu trafik açısından öğrenci için güvenli olmadığını düşünen öğretmenlerin oranı %50,4 iken, güvenli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 49,6'dır.

Günümüze kadar okulların birçoğu trafiğin yoğun olduğu yol kenarlarına yapıldığı görülmektedir. Bu hem öğrencinin hem de öğretmenin güvenliği açısından sorun teşkil etmektedir. Araştırmamızın sonuçlarında da okul yolunda bulunan trafiğin bir güvenlik sorunu oluşturduğu öğrenci ve öğretmen tarafından belirtilmektedir.

Tablo 2.31. Öğrencilere Göre Okul Yolundaki Kişiler Açısından Kendi Güvenliği

Okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	n	%
Evet	398	54,1
Hayır	337	45,9
Toplam	735	100

Tablo 2.31.1. Öğrencilere Göre Okul Yolundaki Kişiler Açısından Kendi Güvenliğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
Okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	Evet	169	229	398
	Hayır	215	122	337
Toplam		384	351	735
		100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2=33,30$ s.d.=1 P=0,001

Grafik 2.31. Öğrencilere Göre Okul Yolundaki Kişiler Açısından Kendi Güvenliği

Öğrencilerin %45,9'u okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak kendini güvenli hissetmediğini ifade ederken, %54,1'i güvenli hissettiğini bildirmektedir. Kız öğrencilerin, okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak erkek öğrencilere nazaran daha fazla, kendini güvenli hissetmediği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.32. Öğretmenlere Göre Okul Çevresinin Güvenliği

Okul çevresini kendiniz için güvenli buluyor musunuz?	n	%
Evet	425	73,9
Hayır	150	26,1
Toplam	575	100

Tablo 2.32.1. Öğretmenlere Göre Okul Çevresinin Güvenliğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Okul çevresini kendiniz için güvenli buluyor musunuz?	Evet	191 67,3%	234 80,4%	425 73,9%
	Hayır	93 32,7%	57 19,6%	150 26,1%
Toplam		284 100,0%	291 100,0%	575 100,0%

$\chi^2 = 12,91$ s.d.=1 P=0,001

Grafik 2.32. Öğretmenlere Göre Okul Çevresinin Güvenliği

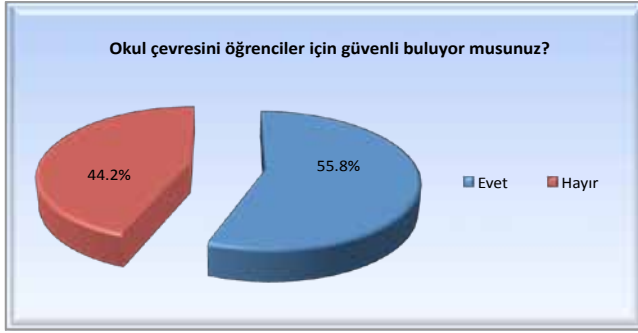

Öğretmenlerin %26,1'i okul çevresini kendisi için güvenli bulmadığını belirtirken, %73,9'u güvenli bulunduğunu belirtmektedir. Bayan öğretmenler, okul çevresini kendisi için erkek öğretmenlere nazaran daha az güvenli bulmaktadır.

Tablo 2.33. Öğretmenlere Göre Okul Çevresinin Öğrenciler İçin Güvenliği

Okul çevresini öğrenciler için güvenli buluyor musunuz?	n	%
Evet	316	55,8
Hayır	250	44,2
Toplam	566	100

Grafik 2.33. Öğretmenlere Göre Okul Çevresinin Öğrenciler İçin Güvenliği

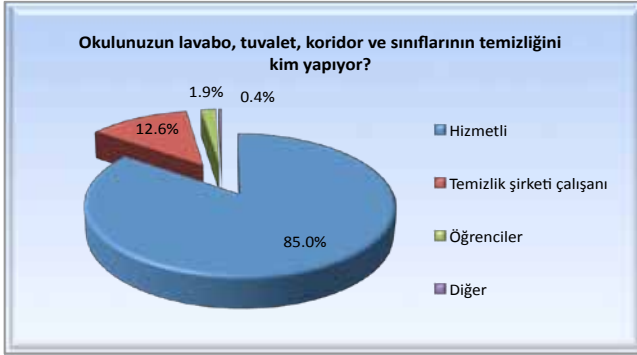
Öğretmenlerin %44,2'si okul çevresini öğrenciler için güvenli bulmazken, %55,8'i güvenli bulmaktadır.

3.3.Okulların Temizliği

Okulların temizliği, kadrolu hizmetliler tarafından ya da temizlik firmalarından hizmet alınması yöntemiyle giderilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nda mevcut hizmetli kadrosunun 2010 yılı itibariyle 41.167 olduğu bilinmektedir. Görevde yükselme sınavları sonucunda bu hizmetlilerin çoğu sınavlara girerek masa başı işlerde çalışmaktadır. Faal olarak okullarda temizlik hizmetlerinde çalışan hizmetli sayısının tahmini 20 binlerde olduğu söylenebilir. Resmi ilk ve ortaöğretim kurumlarının sayısının 2009-2010 öğretim döneminde 40.611 iken, ortalama her iki okula bir hizmetli düştüğu ortaya çıkmaktadır. Öğrenci ve öğretmenlere okulların temizliğine yönelik yöneltilen sorulara alınan yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 3.1 – Tablo 3.11 ve Grafik 3.1 – Grafik 3.11 arasında yer almaktadır.

Tablo 3.1. Öğrencilere Göre Okulunun Temizliği

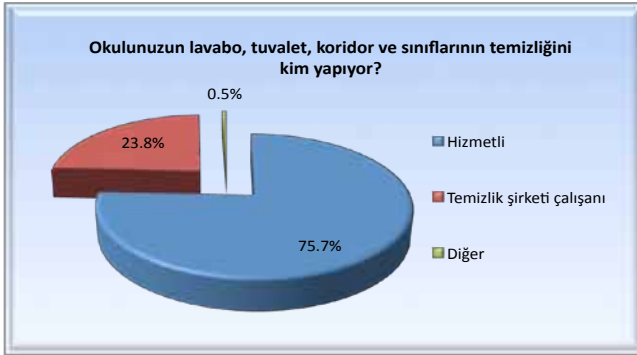
Okulunuzun lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini kim yapıyor?	n	%
Hizmetli	1008	85
Temizlik şirketi çalışanı	150	12,6
Öğrenciler	23	1,9
Diğer	5	0,4
Toplam	1186	100

Grafik 3.1. Öğrencilere Göre Okulunun Temizliği

Öğrencilere göre okulların %12,6'sının lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini temizlik şirketi çalışanları yaparken, %1,9'u ise bu temizliğin kendileri tarafından yapıldığı ifade edilmektedir. Hizmetlilerin bu temizliği yaptığını söyleyenlerin oranı %85.

Tablo 3.2. Öğretmenlere Göre Okulunun Temizliği

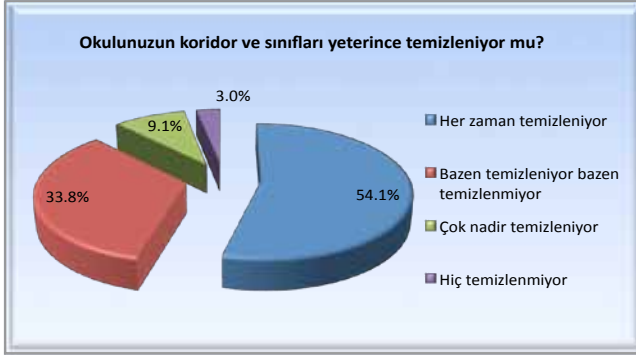
Okulunuzun lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini kim yapıyor?	n	%
Hizmetli	452	75,7
Temizlik şirketi alışanı	142	23,8
Diğer	3	0,5
Toplam	597	100

Grafik 3.2. Öğretmenlere Göre Okulunun Temizliği

Öğretmenlere göre ise okulların %23,8'inin lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini temizlik şirketi çalışanları yapmaktadır. Okullardaki temizlik hizmeti alımı günden güne artmaktadır. Mevcut hizmetliler, ihtiyacı karşılayamayacak kadar azdır. Yıllardır Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmetli alımı yapmamış olması, okulların temizlik hizmeti almalarındaki en önemli nedenidir. Günümüzde en az 30.000 hizmetliye ihtiyaç bulunmaktadır.

Tablo 3.3. Öğrencilere Göre Okulunun Koridor ve Sınıf Temizliği

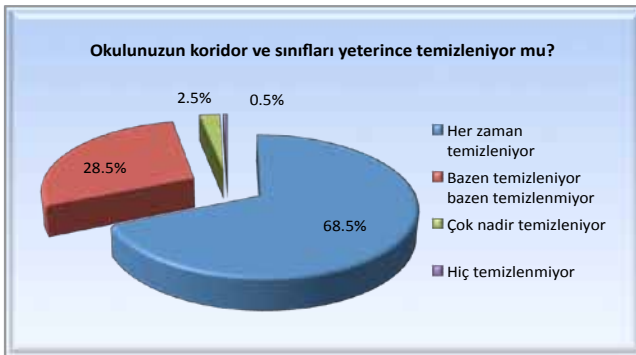
Okulunuzun koridor ve sınıfları yeterince temizleniyor mu?	n	%
Her zaman temizleniyor	644	54,1
Bazen temizleniyor bazen temizlenmiyor	402	33,8
Çok nadir temizleniyor	108	9,1
Hiç temizlenmiyor	36	3
Toplam	1190	100

Grafik 3.3. Öğrencilere Göre Okulunun Koridor ve Sınıf Temizliği

Öğrencilere göre okulların %33,8'inin koridor ve sınıfları bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %12,1'inin ise çok nadir temizleniyor veya hiç temizlenmediği görölmektedir.

Tablo 3.4. Öğretmenlere Göre Okulunun Koridor ve Sınıf Temizliği

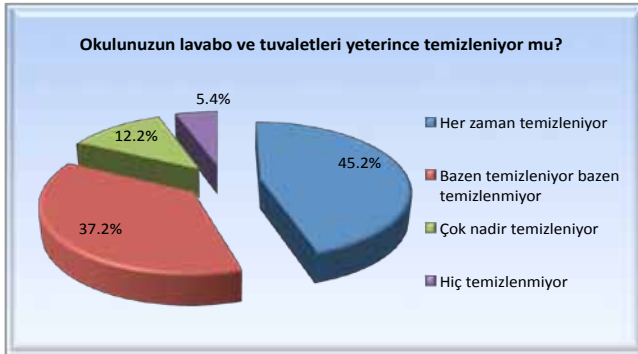
Okulunuzun koridor ve sınıfları yeterince temizleniyor mu?	n	%
Her zaman temizleniyor	406	68,5
Bazen temizleniyor bazen temizlenmiyor	169	28,5
Çok nadir temizleniyor	15	2,5
Hiç temizlenmiyor	3	0,5
Toplam	593	100

Grafik 3.4. Öğretmenlere Göre Okulunun Koridor ve Sınıf Temizliği

Öğretmenlere göre okulların %28'inin koridor ve sınıflarının bazen temizlenip bazen temizlenmediği, %3'ünün ise çok nadir temizlendiği veya hiç temizlenmediği olarak ifade edilmektedir.

Tablo 3.5. Öğrencilere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvalet Temizliği

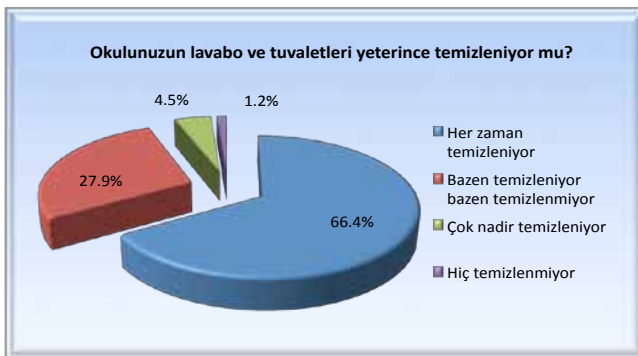
Okulunuzun lavabo ve tuvaletleri yeterince temizleniyor mu?	n	%
Her zaman temizleniyor	538	45,2
Bazen temizleniyor bazen temizlenmiyor	443	37,2
Çok nadir temizleniyor	145	12,2
Hiç temizlenmiyor	64	5,4
Toplam	1190	100

Grafik 3.5. Öğrencilere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvalet Temizliği

Öğrencilere göre okulların %37,2'sinin lavabo ve tuvaletleri bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %17,6'sının ise hiç temizlenmediği veya çok nadir temizlendiği ifade edilmektedir.

Tablo 3.6. Öğretmenlere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvalet Temizliği

Okulunuzun lavabo ve tuvaletleri yeterince temizleniyor mu?	n	%
Her zaman temizleniyor	395	66,4
Bazen temizleniyor bazen temizlenmiyor	166	27,9
Çok nadir temizleniyor	27	4,5
Hiç temizlenmiyor	7	1,2
Toplam	595	100

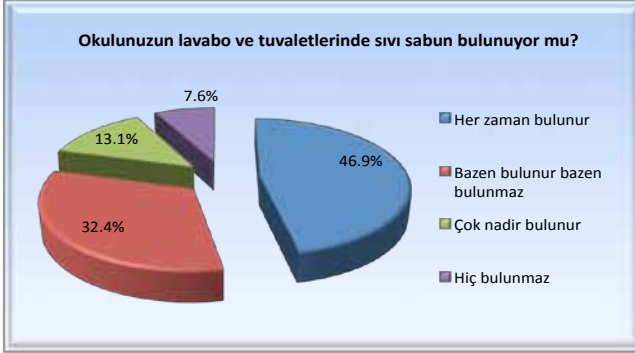
Grafik 3.6. Öğretmenlere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvalet Temizliği

Öğretmenlere göre okulların %27,9'unun lavabo ve tuvaletleri bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %5,7'sinin ise hiç temizlenmediği veya çok nadir temizlendiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.7. Öğrencilere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvaletinde Sıvı Sabun Durumu

Okulunuzun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabun bulunuyor mu?	n	%
Her zaman bulunur	557	46,9
Bazen bulunur bazen bulunmaz	385	32,4
Çok nadir bulunur	155	13,1
Hiç bulunmaz	90	7,6
Toplam	1187	100

Grafik 3.7. Öğrencilere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvaletinde Sıvı Sabun Durumu

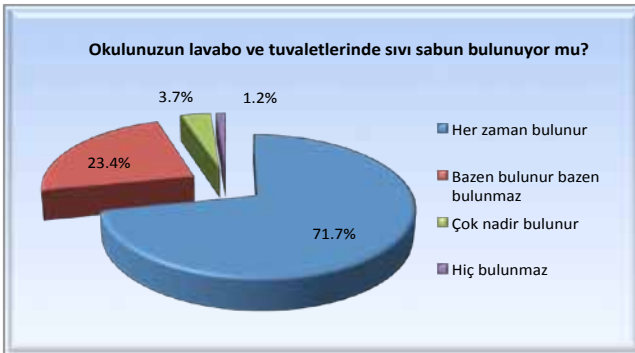

Öğrencilerin %32,4'ü okulunun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabunun bazen olduğu bazen olmadığını, %20,7'si ise hiç bulunmadığını veya çok nadir bulunduğunu dile getirmektedir.

Tablo 3.8. Öğretmenlere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvaletinde Sıvı Sabun Durumu

Okulunuzun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabun bulunuyor mu?	n	%
Her zaman bulunur	425	71,7
Bazen bulunur bazen bulunmaz	139	23,4
Çok nadir bulunur	22	3,7
Hiç bulunmaz	7	1,2
Toplam	593	100

Grafik 3.8. Öğretmenlere Göre Okulunun Lavabo ve Tuvaletinde Sıvı Sabun Durumu

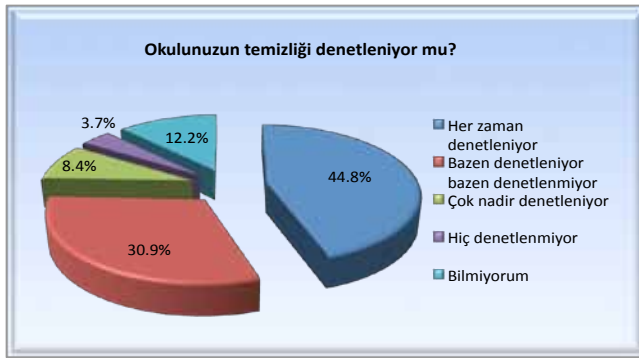

Öğretmenlerin %23,4'ü okulunun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabunun bazen olduğu bazen olmadığını, %4,9'u ise hiç bulunmadığını veya çok nadir bulunduğunu ifade etmektedir.

Tablo 3.9. Öğretmenlere Göre Okul Temizliğinin Denetimi

Okulunuzun temizliği denetleniyor mu?	n	%
Her zaman denetleniyor	267	44,8
Bazen denetleniyor bazen denetlenmiyor	184	30,9
Çok nadir denetleniyor	50	8,4
Hiç denetlenmiyor	22	3,7
Bilmiyorum	73	12,2
Toplam	596	100

Grafik 3.9. Öğretmenlere Göre Okul Temizliğinin Denetimi

Öğretmenlerin %30,9'u okulunun temizliğinin bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini ifade ederken, %12,1'si ise hiç denetlenmediğini veya çok nadir denetlendiğini söylemektedir.

Tablo 3.10. Öğrencilere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmaları

Okulunuzda güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapıldı mı?	n	%
Sadece güvenlik konusunda yapıldı	138	11,9
Sadece sağlık ve hijyen konusunda yapıldı	280	24,1
Hem güvenlik hem de sağlık ve hijyen konularında yapıldı	363	31,3
Hayır yapılmadı	380	32,7
Toplam	1161	100

Tablo 3.10.1. Öğrencilere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmalarının Okul Değişkenine Göre Dağılımları ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okulunuzda güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapıldı mı?	Sadece güvenlik konusunda yapıldı	85	53	138
		10,7%	14,5%	11,9%
	Sadece sağlık ve hijyen konusunda yapıldı	207	73	280
		26,0%	19,9%	24,1%
	Hem güvenlik hem de sağlık ve hijyen konularında yapıldı	265	98	363
	33,3%	26,8%	31,3%	
Hayır yapılmadı	238	142	380	
	29,9%	38,8%	32,7%	
Toplam	795	366	1161	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_n = 16,34 \quad s.d.=3 \quad P=0,001$$

Grafik 3.10. Öğrencilere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmaları

Öğrencilere göre okulların %32,7'sinde güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu tür bir bilgilendirme çalışması, ortaöğretim okullarında, ilköğretim okullarına nazaran daha az yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3.11. Öğretmenlere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmaları

Okulunuzda güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapıldı mı?	n	%
Sadece güvenlik konusunda yapıldı	48	8,3
Sadece sağlık ve hijyen konusunda yapıldı	178	30,6
Hem güvenlik hem de sağlık ve hijyen konularında yapıldı	159	27,4
Hayır yapılmadı	196	33,7
Toplam	581	100

Tablo 3.11.1. Öğretmenlere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmalarının Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okulunuzda güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapıldı mı?	Sadece güvenlik konusunda yapıldı	31	17	48
		7,8%	9,2%	8,3%
	Sadece sağlık ve hijyen konusunda yapıldı	139	39	178
		35,1%	21,1%	30,6%
	Hem güvenlik hem de sağlık ve hijyen konularında yapıldı	99	60	159
	25,0%	32,4%	27,4%	
Hayır yapılmadı	127	69	196	
	32,1%	37,3%	33,7%	
Toplam	396	185	581	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2 = 11,94 \quad \text{s.d.}=3 \quad P=0,008$$

Grafik 3.11. Öğretmenlere Göre Okulda Verilen Bilgilendirme Çalışmaları

Öğretmenlere göre okulların %33,7'sinde güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapılmadığı görülmektedir. Bu tür bir bilgilendirme çalışması, ortaöğretim okullarında, ilköğretim okullarına oranla daha az yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Okulda öğrencilerin güvenliğini yakından ilgilendiren konularla ilgili olarak öğrencilere eğitim, seminer veya başka bir bilgilendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Öğrenciler kendi güvenliğini tehlikeye düşürecek durumları bilmeli ve uzak durması gerektiğinin farkına varmalıdır.

3.4.Okul Kantinleri

Günümüzde kırsal bölgelerdeki okulların bazıları hariç, neredeyse tüm ilk ve ortaöğretim kurumlarında kantin bulunmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler, kimi zaman öğünlerini, kimi zaman açlığını kısa süreli gidermek için ihtiyaç duyduğu gıdaları genelde kantinler vasıtasıyla gidermektedir. Resmi ilk ve ortaöğretim kurumlarının sayısı 40.611 idi. Kır-kent oranı dikkate alındığında (%75-%25), kent bölgelerindeki 30 bin civarındaki okulda 30 bin kantin olduğu söylenebilir. Bu durumda kantinler, öğrenci ve öğretmen sağlığı açısından önem taşımaktadır. Öğrenci ve öğretmenlere okul kantinlerine yönelik yöneltilen sorulara alınan yanıtlarla ilgili bulgular Tablo 4.1 – Tablo 4.18 ve Grafik 4.1 – Grafik 4.18 arasında yer almaktadır.

Tablo 4.1. Öğrencilere Göre Okullarda Kantin

Okulunuzda kantin var mı?	n	%
Var	1153	96,7
Yok	39	3,3
Toplam	1192	100

Grafik 4.1. Öğrencilere Göre Okullarda Kantin

Öğrencilerin %3,3'ü okulunda kantin bulunmadığını ifade ederken, %96,7'si bulunduğunu söylemektedir.

Tablo 4.2. Öğretmenlere Göre Okullarda Kantin

Okulunuzdaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	209	18,2
Düşünüyorum	359	31,3
Kısmen düşünüyorum	346	30,2
Düşünmüyorum	169	14,7
Kesinlikle düşünmüyorum	64	5,6
Toplam	1147	100

Grafik 4.2. Öğretmenlere Göre Okullarda Kantin

Öğretmenlerin %2,3'ü okulunda kantin bulunmadığını söylerken, %97,7'si bulunduğunu ifade etmektedir.

Araştırmamız merkez ilçelerde yapıldığı için, merkez okulların %2,3 ile %3,3'ünde kantin bulunmadığı ifade edilebilir.

Tablo 4.3. Öğrencilere Göre Okul Kantininin Sağlıklı Olma Durumu

Okulunuzdaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	209	18,2
Düşünüyorum	359	31,3
Kısmen düşünüyorum	346	30,2
Düşünmüyorum	169	14,7
Kesinlikle düşünmüyorum	64	5,6
Toplam	1147	100

Grafik 4.3. Öğrencilere Göre Okul Kantininin Sağlıklı Olma Durumu

Öğrencilerin %20,3'ü okullarındaki kantinin yeterince sağlıklı olmadığını, %30,2'si ise kısmen sağlıklı olduğunu düşünmektedir. Sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %49,5.

Tablo 4.4. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Sağlıklı Olma Durumu

Okulunuzdaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	91	15,7
Düşünüyorum	210	36,3
Kısmen düşünüyorum	195	33,7
Düşünmüyorum	63	10,9
Kesinlikle düşünmüyorum	20	3,5
Toplam	579	100

Tablo 4.4.1. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Sağlıklı Olma Durumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Cinsiyet		Toplam	
	Kadın	Erkek		
Okulunuzdaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	Kesinlikle düşünüyorum	33	59	92
		11,6%	20,0%	15,9%
	Düşünüyorum	99	110	209
		34,9%	37,3%	36,1%
	Kısmen düşünüyorum	104	91	195
		36,6%	30,8%	33,7%
Düşünmüyorum	37	26	63	
	13,0%	8,8%	10,9%	
Kesinlikle düşünmüyorum	11	9	20	
	3,9%	3,1%	3,5%	
Toplam	284	295	579	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_n = 10,71$$

$$s.d. = 4$$

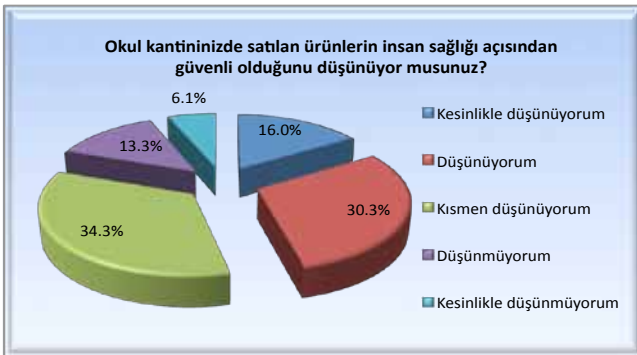
$$P = 0,030$$

Grafik 4.4. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Sağlıklı Olma Durumu

Öğretmenlerin %14,4'ü okullarındaki kantinin yeterince sağlıklı olmadığını, %33,7'si ise kısmen sağlıklı olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir. Sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %51,9. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okulundaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu daha az düşünmektedir.

Tablo 4.5. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünlerin İnsan Sağlığı Açısından Güvenliği

Okul kantininizde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olduğunu düşünüyor musunuz? (Satılan ürün, kullanılan yağ ve malzeme vb. bakımdan)	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	183	16
Düşünüyorum	346	30,3
Kısmen düşünüyorum	392	34,3
Düşünmüyorum	152	13,3
Kesinlikle düşünmüyorum	70	6,1
Toplam	1143	100

Grafik 4.5. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünlerin İnsan Sağlığı Açısından Güvenliği

Öğrencilerin %19,4'ü okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığını, %34,3'ü kısmen güvenli olduğunu ve %46,3'ü güvenli olduğunu düşünmektedir.

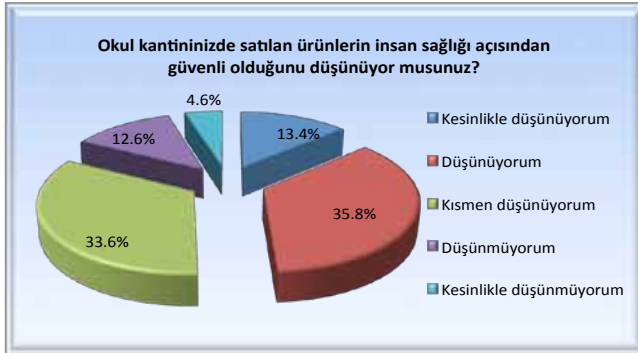
Tablo 4.6. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünlerin İnsan Sağlığı Açısından Güvenliği

Okul kantininizde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olduğunu düşünüyor musunuz? (Satılan ürün, kullanılan yağ ve malzeme vb. bakımdan)	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	78	13,4
Düşünüyorum	208	35,8
Kısmen düşünüyorum	195	33,6
Düşünmüyorum	73	12,6
Kesinlikle düşünmüyorum	27	4,6
Toplam	581	100

Tablo 4.6.1. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünlerin İnsan Sağlığı Açısından Güvenliğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Cinsiyet		Toplam	
	Kadın	Erkek		
Okul kantininizde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olduğunu düşünüyor musunuz? (Satılan ürün, kullanılan yağ ve malzeme vb. bakımdan)	Kesinlikle düşünüyorum	27 9,5%	51 17,2%	78 13,4%
	Düşünüyorum	90 31,6%	119 40,2%	209 36,0%
	Kısmen düşünüyorum	103 36,1%	92 31,1%	195 33,6%
	Düşünmüyorum	46 16,1%	27 9,1%	73 12,6%
	Kesinlikle düşünmüyorum	19 6,7%	7 2,4%	26 4,5%
Toplam	285 100,0%	296 100,0%	581 100,0%	

$$\chi^2_{n-1} = 22,31 \quad \text{s.d.} = 4 \quad P = 0,001$$

Grafik 4.6. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünlerin İnsan Sağlığı Açısından Güvenliği

Öğretmenlerin %17,2'si okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığını, %33,6'ı kısmen güvenli olduğunu ve %49,4'ü güvenli olduğunu ifade etmektedir. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığına daha fazla inanmaktadır.

Tablo 4.7. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünler

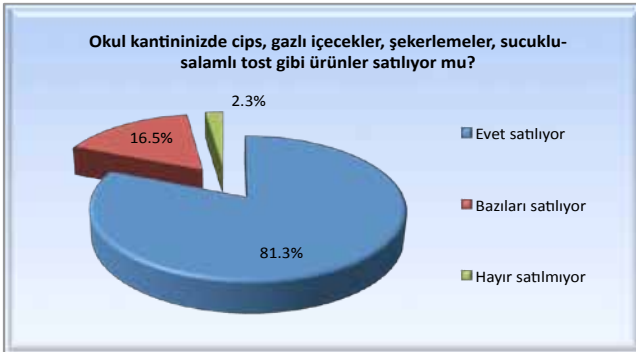
Okul kantininizde cips, gazlı içecekler, şekerlemeler, sucuklu-salamlı tost gibi ürünler satılıyor mu?	n	%
Evet satılıyor	964	84,6
Bazıları satılıyor	152	13,3
Hayır satılmıyor	24	2,1
Toplam	1140	100

Grafik 4.7. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünler

Öğrencilerin %84,6'sı okulunun kantininde cips, gazlı içecek, şekerleme, sucuklu-salamlı tost gibi ürünlerin satıldığını, %13,3'ü bazılarının satıldığını ve %2,1'i satılmadığını ifade etmektedir.

Tablo 4.8. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünler

Okul kantininizde cips, gazlı içecekler, şekerlemeler, sucuklu-salamlı tost gibi ürünler satılıyor mu?	n	%
Evet satılıyor	469	81,3
Bazıları satılıyor	95	16,5
Hayır satılmıyor	13	2,3
Toplam	577	100

Grafik 4.8. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Satılan Ürünler

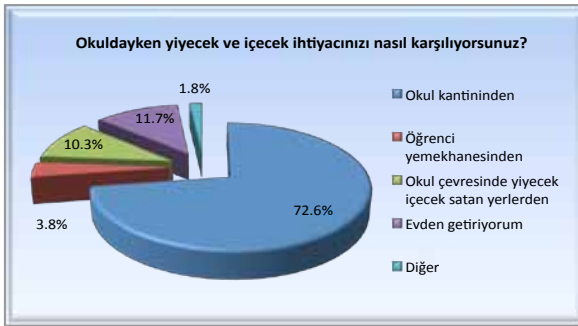
Öğretmenlerin %81,3'ü okulunun kantininde cips, gazlı içecek, şekerleme, sucuklu-salamlı tost gibi ürünlerin satıldığını, %16,5'i bazılarının satıldığını ve %2,3'ü satılmadığını söylemektedir.

Cips, gazlı içecekler, şekerlemeler ve sucuklu-salamlı tost gibi ürünler insan sağlığı açısından zararlı gıdalardır. Bunları tüketen çocuklar ise, daha zararlı olmaktadır. Çocukların beyin ve vücut gelişimini doğrudan etkilediği bilinmektedir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Yiyecek İçecek İhtiyacı

Okuldayken yiyecek ve içecek ihtiyacınızı nasıl karşılıyorsunuz?	n	%
Okul kantininden	828	72,6
Öğrenci yemekhanesinden	43	3,8
Okul çevresinde yiyecek içecek satan yerlerden	117	10,3
Evden getiriyorum	133	11,7
Diğer	20	1,8
Toplam	1141	100

Grafik 4.9. Öğrencilerin Yiyecek İçecek İhtiyacı

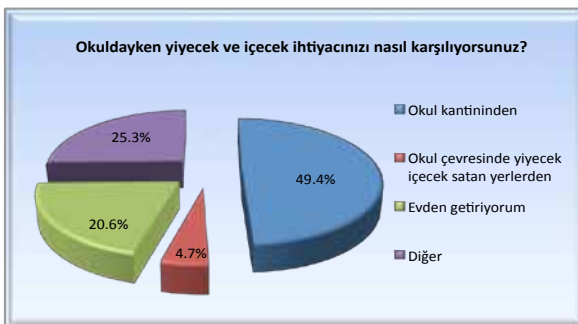

Öğrencilerin %72,6'sı okuldayken yiyecek içecek ihtiyacını kantinden karşıladığını ifade ederken, %10,3' okul çevresinde yiyecek satan yerlerden karşıladığını belirtmektedir.

Tablo 4.10. Öğretmenlerin Yiyecek İçecek İhtiyacı

Okuldayken yiyecek ve içecek ihtiyacınızı nasıl karşılıyorsunuz?	n	%
Okul kantininden	283	49,4
Okul çevresinde yiyecek içecek satan yerlerden	27	4,7
Evden getiriyorum	118	20,6
Diğer	145	25,3
Toplam	573	100

Grafik 4.10. Öğretmenlerin Yiyecek İçecek İhtiyacı

Öğretmenlerin %49,4'ü okuldayken yiyecek içecek ihtiyacını kantinden karşıladığını ifade etmektedir.

Her iki öğretmenden birinin ve her üç öğrenciden ikisinin okuldayken yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını kantinden karşıladığı ortaya çıkmaktadır. Bu veri, kantinlerin öğrenci ve öğretmen sağlığı üzerinde ne derece etkili olabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.11. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Durumu

Okul kantininizde çalışanların güvenli kişiler olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	359	31,4
Düşünüyorum	451	39,4
Kısmen düşünüyorum	226	19,8
Düşünmüyorum	80	7
Kesinlikle düşünmüyorum	28	2,4
Toplam	1144	100

Tablo 4.11.1. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Durumunun Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul			Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okul kantininizde çalışanların güvenli kişiler olduğunu düşünüyor musunuz?	Kesinlikle düşünüyorum	253	106	359
		32,8%	28,4%	31,4%
	Düşünüyorum	306	145	451
		39,7%	38,9%	39,4%
	Kısmen düşünüyorum	130	96	226
		16,9%	25,7%	19,8%
Düşünmüyorum	59	21	80	
	7,7%	5,6%	7,0%	
Kesinlikle düşünmüyorum	23	5	28	
	3,0%	1,3%	2,4%	
Toplam	771	373	1144	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_h = 15,86$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,003$$

Grafik 4.11. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Durumu

Öğrencilerin %9,4'ü okulunun kantininde çalışanların güvenli kişiler olmadığını düşünürken, %19,8'i kısmen güvenli kişiler olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.12. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Çalışanların Durumu

Okul kantininde çalışanların güvenli kişiler olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	181	31,1
Düşünüyorum	285	49
Kısmen düşünüyorum	102	17,5
Düşünmüyorum	10	1,7
Kesinlikle düşünmüyorum	4	0,7
Toplam	582	100

Grafik 4.12. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Çalışanların Durumu

Öğretmenlerin %2,4'ü okulunun kantininde çalışanların güvenli kişiler olmadığını düşünürken, %17,5'i kısmen güvenli kişiler olduğunu ifade etmektedir.

Öğrenci ve öğretmenlerin buradaki olumsuz düşüncelerinin altında, kantinlerde çalışanların hal-hareket, davranış ve konuşmalarındaki olumsuzluklardan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.13. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uyması

Okul kantininde çalışanların sağlık koşullarına uyduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	205	17,9
Düşünüyorum	405	35,4
Kısmen düşünüyorum	342	29,9
Düşünmüyorum	134	11,7
Kesinlikle düşünmüyorum	57	5
Toplam	1143	100

Tablo 4.13.1. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uymasının Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okul kantininde çalışanların sağlık koşullarına uyduğunu düşünüyor musunuz?	Kesinlikle düşünüyorum	142	63	205
		18,4%	17,0%	17,9%
	Düşünüyorum	279	126	405
		36,1%	34,1%	35,4%
	Kısmen düşünüyorum	213	129	342
	27,6%	34,9%	29,9%	
Düşünmüyorum	96	38	134	
	12,4%	10,3%	11,7%	
Kesinlikle düşünmüyorum	43	14	57	
	5,6%	3,8%	5,0%	
Toplam	773	370	1143	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\chi^2_{(4)} = 7,59$$

$$s.d.=4$$

$$P=0,108$$

Tablo 4.13.2. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uymasının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Cinsiyet		Toplam	
	Kız	Erkek		
Okul kantininizde çalışanların sağlık koşullarına uyduğunu düşünüyor musunuz?	Kesinlikle düşünüyorum	95	110	205
		15,3%	21,0%	17,9%
	Düşünüyorum	217	188	405
		35,1%	35,9%	35,4%
	Kısmen düşünüyorum	198	144	342
		32,0%	27,5%	29,9%
Düşünmüyorum	67	67	134	
	10,8%	12,8%	11,7%	
Kesinlikle düşünmüyorum	42	15	57	
	6,8%	2,9%	5,0%	
Toplam	619	524	1143	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$\chi^2 = 16,71$

s.d.=4

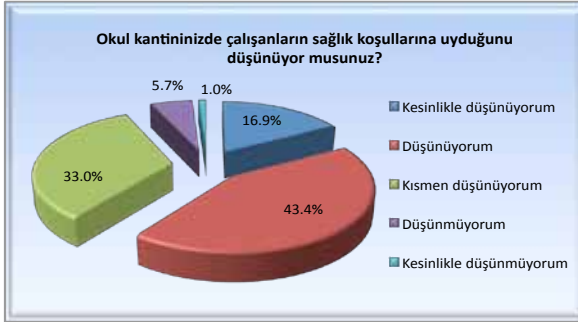
P=0,002

Grafik 4.13. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uyması

Araştırmaya katılan öğrencilerin %16,7'si okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını belirtirken, %29,9'u kısmen uyduğunu belirtmektedir. İlk ve ortaöğretim öğrencileri, okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını aynı oranda düşünmektedir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere nazaran, okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını daha fazla düşünmektedir.

Tablo 4.14. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uyması

Okul kantininizde çalışanların sağlık koşullarına uyduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	98	16,9
Düşünüyorum	251	43,4
Kısmen düşünüyorum	191	33
Düşünmüyorum	33	5,7
Kesinlikle düşünmüyorum	6	1
Toplam	579	100

Grafik 4.14. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde Çalışanların Sağlık Koşullarına Uyması

Öğretmenlerin %6,7'si okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını ifade ederken, %3'ü kısmen uyduğunu söylemektedir.

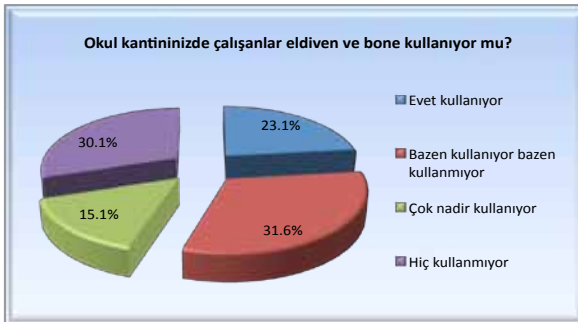
Tablo 4.15. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumu

Okul kantininizde çalışanlar eldiven ve bone kullanıyor mu?	n	%
Evet kullanıyor	263	23,1
Bazen kullanıyor bazen kullanmıyor	360	31,6
Çok nadir kullanıyor	172	15,1
Hiç kullanmıyor	343	30,1
Toplam	1138	100

Tablo 4.15.1. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumunun Okul Değişkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Okul		Toplam	
	İlköğretim	Ortaöğretim		
Okul kantininizde çalışanlar eldiven ve bone kullanıyor mu?	Evet kullanıyor	163	100	263
		21,3%	27,0%	23,1%
	Bazen kullanıyor bazen kullanmıyor	230	130	360
		30,0%	35,0%	31,6%
Çok nadir kullanıyor	111	61	172	
	14,5%	16,4%	15,1%	
Hiç kullanmıyor	263	80	343	
	34,3%	21,6%	30,1%	
Toplam	767	371	1138	
	100,0%	100,0%	100,0%	

$\chi^2 = 19,62$ s.d.=3 P=0,001

Grafik 4.15. Öğrencilere Göre Okul Kantininde Çalışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumu

Öğrencilerin %30,1'i okulundaki kantinde çalışanların eldiven ve bone kullanmadığını, %15,1'i çok nadir kullandığını, %31,6'sı bazen kullandığını bazen kullanmadığını ve %23,1'i kullandığını ifade etmektedir. Öğrencilere göre ilköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.16. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde alışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumu

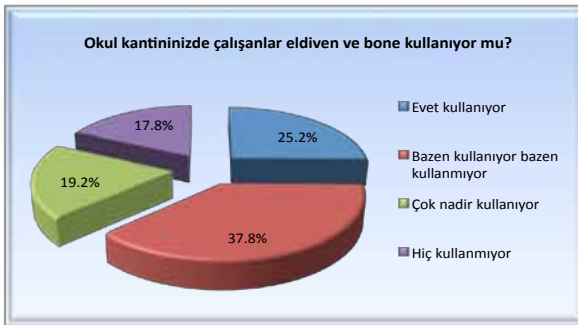
Okul kantininizde çalışanlar eldiven ve bone kullanıyor mu?	n	%
Evet kullanıyor	146	25,2
Bazen kullanıyor bazen kullanmıyor	219	37,8
Çok nadir kullanıyor	111	19,2
Hiç kullanmıyor	103	17,8
Toplam	579	100

Tablo 4.16.1. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde alışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumunun Okul Değışkenine Göre Dağılımı ve Ki-Kare Sonuçları

	Kurum		Toplam
	İlköğretim	Ortaöğretim	
Okul kantininizde çalışanlar eldiven ve bone kullanıyor mu?	Evet kullanıyor	83 21,4%	63 33,0% 146 25,2%
	Bazen kullanıyor bazen kullanmıyor	145 37,4%	74 38,7% 219 37,8%
	çok nadir kullanıyor	83 21,4%	27 14,1% 110 19,0%
	Hiç kullanmıyor	77 19,8%	27 14,1% 104 18,0%
Toplam	388	191	579 100,0%

$$\chi^2_{hi} = 12,75 \quad s.d.=3 \quad P=0,005$$

Grafik 4.16. Öğretmenlere Göre Okul Kantininde alışanların Eldiven ve Bone Kullanma Durumu

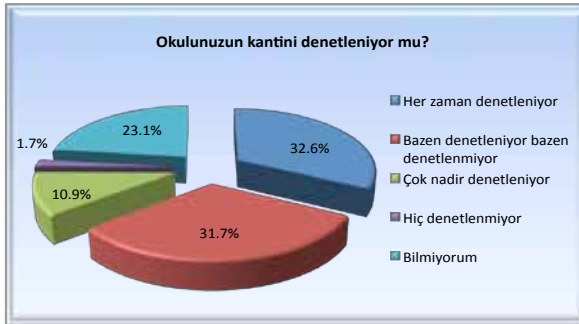
Öğretmenlerin %17,8'i okulundaki kantinde çalışanların eldiven ve bone kullanmadığını, %19,2'si çok nadir kullandığını, %37,8'i bazen kullandığını bazen kullanmadığını ve %25,2'si kullandığını belirtmektedir. İlköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen ve öğrencilere göre ilköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ifade edilmektedir. Bu, ilköğretimde okuyan 11 milyona yakın öğrenci ve görev yapan 500 bine yakın öğretmen için endişe vericidir.

Tablo 4.17. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Denetimi

Okulunuzun kantini denetleniyor mu?	n	%
Her zaman denetleniyor	189	32,6
Bazen denetleniyor bazen denetlenmiyor	184	31,7
Çok nadir denetleniyor	63	10,9
Hiç denetlenmiyor	10	1,7
Bilmiyorum	134	23,1
Toplam	580	100

Grafik 4.17. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Denetimi

Öğretmenlerin %23,1'i okulundaki kantinin denetlenip denetlenmediğini bilmediğini ifade ederken, %1,7'si hiç denetlenmediğini, %10,9'u çok nadir denetlendiğini, %31,7'si bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini, %32,6'sı ise her zaman denetlendiğini belirtmektedir.

Bu veri, okul kantinlerinin denetiminin ne kadar yetersiz olduğunu bir göstergesidir.

Tablo 4.18. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Denetimini Yapan

Denetleniyorsa kim veya hangi kurum tarafından?	n	%
Okul idaresi	395	90,6
Milli Eğitim Bakanlığı	7	1,6
Diğer	34	7,8
Toplam	436	100

Grafik 4.18. Öğretmenlere Göre Okul Kantininin Denetimini Yapan

Okulundaki kantinin denetlendiğini ifade eden öğretmenlerin %90,6'sı denetimin okul idaresi tarafından yapıldığını ifade ederken, %1,6'sı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapıldığını, %7,8'i ise diğer kişi veya kurumlar tarafından yapıldığını belirtmektedir.

Kantinlerin denetimini, okulların kendi idaresi yaptığı görülmektedir.

3.5.Okul Servis Araçları

Her yıl okula servisle gelen öğrenci sayısında artış olduğu gözlenmektedir. Bu artışın nedeni anne-babaların çocuğunun daha güvenli bir şekilde okula giderek öğrenimini gerçekleştirmesini istemekten kaynaklandığı ifade edilebilir.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle; servis araçlarının yaş sınırının 12 yaştan, 20 yaşa çıkartılması ve taşıt içi düzeni sağlamak, okul öncesi eğitim ve ilköğretim öğrencilerinin inme ve binmeleri sırasında yardımcı olmak üzere bulundurulması zorunlu olan rehber personelin 20 yaşında ve en az ilköğretim mezunu olması şartı getirildi. Değişiklik öncesi, rehber personelin 22 yaşını doldurmuş ve en az lise mezunu olması gerekiyordu. Yapılan bu değişiklikler, çocukların güvenliğini ne derece etkilediği tartışma konusu olmuştur. Senelerdir servislerin denetiminin yetersiz olduğu da bilinmektedir.

İstanbul'da, esnaf odasına bağlı üyelere ait yaklaşık 15 bin, Ankara'da 6 bin 182, İzmir'de 4 bin 553, Bursa'da ise 2 bin 707 araç, öğrenci servisinde kullanılmaktadır. Kent bölgelerinde 30 bin civarındaki okulda ortalama 75 bine yakın servis aracı çalıştığı söylenebilir. Bu durumda servis araçları öğrencilerin güvenliğinde önemli yer almaktadır.

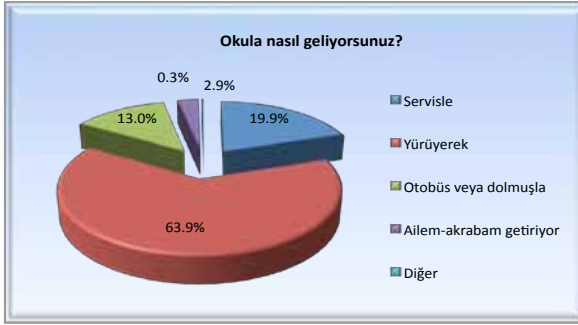
Servis araçlarında öğrenci güvenliği açısından olması gerekenleri sıralayacak olursak; aracın arkasında 'okul taşıtı' yazısı olması, servis aracının arka kısmında kırmızı ışıklı 'dur' levhası yer alıp, öğrenci inip binerken levha ışığı yanması, öğrencilerin kolayca yetişebileceği cam ve pencereler sabit olup, araç kapıları şoför tarafından kontrol edilecek şekilde otomatik olarak açılıp kapanması, her öğrenci için emniyet kemeri bulundurulması, takmaları sağlanmalı, ilköğretim öğrencileri için rehber öğretmen olması, servis araçlarını sürekli temiz, bakımlı ve güvenli durumda bulundurulması, 6 ayda bir periyodik bakım ve onarımları yapılması, servis sırasında müzik çalınmaması, sigara içilmemesi, sürücünün kılık kıyafeti düzgün olması, hızlı ve trafiğe tehlikeye düşürecek şekilde araç kullanılmamasıdır.

Bu bağlamda öğrenci ve öğretmenlere okul servis araçlarıyla ilgili yöneltilen sorulara alınan yanıtlara ilişkin bulgular Tablo 5.1 – Tablo 5.10 ve Grafik 5.1 – Grafik 5.10 arasında yer almaktadır.

Tablo 5.1. Öğrencilerin Okula Gelişi

Okula nasıl geliyorsunuz?	n	%
Servisle	237	19,9
Yürüyerek	760	63,9
Otobüs veya dolmuşla	155	13
Ailem-akrabam getiriyor	35	2,9
Diğer	3	0,3
Toplam	1190	100

Grafik 5.1. Öğrencilerin Okula Gelişi

Öğrencilerin %63,9'u okula yürüyerek gelirken, %19,9'u servisle, %16,2'si ise toplu taşıma aracı ya da ailesiyle geldiği görülmektedir.

Tablo 5.2. Okula Servisle Gelen Öğrencilerin Araçta Kendilerini Güvenli Hissetme Durumu

Servis aracında kendinizi güvenli hissediyor musunuz?	n	%
Evet	208	88,1
Hayır	28	11,9
Toplam	236	100

Grafik 5.2. Okula Servisle Gelen Öğrencilerin Araçta Kendilerini Güvenli Hissetme Durumu

Okula servisle gelen öğrencilerin (%19,9) %11,9’u servis aracında kendini güvenli hissetmediğini ifade ederken, %88,1’i güvenli hissettiğini belirtmektedir.

Tablo 5.3. Okula Servisle Gelen Öğrencilere Servis Şoförünün Davranışı

Servis şoförünüz size kaba davranıyor mu?	n	%
Evet	32	13,7
Hayır	202	86,3
Toplam	234	100

Grafik 5.3. Okula Servisle Gelen Öğrencilere Servis Şoförünün Davranışı

Okula servisle gelen öğrencilerin %13,7’si servis şoförünün kendine kaba davrandığını belirtirken, %86,3’ü kaba davranmadığını ifade etmektedir.

Tablo 5.4. Öğretmenlere Göre Servis Şoförlerinin Öğrencilere Davranışları

Servis şoförlerinin öğrencilere davranışlarının uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Düşünüyorum	144	26,3
Kısmen düşünüyorum	175	31,9
Düşünmüyorum	68	12,4
Bir fikrim yok	161	29,4
Toplam	548	100

Grafik 5.4. Öğretmenlere Göre Servis Şoförlerinin Öğrencilere Davranışları

Öğretmenlerin % 12,4’ü okul servis şoförlerinin öğrencilere davranışlarının uygun olmadığını düşünürken, %31,9’u kısmen uygun olduğunu düşünmektedir. Uygun olduğunu düşünenlerin oranı %26,3 iken, bir fikrinin olmadığını ifade edenlerin oranı ise %29,4’tür.

Tablo 5.5. Öğrencilere Göre Servis Şoförünün Trafik Kurallarına Uyması

Servis şoförünüz trafik kurallarına uyuyor mu?	n	%
Evet	213	91,4
Hayır	20	8,6
Toplam	233	100

Grafik 5.5. Öğrencilere Göre Servis Şoförünün Trafik Kurallarına Uyması

Servis şoförünün trafik kurallarına uymadığını belirten öğrencilerin oranı %8,6 iken, uyduğunu belirten öğrencilerin oranı ise %91,4'tür.

Tablo 5.6. Öğretmenlere Göre Servis Şoförlerinin Trafik kurallarına Uyması

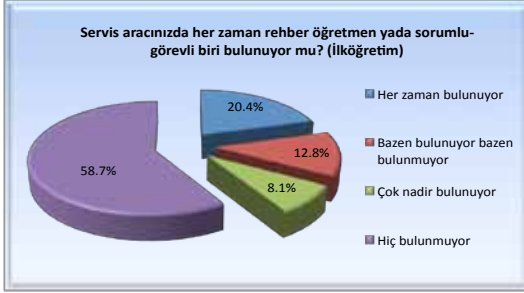
Okul servis şoförlerinin trafik kurallarına uyduğunu düşünüyor musunuz?	n	%
Düşünüyorum	128	23,6
Kısmen düşünüyorum	187	34,5
Düşünmüyorum	72	13,3
Bir fikrim yok	155	28,6
Toplam	542	100

Grafik 5.6. Öğretmenlere Göre Servis Şoförlerinin Trafik kurallarına Uyması

Öğretmenlerin % 13,3'ü okul servis şoförlerinin trafik kurallarına uymadığını düşünürken, %34,5'i kısmen uyduğunu düşünmektedir. Trafik kurallarına uyduğunu düşünenlerin oranı %23,6 iken, bir fikrinin olmadığını ifade edenlerin oranı ise %28,6'dır.

Tablo 5.7. İlköğretim Öğrencilerinin Servislerinde Rehber Öğretmen Bulunması

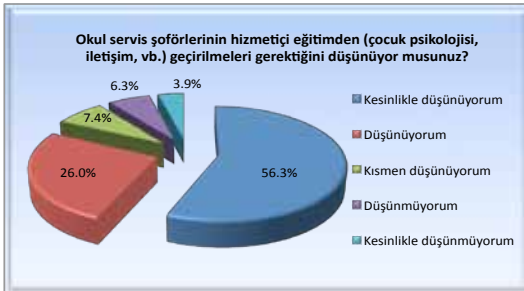
Servis aracınızda her zaman rehber öğretmen ya da sorumlu-görevli biri bulunuyor mu? (ilköğretim)	n	%
Her zaman bulunuyor	41	24,3
Bazen bulunuyor bazen bulunmuyor	17	10,1
Çok nadir bulunuyor	16	9,5
Hiç bulunmuyor	95	56,2
Toplam	169	100

Grafik 5.7. İlköğretim Öğrencilerinin Servislerinde Rehber Öğretmen Bulunması

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde, taşıt içi düzeni sağlamak, okul öncesi eğitim ve ilköğretim öğrencilerinin inme ve binmeleri sırasında yardımcı olmak üzere rehber personelin bulundurulması zorunludur. Uygulamada ise bu zorunluluğa servis araçlarının %58,7'sinde uyulmadığı görülmektedir. Her zaman bu zorunluluğa uyan servis araçlarının oranı ise % 20,4 olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki sonuçlar sadece ilköğretim öğrencilerinden elde edilmiştir.

Tablo 5.8. Öğretmenlere Göre Okul Servis Şoförlerinin Hizmet İçi Eğitimden Geçirilmeleri

Okul servis şoförlerinin hizmet içi eğitimden (çocuk psikolojisi, iletişim, vb.) geçirilmeleri gerektiğini düşünüyor musunuz?	n	%
Kesinlikle düşünüyorum	303	56,3
Düşünüyorum	140	26
Kısmen düşünüyorum	40	7,4
Düşünmüyorum	34	6,3
Kesinlikle düşünmüyorum	21	3,9
Toplam	538	100

Grafik 5.8. Öğretmenlere Göre Okul Servis Şoförlerinin Hizmet İçi Eğitimden Geçirilmeleri

Öğretmenlerin %82,3'ü okul servis şoförlerinin çocuk psikolojisi, iletişim, vb. gibi konularda hizmet içi eğitimden geçirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Böyle bir eğitimin gerekli olmadığını düşünen öğretmenlerin oranı %10,2 iken, kısmen gerekli olduğunu düşünenlerin oranı ise %7,4'tür.

Günümüzde yeni yeni bazı ilçelerde servis şoförleri hizmetiçi eğitime tabi tutulmaya başlanmıştır. Böylece ilkyardım, trafik, çocuk psikolojisi gibi bilgilerle donatılan servis şoförleri, yaptıkları işin önemine daha çok inanarak, öğrencilerin güvenliğine yönelik tedbirlerin alınmasına, hal-hareket ve davranışlarına daha çok dikkat edeceklerdir.

Tablo 5.9. Öğrencilerin Servis Araçlarında Emniyet Kemerini Takması

Servis aracında emniyet kemeri takıyor musunuz?	n	%
Evet	49	21,6
Hayır	178	78,4
Toplam	227	100

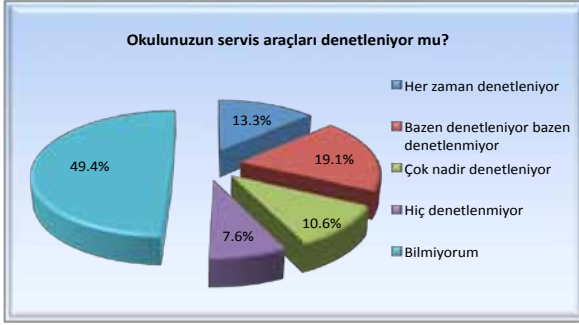
Grafik 5.9. Öğrencilerin Servis Araçlarında Emniyet Kemerini Takması

Okula servis aracıyla gelen öğrencilerin %78,4'ü emniyet kemeri takmadığını, %21,6'sı ise taktığını ifade etmektedir.

Tablo 5.10. Öğretmenlere Göre Okulunun Servis Araçları Denetimi

Okulunuzun servis araçları denetleniyor mu?	n	%
Her zaman denetleniyor	70	13,3
Bazen denetleniyor bazen denetlenmiyor	101	19,1
Çok nadir denetleniyor	56	10,6
Hiç denetlenmiyor	40	7,6
Bilmiyorum	261	49,4
Toplam	528	100

Grafik 5.10. Öğretmenlere Göre Okulunun Servis Araçları Denetimi

Öğretmenlerin %49,4’ü okulunun servis araçlarının denetlenip denetlenmediğini bilmediğini ifade ederken, %7,6’sı hiç denetlenmediğini, %10,6’sı çok nadir denetlendiğini, %19,1’i bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini ve %13,3’ü her zaman denetlendiğini ifade etmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’deki okul ortamlarının güven ve sağlık yönünden hangi durumda olduğu ve sorunlu olan uygulama ve yöntemlerin neler olduğu ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Araştırmanın bulgularına göre;

4.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya gönüllü olarak katkıda bulunan 1200 öğrencinin demografik özellikleri incelendiğinde kızların erkeklerden %4, ilköğretimdeki öğrencilerin ortaöğretimdeki öğrencilerden %35 daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarının sayı bakımından fazla olmasından dolayı, bu okullardaki öğrencilerin sayısı ortaöğretimdeki öğrencilerin iki katından biraz fazladır.

600 öğretmenin demografik özellikleri incelendiğinde ise, erkeklerle kadınların aynı oranda, ilköğretimde görev yapanların ortaöğretimde görev yapanlardan ve mesleki deneyimi on yıldan yukarı olanların on yıldan düşük olanlardan daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarının sayı bakımından fazla olması ve öğretim süresinin ortaöğretime göre dört yıl daha uzun olmasından dolayı, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı ortaöğretimde görev yapanların iki katından biraz fazladır.

4.2. Okul Ortamının Güvenliği

Öğrenciler, okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmenlerin “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” (%19) ile “yanlış davranışların görmezden gelinmesi” (%18,5) olduğunu ifade etmektedir. Öğretmenlere göre ise okul ortamını güvensiz kılan en önemli etmenin, “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” olduğudur. (%33,2). Öğrenci ve öğretmenlerde, okul ortamını güvensiz kılan en önemli ortak kanı “kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi” olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %44,9'u okulunda kendini her zaman güvenli hissettiğini, %40,3'ü bazen güvenli hissettiğini bazen güvenli hissetmediğini ve %14,8'i çok nadir güvende hissettiğini veya hiç güvende hissetmediğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %62,5'i okulunda kendini her zaman güvenli hissettiğini, %30,5'i bazen güvenli hissettiğini bazen güvenli hissetmediğini ve %7'si çok nadir güvende hissettiğini veya hiç güvende hissetmediğini belirtmektedir. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okulda kendilerini daha az güvende hissetmektedir. Öğrenciler, öğretmenlere nazaran okulunda kendini daha az güvende hissettiği görülmektedir.

Öğrencilerin %11,3'ü okulunun fiziki şartlarının güvenli olmadığını belirtirken, %62'si güvenli olduğunu belirtmektedir. Kısmen güvenli olduğunu ifade edenlerin oranı ise %26,7'dir. Öğrencilere göre ortaöğretim okullarının fiziki şartları, ilköğretim okullarına nazaran daha az güvenlidir. Öğretmenlerin %9,8'i okulunun fiziki şartlarının güvenli olmadığını belirtirken, %30,7'si ise kısmen güvenli olduğunu ifade etmektedir. Güvenli olduğunu dile getirenlerin oranı ise %59,5'tir. Hem öğrenciler hem de öğretmenlerin ifade ettiklerine göre okulların %9,8-11,3'ünün fiziki şartları güvenli değildir.

Okulların %53,4'ünde güvenlik personeli olduğu görülürken, %74,7'sinde güvenlik kamerası olduğu ortaya çıkmaktadır. İlköğretim okullarının %50,1'inde güvenlik personeli varken, %71,6'sında güvenlik kamerası bulunmaktadır. Ortaöğretim okullarının %60,2'sinde güvenlik personeli bulunurken, %81,2'sinde güvenlik kamerası bulunmaktadır. Okullarda güvenlik personelinin olup olmaması ve güvenlik kamerasının olup olmaması, öğretmenlerin okulda kendini güvende hissetme durumunu etkilemediği görülmektedir. Yani öğretmenlerin kendini güvende hissetme durumu, okulda güvenlik personelinin veya güvenlik kamerasının olup olmamasına bağımlı değildir.

Öğrencilere göre okulların %74'ünde şiddet olayları sık sık, ara sıra veya çok nadiren yaşanırken, %26'sında yaşanmadığı ortaya çıkmaktadır. İlk ve ortaöğretim okullarında aynı oranda şiddet yaşanmaktadır. Öğrencinin kendini okulda güvenli hissetme durumu artarken okullardaki şiddetin buna bağılı olarak azaldığı ifade edilebilir. Şiddetin yaşanmadığı okullardaki öğrencilerin kendini daha fazla güvenli hissettiği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlere göre ise okulların %62,3'ünde şiddet olayları sık sık, ara sıra veya çok nadiren yaşanırken, %37,7'sinde yaşanmadığı ortaya çıkmaktadır. İlk ve ortaöğretimde aynı oranda şiddet yaşanmaktadır. Güvenlik personeli olan okullarda ve güvenlik personeli olmayan okullarda, aynı oranda şiddet olaylarının yaşandığı görülmektedir. Fakat güvenlik kamerası bulunan okullarda yaşanan şiddet olayları, güvenlik kamerası olmayan okullara nazaran daha az olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilere okulunda yaşanan şiddet olaylarının hangileri olduğu sorulduğunda çıkan sonuçlara göre, birinci sırada sözlü şiddet (%53,3), ikinci sırada ise fiziksel şiddet (%43,8) yer almaktadır. Başka bir değişle, şiddet yaşanan okulların (%74) %53,3'ünde sözlü şiddetin olduğu, bunun yanında %43,8'inde fiziksel şiddetin yer aldığı görülmektedir. Okulların bazılarında tek şiddet olayı gözlenirken bazılarında

iki ve daha fazla Şiddet olayı grlmektedir. Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda, ayrımcı Şiddetin (%14) nc sırada olduğu ortaya çıkarken, daha sonra sırasıyla psikolojik Şiddet (13,2), sözlü taciz (%11,3), fiziksel taciz (%4,2), duygusal taciz (%2,6) ve cinsel taciz (%1,2) gelmektedir.

Öğretmenlere okulunda yaşanan Şiddet olaylarının hangileri olduğu sorusu sorulduğunda alınan yanıtlara göre ortaya çıkan sonuçlar da, birinci sırada fiziksel Şiddetin (%44,2) varlığı grlmektedir. İkinci sırada ise sözlü Şiddet (%43,8) yer almaktadır. Bu sonuçlara göre Şiddet yaşanan okulların (%62,3) %44,2'sinde fiziksel Şiddetin olduğu, bunun yanında sözlü Şiddetin %43,5'inde yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda ayrımcı Şiddetin (%12,7) nc sırada olduğu ortaya çıkarken, daha sonra sırasıyla psikolojik Şiddet (8,8), sözlü taciz (%5,7), fiziksel taciz (%5,3), duygusal taciz (%3) ve cinsel taciz (%1) gelmektedir.

Grafik 2.11 ve Grafik 2.12 incelendiğinde, Şiddet olaylarının yaşandığı okullarda, ğrenci ve öğretmene göre ilk iki sırada sözlü Şiddet ile fiziksel Şiddet yer almaktadır. Bu ilk ikisi kendi arasında ğretmen ve öğrenciye göre sıralama değişse de grlen diğer Şiddet olaylarının sırlaması değişmediği ve oransal olarak da hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin bu sıralamaları birbirine yakın olduğu grlmektedir.

Öğrencilere göre okulların %74'ünde Şiddet olayları yaşanmaktadır. Bu Şiddet olaylarının kimler arasında olduğu incelendiğinde, %64,6'sı öğrenciler arasında olduğu, %15,7'si okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında olduğu ve %16,3' öğrencilerle öğretmenler arasında olduğu şeklindeir. Öğretmenlere göre okulların %62,3'ünde Şiddet olayları yaşanmaktaydı. Bu Şiddet olaylarının öğretmenlere göre kimler arasında olduğu incelendiğinde ise, %82,7'si öğrenciler arasında olduğu, %11,4' okul dışı çocuklarla öğrenciler arasında olduğu ve %3,8'i öğrencilerle öğretmenler arasında olduğu ifade edilmektedir. Hem ğrenci hem de öğretmenlere göre Şiddet yaşanan okullardaki Şiddetin taraflarının büyük bir oranını öğrenciler arasında olduğu grlmektedir.

Öğrencilere göre okulunda yaşanan Şiddet olaylarının bir veya birden fazla sebebi olduğudur. En önemli sebepleri seçen öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında ilk sırada aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığıdır (%27,3). Daha sonra ise aynı oranda olan bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı (%20,2) ile okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması gelmektedir. Sırasıyla, ocukların ailelerinin de Şiddete meyilli olması (%16,6), okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi (%16,2), öğretmenlerle okul yöneticilerinin Şiddete meyilli olması (%7,6) ve diğer nedenler (%2,2) olarak grlmektedir.

Öğretmenlere göre ise de okulunda yaşanan Şiddet olaylarının bir veya birden fazla sebebi olduğudur. En önemli sebepleri seçen öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında ilk sırada yine öğrencilerin ifade ettiği gibi, aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığıdır (%33,3). Daha sonra ise bölgenin toplumsal ve kültürel yapısı (%26,7) ile çocukların ailelerinin de Şiddete meyilli olması (%23,7) gelmektedir. Daha sonra sırasıyla, okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansıması (%16,3), okul tarafından çocuklara yeterince değerler eğitiminin verilmemesi (%8,8), diğer nedenler (%2,5) ve öğretmenlerle okul yöneticilerinin Şiddete meyilli olması

(%1,7) olarak belirten öğretmenler, okulundaki şiddetin en önemli sebeplerini ifade ederek, öğrencilerle hemen hemen aynı sıralamayı işaret etmektedir.

Hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından dile getirilen okullardaki şiddet olaylarının en önemli sebebinin, aileler tarafından çocuklara verilen değerler eğitiminin zayıflığı olduğudur. Değerler eğitimi göz ününde bulundurulduğunda ise okul ve aile tarafından verilen değerler eğitiminin eksikliği nedeniyle okullardaki şiddet olayları arasında doğrusal olmayan bir ilişki söz konusudur.

Öğrencilerin %28,5'i okulda şiddete maruz kaldığını belirtirken, öğretmenlerin %8,2'si okulda şiddete maruz kaldığını belirtmektedir.

Öğrenciler, okulda maruz kaldığı şiddetin kendilerine en fazla diğer öğrencilerin (%46) uyguladığını, daha sonra sırasıyla, öğretmenlerin (%29,3), okul yöneticilerinin (%13,5), okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan çocuklar ve gençlerin (%9,4) uyguladığını ifade etmektedir.

Öğretmenler ise, okulda maruz kaldığı şiddetin kendilerine en fazla okul yöneticilerinin (%22,9) uyguladığını, daha sonra sırasıyla, öğrenci velilerinin (%20,8), öğrencilerin (%18,8), diğer öğretmenlerin (%18,8), okul etrafında dolaşan ve öğrenci olmayan gençlerin veya vatandaşların (%16,7) uyguladığını belirtmektedir.

Öğrencilerin %28,5'inin, okulda şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştı. Öğrencilere, okulunda maruz kaldığı şiddet olaylarının hangileri olduğu sorulduğunda çıkan sonuçlara göre, birinci sırada sözlü şiddetin (%20,1) varlığı görülmektedir. İkinci sırada ise fiziksel şiddet (%14,8) yer almaktadır. Yani, okulunda şiddete maruz kalan öğrencilerin (28,5) %20,1'i sözlü şiddete, bunun yanında %14,8'i fiziksel şiddete maruz kaldığı şeklindedir. Öğrencilerin bazıları bir tek şiddete maruz kalırken, bazılarının iki ve daha fazla şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Şiddete maruz kalan öğrencilerin sırasıyla, psikolojik şiddete (%5,2), ayrımcı şiddete (4,1), sözlü tacize (%3,5), fiziksel tacize (%1,4), duygusal tacize (%0,6) ve cinsel tacize (%0,4) maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin %8,2'sinin, okulda şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştı. Öğretmenlere, okulunda maruz kaldığı şiddet olaylarının hangileri olduğu sorulduğunda çıkan sonuçlara göre, birinci sırada sözlü şiddetin (%6,5) varlığı görülmektedir. İkinci sırada ise psikolojik şiddet (%2,5) yer almaktadır. Yani, okulunda şiddete maruz kalan öğretmenlerin (8,2) %6,5'i sözlü şiddete, %2,5'i psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Öğretmenlerin bazıları bir tek şiddete maruz kalırken, bazıları iki ve daha fazla şiddete de maruz kalmaktadır. Şiddete maruz kalan öğretmenlerin sırasıyla, fiziksel şiddete (%1,8), ayrımcı şiddete (0,8), sözlü tacize (%0,7), fiziksel tacize (%0,3) ve cinsel tacize (%0,2) maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Grafik 2.21 ve Grafik 2.22 incelendiğinde, şiddete maruz kalan öğrenci ve öğretmenlerin, ilk sırada kaldığı şiddet türünün sözlü şiddet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin %63,3'ü televizyon dizilerinin şiddeti artırdığını, %18,4'ü kısmen artırdığını ve %18,3'ü artırmadığını düşünmektedir. Öğretmenlerin ise %88,7'si televizyon dizilerinin şiddeti artırdığını, %9,2'si kısmen artırdığını ve %2,2'si

artırmadığını düşünmektedir. Buradan hareketle televizyon dizilerinin şiddeti artırdığını düşüncesinin hakim olduğu ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %50,6'sı okulda istenmeyen bir davranış gösterdiğinde sözlü uyarıyla, %28,5'i azarlamayla, %14'ü fiziksel ceza ile cezalandırıldığını ifade etmektedir. Ortaöğretimdeki öğrenciler ilköğretimdeki öğrencilere nazaran daha fazla sözlü uyarı ile cezalandırılırken, ilköğretimdeki öğrencilerde ortaöğretimdeki öğrencilere nazaran daha fazla fiziksel ceza ile cezalandırıldığı ortaya çıkmaktadır.

Okulların %7,7'sinde rehberlik bölümünün olmadığı ve daha önce elde edilen bulguyu (%6,9) desteklediği görülmektedir.

Öğrencilerin %55'i okulundaki rehberlik bölümünden hiç faydalanmadığını ifade ederken, %45'i faydalandığını dile getirmektedir.

Öğretmenlerin %11,2'si okul ortamında oluşabilecek kaza veya yaralanmalarda ilkyardım konusunda gerekli müdahaleyi yapamayacağını ifade ederken, %55,9'u ise kısmen yapabileceğini bildirmektedir. İlkyardım müdahalesini yapabileceğini belirtenlerin oranı ise %33'tür.

Okula yürüyerek gelen öğrencilerin %37,4'ü okul yolunu trafik açısından güvenli bulmazken, %62,6'sı güvenli bulmaktadır. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere nazaran daha fazla okul yolunu trafik açısından güvenli bulmadığı ortaya çıkmaktadır.

Okul yolunu trafik açısından kendisi için güvenli bulmayan öğretmenlerin oranı %34,1 iken, güvenli bulunanların oranı ise %65,9'dur.

Okul yolunu trafik açısından öğrenci için güvenli olmadığını düşünen öğretmenlerin oranı %50,4 iken, güvenli olduğunu düşünenlerin oranı ise %49,6'dır.

Öğrencilerin %45,9'u okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak kendini güvenli hissetmediğini ifade ederken, %54,1'i güvenli hissettiğini bildirmektedir. Kız öğrenciler, okul yolunda bulunan kişilerle ilgili olarak erkek öğrencilere nazaran daha fazla, kendini güvenli hissetmediğini belirtmektedir.

Öğretmenlerin %26,1'i okul çevresini kendisi için güvenli bulmadığını belirtirken, %73,9'u güvenli bulunduğunu belirtmektedir. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okul çevresini kendisi için daha az güvenli bulmaktadır.

Öğretmenlerin %44,2'si okul çevresini öğrenciler için güvenli bulmazken, %55,8'i güvenli bulmaktadır.

4.3.Okulların Temizliği

Öğrencilere göre okulların %12,6'sının lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini temizlik şirketi çalışanları yaparken, %1,9'u ise bu temizliğin kendileri tarafından yapıldığını ifade etmektedir. Öğretmenlere göre ise okulların %23,8'inin lavabo, tuvalet, koridor ve sınıflarının temizliğini temizlik şirketi çalışanları yapmaktadır.

Öğrencilere göre okulların %33,8'inin koridor ve sınıfları bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %12,1'inin ise çok nadir temizleniyor veya hiç temizlenmediği görülmektedir. Öğretmenlere göre ise okulların %28'inin koridor ve sınıflarının

bazen temizlenip bazen temizlenmediği, %3'ünün ise çok nadir temizlendiği veya hiç temizlenmediği şeklinde dir.

Öğrencilere göre okulların %37,2'sinin lavabo ve tuvaletleri bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %17,6'sının ise hiç temizlenmediği veya çok nadir temizlendiği ifade edilmektedir. Öğretmenlere göre okulların %27,9'unun lavabo ve tuvaletleri bazen temizlenip bazen temizlenmezken, %5,7'sinin ise hiç temizlenmediği veya çok nadir temizlendiği dile getirilmektedir.

Öğrencilerin %32,4'ü okulunun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabunun bazen olduğu bazen olmadığını, %20,7'si ise hiç bulunmadığını veya çok nadir bulunduğunu dile getirmektedir. Öğretmenlerin %23,4'ü okulunun lavabo ve tuvaletlerinde sıvı sabunun bazen olduğu bazen olmadığını, %4,9'u ise hiç bulunmadığını veya çok nadir bulunduğunu ifade etmektedir.

Öğretmenlerin %30,9'u okulunun temizliğinin bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini ifade ederken, %12,1'si ise hiç denetlenmediğini veya çok nadir denetlendiğini söylemektedir.

Öğrencilere göre okulların %32,7'sinde güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu tür bir bilgilendirme çalışması, ortaöğretim okullarında, ilköğretim okullarına oranla daha az yapıldığı görölmektedir. Öğretmenlere göre ise okulların %33,7'sinde güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer, program vb. bir bilgilendirme çalışması yapılmadığı görölmektedir. Bu tür bir bilgilendirme çalışması, ortaöğretim okullarında, ilköğretim okullarına oranla daha az yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

4.4.Okul Kantinleri

Öğrencilerin %3,3'ü okulunda kantin bulunmadığını ifade ederken, %96,7'si bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin %2,3'ü okulunda kantin bulunmadığını belirtirken, %96,7'si bulunduğunu ifade etmektedir. Araştırmamız merkez ilçelerinde yapıldığı için, merkez bölgelerdeki okulların %2,3 ile %3,3'ünün kantinin bulunmadığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin %20,3'ü okullarındaki kantinin yeterince sağlıklı olmadığını, %30,2'si ise kısmen sağlıklı olduğunu düşünmektedir. Sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %49,5'tir. Öğretmenlerin %14,4'ü okullarındaki kantinin yeterince sağlıklı olmadığını, %33,7'si ise kısmen sağlıklı olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir. Sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %51,9'dur. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okulundaki kantinin yeterince sağlıklı olduğunu daha az düşünmektedir.

Öğrencilerin %19,4'ü okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığını, %34,3'ü kısmen güvenli olduğunu ve %46,3'ü güvenli olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin ise %17,2'si okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığını, %33,6'i kısmen güvenli olduğunu ve %49,4'ü güvenli olduğunu ifade etmektedir. Bayan öğretmenler, erkek öğretmenlere nazaran okul kantinlerinde satılan ürünlerin insan sağlığı açısından güvenli olmadığına daha fazla inanmaktadır.

Öğrencilerin %84,6'sı okulunun kantininde cips, gazlı içecek, şekerleme, sucuklu-salamlı tost gibi ürünlerin satıldığını, %13,3'ü bazılarının satıldığını ve %2,1'i satılmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %81,3'ü okulunun kantininde cips, gazlı içecek, şekerleme, sucuklu-salamlı tost gibi ürünlerin satıldığını, %16,5'i bazılarının satıldığını ve %2,3'ü satılmadığını belirtmektedir.

Öğrencilerin %72,6'sı okuldayken yiyecek içecek ihtiyacını kantinden karşıladığını ifade ederken, %10,3'ü okul çevresinde yiyecek satan yerlerden karşıladığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %49,4'ü okuldayken yiyecek içecek ihtiyacını kantinden karşıladığını ifade etmektedir. Her iki öğretmenden birinin ve her üç öğrenciden ikisinin okuldayken yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını kantinden karşıladığı ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin %9,4'ü okulunun kantininde çalışanların güvenli kişiler olmadığını düşünürken, %19,8'i kısmen güvenli kişiler olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin %2,4'ü okulunun kantininde çalışanların güvenli kişiler olmadığını düşünürken, %17,5'i kısmen güvenli kişiler olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %16,7'si okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını belirtirken, %29,9'u kısmen uyduğunu belirtmektedir. İlk ve ortaöğretim öğrencileri, okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını aynı oranda düşünmektedir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere nazaran, okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını daha fazla düşünmektedir. Öğretmenlerin %6,7'si okulunun kantinindeki çalışanların sağlık koşullarına uymadığını ifade ederken, %3'ü kısmen uyduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin %30,1'i okulundaki kantinde çalışanların eldiven ve bone kullanmadığını, %15,1'i çok nadir kullandığını, %31,6'sı bazen kullandığını bazen kullanmadığını ve %23,1'i kullandığını ifade etmektedir. Öğrencilere göre ilköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %17,8'i okulundaki kantinde çalışanların eldiven ve bone kullanmadığını, %19,2'si çok nadir kullandığını, %37,8'i bazen kullandığını bazen kullanmadığını ve %25,2'si kullandığını belirtmektedir. İlköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ortaya çıkmaktadır. Öğretmen ve öğrencilere göre ilköğretim kantinlerinde çalışanların, ortaöğretim kantinlerinde çalışanlara nazaran daha az eldiven ve bone kullandığı ifade edilmektedir.

Öğretmenlerin %23,1'i okulundaki kantinin denetlenip denetlenmediğini bilmediğini ifade ederken, %1,7'si hiç denetlenmediğini, %10,9'u çok nadir denetlendiğini, %31,7'si bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini, %32,6'sı ise her zaman denetlendiğini belirtmektedir.

Okulundaki kantinin denetlendiğini ifade eden öğretmenlerin %90,6'sı, bu denetimin okul idaresi tarafından yapıldığını ifade ederken, %1,6'sı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapıldığını, %7,8'i ise diğer kişi veya kurumlar tarafından yapıldığını belirtmektedir.

4.5.Okul Servis Araçları

Öğrencilerin %63,9'u okula yürüyerek, %19,9'u servisle, %16,2'si ise toplu taşıma aracı ya da ailesiyle geldiğini ifade etmektedir.

Okula servisle gelen öğrencilerin (%19,9) %11,9'u servis aracında kendini güvenli hissetmediğini ifade ederken, %88,1'i güvenli hissettiğini belirtmektedir.

Okula servisle gelen öğrencilerin %13,7'si servis şoförünün kendine kaba davrandığını belirtirken, %86,3'ü kaba davranmadığını ifade etmektedir.

Öğretmenlerin % 12,4'ü okul servis şoförlerinin öğrencilere davranışlarının uygun olmadığını düşünürken, %31,9'u kısmen uygun olduğunu düşünmektedir. Uygun olduğunu düşünenlerin oranı %26,3 iken, bir fikrinin olmadığını ifade edenlerin oranı ise %29,4'tür.

Servis şoförünün trafik kurallarına uymadığını belirten öğrencilerin oranı %8,6 iken, uyduğunu belirten öğrencilerin oranı ise %91,4'tür.

Öğretmenlerin % 13,3'ü okul servis şoförlerinin trafik kurallarına uymadığını düşünürken, %34,5'i kısmen uyduğunu düşünmekte, trafik kurallarına uyduğunu düşünenlerin oranı %23,6 iken, bir fikrinin olmadığını ifade edenlerin oranı ise %28,6'dır.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde, taşıt içi düzeni sağlamak, okul öncesi eğitim ve ilköğretim öğrencilerinin inme ve binmeleri sırasında yardımcı olmak üzere rehber personelin bulundurulması zorunludur. Uygulamada ise bu zorunluluğa servis araçlarının %58,7'sinde uyulmadığı görülmektedir. Her zaman bu zorunluluğa uyan servis araçlarının oranı ise % 20,4 olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki sonuçlar sadece ilköğretim öğrencilerinden elde edilmiştir.

Öğretmenlerin %82,3'ü okul servis şoförlerinin çocuk psikolojisi, iletişim, vb. gibi konularda hizmet içi eğitimden geçirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Böyle bir eğitimin gerekli olmadığını düşünen öğretmenlerin oranı %10,2 iken, kısmen gerekli olduğunu düşünenlerin oranı ise %7,4'tür.

Okula servis aracıyla gelen öğrencilerin %78,4'ü emniyet kemeri takmadığını, %21,6'sı ise taktığını ifade etmektedir.

Öğretmenlerin %49,4'ü okulunun servis araçlarının denetlenip denetlenmediğini bilmediğini ifade ederken, %7,6'sı hiç denetlenmediğini, %10,6'sı çok nadir denetlendiğini, %19,1'i bazen denetlendiğini bazen denetlenmediğini ve %13,3'ü her zaman denetlendiğini ifade etmektedir.

Bu bağlamda şu öneriler sunulmaktadır:

Okul ortamındaki kuralların uygulanmasında, gerekli hassasiyet gösterilmelidir. Fiziki şartları güvenli olmayan okullar tespit edilip, güvenli olacak şekilde tedbirler alınmalıdır.

Okullarda sözlü ve fiziksel şiddet büyük bir oranla ve ilk sıralarda yer almaktadır. Okullardaki şiddetin büyük bir çoğunluğu öğrenciler arasındadır. Bunun önüne geçebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bir bütçe ayırarak güvenlik kamerası olmayan okulları tespit edip, güvenlik kamerası almalıdır. Hem aileler tarafından hem de okul tarafından çocuklara değerler eğitimi verilmelidir. Şiddet unsuru içeren

televizyon dizileri yayından kaldırılmalı veya daha geç saatlerde yayınlanmalıdır. Rehberlik bölümü olmayan okullarda rehberlik bölümü oluşturularak rehber öğretmenler atanmalı ve tüm okulların rehberlik bölümleri daha aktif hale getirilerek şiddeti azaltmaya veya önlemeye yönelik programlar geliştirmelidir.

Okulların birçoğunun trafiğın yoğun olduğu yol kenarlarına yapıldığı grlmektedir. Bu hem öğrencinin hem de öğretmenin güvenliği açısından sorun teşkil etmektedir. Bundan sonra yeni okullar, trafikten uzak ve güven teşkil edecek yerlerde yapılmalıdır.

Sabah ve akşam okul çevresine güvenli olmayan kişiler yanaştırılmamalı, bunun için gereken güvenlik önlemleri alınmalıdır.

İlkyardım bilgisi olmayan öğretmenler, hizmetiçi eğitime alınarak bu eksiklikleri acilen giderilmelidir.

Okulların temizlik ihtiyaı günümüzde büyük bir sorun teşkil etmektedir. Mevcut hizmetliler, ihtiyaı karşılayamayacak kadar az olduğundan, okullardaki temizlik hizmeti alımı günden güne artmaktadır. Yıllardır Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmetli kadrosu amamış olması, okulların temizlik hizmeti almalarındaki en önemli nedenidir. MEB en az 30.000 hizmetli alımı yapmalıdır.

Her okulda öğrencilere, güvenlik, sağlık ve hijyen konularında eğitim, seminer vb. bir bilgilendirme çalışması yapılarak, bu konularda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Okul kantinlerinin denetimi, okul, MEB, Sağlık Bakanlığı ve Belediyeler işbirliği içinde ve koordineli olarak, belirli periyotlar halinde gerçekleştirilmelidir. Kantinlerde satılan gıdalar ve burada çalışan kişilerin sağlık koşullarına uyması, ğrenci ve öğretmenlerin sağlığı açısından önemlidir. Kantinler, hem satılan veya kullanılan gıda ve ürünler bakımından, hem de çalışanların güvenli kişiler olması ve hijyen koşullarına uyması bakımından denetlenmelidir.

Servislerin denetimi de koordineli olarak ve belirli periyotlar halinde yapılmalıdır. İlköğretim ğrencilerinin kullandığı servislerde mutlaka rehber ğretmen bulundurulmalıdır. Servis şoförleri trafik, ilkyardım, ocuk psikolojisi vb. konularda hizmetiçi eğitime tabi tutulmalıdır. Günümüzde bu uygulama bazı ilçelerde başlatılmıştır. Bu uygulamayla ilkyardım, trafik, ocuk psikolojisi gibi bilgilerle donatılan servis şoförleri, yaptıkları işin ehemmiyetine daha çok inanarak, öğrencilerin güvenliğine yönelik tedbirleri alacak, hal-hareket ve davranışlarına daha çok dikkat edecektir.

Öğrenci ve öğretmenler okul ortamında kendini daha güvenli hissetmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Türkiye'deki okulların ortamının eğitim ve ğretim açısından güvenli ve sağlıklı mekânlar haline getirilmesi, şiddetten, tehlikeden ve sağlığa zararlı durumlardan uzak tutulması gerekir. Bu durum sağlanamadığı takdirde, sonuçtan sadece okullarda ğrenci ve öğretmenler değil, eğitim süreci, okulun yakın ve uzak çevresi ve bütün toplum olumsuz etkilenir.

Okullarda etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin kendi potansiyellerini geliştirebilmeleri için, okulun ğrenci ve öğretmenler açısından güvenli ve sağlıklı bir yer olması gerekir. Güvenli ve sağlıklı bir öğrenme ortamı

olmadan öğretmenler öğretimde, öğrenciler de öğrenmede sıkıntılar yaşamaktadır. Okulların güvenli ve sağlıklı hale getirilmesi önemli bir zorunluluktur. Unutmamalıdır ki, en büyük yatırım, geleceğimiz olan çocuklara yapılanıdır.

1. KAYNAKÇA

Dönmez, B. (2001). *Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. Uygulamada Eğitimin Rolü.*

Işık, H. (2004). *Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme. Milli Eğitim Dergisi.* Ankara, Güz-2004, MEB Yayınları.

EBSAM Araştırmaları 1 (2009). *Kademeler Arası Geçiş ve Yönlendirme Araştırması.* Ankara, Eğitim-Bir-Sen Yayınları.

EBSAM

2009

EĞİTİM-BİR-SEN
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

ÖĞRETMENLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK VE SOSYO-KÜLTÜREL DURUMLARI RAPORU

EĞİTİM-BİR-SEN

ÖĞRETMENLERİN SOSYO-DEMOGRAĞİK, SOSYO-EKONOMİK ve SOSYO-KÜLTÜREL DURUMLARI RAPORU

665 bini resmi kurumlarda, 51 bini özel kurumlarda, 92 bini yaygın resmi ve özel eğitim kurumlarında olmak üzere toplam 808 bin öğretmenimizin, dershanelerde çalışan 50 bin öğretmenin, tüm eğitim fakültelerinden mezun olan 52 bin öğretmen adayının, son yapılan KPSS'ye giren 235 bin öğretmen adayının, 5 bin 500'ü öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde bulunan 105 bin öğretim elemanının 24 Kasım Öğretmenler Günü kutlu olsun.

Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi (EBSAM), Milli Eğitim Bakanlığı'ndan en son resmi rakamları alarak öğretmenlerimizin demografik, ekonomik ve kültürel anlamda nasıl bir yapı içerisinde olduklarını inceledi.

Her yıl ortalama 40 bin öğretmenin atandığı, 20 bin öğretmenin emekli olduğu, 50 bin öğretmen adayının mezun olduğu eğitim sistemimizde öğretmenlerin yeri apayırdır. Eğitimimizi şekillendiren ve nesillerimizi en iyi şekilde yetiştirmeye çalışan geleceğimizin mimarı öğretmenlerimizin birçok sorunu bulunmakta ve bu sorunlarının başında da ekonomik sıkıntılar gelmektedir. Ekonomik anlamdaki sıkıntı, öğretmenlerimizin geleceğini her açıdan etkilemektedir. Çünkü ekonomik durum; aile kurulması, ev ve eşya alınması, kişisel ve mesleki gelişimin sağlanması, kültürel faaliyetlerde bulunulması veya geleceğe yönelik yatırım yapılması gibi birçok konuda etkili olmaktadır.

1- Giriş

Toplumların dört temel hizmet alanı vardır: Eğitim, güvenlik, adalet ve sağlık. Eğitim, bunların tümünün temelini oluşturur. Eğitimin en önemli unsuru olan öğretmenlerin sorunları çözülmeden en iyi eğitim sisteminde bile gelişme sağlanamaz ve sorunlar çözülemez. Her kademedeki öğretmenin en temel sorunu ise ekonomik sorunlardır. Ücretler, öğretmenlerin hayat standartlarının temel göstergeleridir. Bu nedenle ücretler, öğretmenlerin yaşam koşulları, mesleki tatminleri, tükenmişlikleri, dolayısıyla öğretmenlerin genel anlamda her türlü durumu hakkında bize bilgi vermektedir. Nitelikli eğitim vermenin en önemli ögesi olan öğretmenlerin gelir dağılımında aldığı pay, onların, hem kendilerinin hem de sunduğu hizmetin niteliğini görmekte bize yardımcı olur.

İnsanların eğitim durumuna göre işgücüne katılım ve işsizlik oranlarına bakıldığında, eğitim düzeyi artıkça işgücüne katılım oranı da artmakta ve işsizlik azalmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan ülkelerin ekonomik gelişmişliği de yüksektir. Eğitimin ekonomiye yapacağı katkı, eğitim gören kişiye üretim yeterliği kazandırmakla sağlanır. Toplumlarda, eğitimin ve eğitimcinin önemli unsurlar olduğundan yola çıkarak, toplumsal gelişmenin temel dinamiklerinden biri olan eğitimin daha iyi bir noktaya gelmesinde öğretmenlerin aldığı ücretin etkin bir rolü olduğu, hem OECD hem de Avrupa Birliği'nin ilgili raporlarında görülmektedir. Öğretmenlerin performanslarını doğrudan etkileyen en temel sorunları çözülmedikçe, Türkiye'nin her alandaki gelişmesinin önü tam anlamıyla açılmış olmayacaktır.

Gelişmiş ũlkeler, toplumların gelişiminde eğitimin önemini dikkate alarak, milli gelirlerinden önemli bir payı eğitime ayırmakta; insan kalitesine yatırım yapmakta ve işgücünün niteliklerini yükselterek üretime, verimliliğe katkı sunmaktadır.

Ekonomik refahın sağlanamaması nedeniyle günümüzde mesleğine çok düşkün öğretmenler bile kendilerini okula, öğrencilere ve eğitime tam manasıyla verememektedir. Ailelerini geçindirmek ve borçlarını ödemekle meşgul olan öğretmenler, eğitimin sorunlarına ilgi duymak, kendi mesleki seviyelerini yükseltmek gibi çabaları doğal olarak ikinci plana atabilmektedir.

Mesleğin maddi yönüyle ilişkili olarak toplumsal statüsünün her geçen gün düşmesi

Diğer mesleklerde olduğu gibi, öğretmenlerin de toplumsal statüsünü ve saygınlığını belirleyen etkenlerden biri ekonomik durumdur.

Öğretmenlik mesleği, hemen hemen tüm ũlkelerde, aldığı eğitim düzeyinin aksine geliri en düşük olan mesleklerden biridir. Öğretmenlik mesleği, toplumda çok saygın ve önemli olduğu kabul edilmekle birlikte, statüsü düşük meslekler arasında yer almaktadır.

Raporumuzda, öğretmenlerin durumları demografik, ekonomik ve kültürel olmak üzere üç aşamada incelenmiştir.

2- Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Durumları

Son yıllarda öğretmenlik mesleğine ilgi artmakla birlikte, eğitim fakültelerinin sayısı da artmıştır. Buna bağlı olarak ihtiyaçtan fazla öğretmen adayının mezun olması, atamayı bekleyen öğretmen adaylarının sayısını artırmıştır. Kasım 2010’da Milli Eğitim Bakanlığı’ndan (MEB) elde edilen öğretmenlere ilişkin demografik özellikler incelendiğinde;

Tablo 1. 2010-2011 Öğretim Dönemi Eğitim Kademesine Göre Resmî Kurumlardaki Öğretmen Sayıları

	Okul Öncesi		İlköğretim		Ortaöğretim		Yaygın Eğitim		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	1.155	3,3	40.182	9,4	22.306	11,2	4.111	38,5	67.826	10,0
Kadrolu	18.136	51,1	343.355	80,0	170.363	85,2	6.494	60,8	539.060	79,7
Sözleşmeli	16.174	45,6	45.612	10,6	7.373	3,7	75	0,7	69.234	10,3
Toplam	35.465	5,3	429.149	63,5	200.042	29,6	10.680	1,6	676.120	100,0

Türkiye’de resmî kurumlarda okul öncesi eğitimde 35.465, ilköğretimde 429.149, ortaöğretimde 200.042 ve yaygın eğitimde 10.680 öğretmen görev yapmaktadır. Bu kurumlardaki 676.120 öğretmenin 67.826’sı yönetici, 539.060’ı kadrolu ve 69.234’ü (%10,3) sözleşmelidir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Mesleki Statüye Göre Dağılımı (2009-2010)

Bölgeler	Kadro (%)	Sözleşmeli (%)	Ücretli (%)	Toplam (%)
Akdeniz	83,8	5,7	10,5	100
Doğu Anadolu	64,2	25,7	10,1	100
Ege	87	6,1	6,9	100
Güneydoğu Anadolu	69,8	18,5	11,7	100
İç Anadolu	87,9	5	7	100
Karadeniz	83,9	9,6	6,5	100
Marmara	81,6	7,7	10,6	100

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki öğretmenlerin %25,7'si, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki öğretmenlerin ise %18,5'i sözleşmelidir.

Tablo 3. 2010-2011 Öğretim Dönemi Kurumlara Göre Sözleşmeli Öğretmen Sayıları

Kurum	Sözleşmeli Öğretmen Sayısı	%
Okul Öncesi	16.174	23,4
İlköğretim	45.612	65,9
Ortaöğretim	7.373	10,6
Yaygın Eğitim	75	0,1
Toplam	69.234	100

Sözleşmeli öğretmenlerin %65,9'u ilköğretim okullarında, %23,4'ü ise okul öncesinde görev yapmaktadır. Bununla birlikte Mart 2010 itibariyle genel bütçe kapsamındaki kamu kurumlarında istihdam edilen 146.831 sözleşmeli personelin %46,3'ü MEB'de sözleşmeli öğretmen olarak çalışmaktadır (67.952). Genel bütçe kapsamında en çok sözleşmeli istihdamı MEB'dedir.

Tablo 4. 2010-2011 Öğretim Dönemi Resmi Kurumlardaki Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kadrolu	63.872	10,5	511.047	84,2	31.271	5,2	696	0,1	606.886	100,0
Sözleşmeli	20	0,03	67.568	97,59	1.646	2,38	-	-	69.234	100,0
Toplam	63.892	9,4	578.615	85,6	32.917	4,9	696	0,1	676.120	100,0

Kadrolu öğretmenlerin %84,2'si, sözleşmeli öğretmenlerin ise %97,6'sı lisans mezunudur. Kadrolu öğretmenlerin %5,2'si yüksek lisans ve %0,1'i doktora öğrenimine sahiptir. Yüksek lisans öğrenimi görenlerin büyük bir çoğunluğunu ise tezsiz yüksek lisans yapıp formasyon eğitim alanlar olduğu söylenebilir.

Tablo 5. 2010-2011 Öğretim Dönemi Resmi Kurumlardaki Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

	18-30 Yaş		31-40 Yaş		41-50 Yaş		50-60 Yaş		61 Yaş ve Üzeri		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönetici	4.800	7,1	27.736	40,9	19.563	28,8	15.273	22,5	454	0,7	67.826	100,0
Kadrolu	144.000	26,7	233.276	43,3	120.720	22,4	40.093	7,4	971	0,2	539.060	100,0
Sözleşmeli	59.311	85,7	9.839	14,2	74	0,1	-	-	-	-	69.224	100,0
Toplam	208.111	30,8	270.851	40,1	140.357	20,8	55.366	8,2	1.425	0,2	676.110	100,0

Resmi kurumlarda çalışan kadrolu retmenlerin yaşları incelendiğinde, ağırlıklı olarak 31-40 yaş arasında olduğu grlmektedir. Yöneticilerin %40,9'u ve kadroluların %43,3' 31-40 yaş arasındadır. Sözleşmeli retmenlerin %85,7'si 18-30 yaş arasındadır. Sözleşmeli retmenliğin 5 yıllık bir geçmişi olduğu göz nnde bulundurulursa, 18-30 yaş arası meslekte yeni olan sözleşmeli retmenlerin oranının yüksek çıkması normaldir karşılanmalıdır. 41 ve üzeri yaşta olan yöneticilerin oranı %52 iken, 40 yaş altı kadrolu retmenlerin oranı %70'tir.

Tablo 6. Resmi ve zel Kurumlardaki retmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı (OECD lkeleri Ortalaması, 2008)

	İlkretim					Ortaretim				
	30 Yaş ve Altı	30-39 Yaş	40-49 Yaş	50-59 Yaş	60 Yaş ve zeri	30 Yaş ve Altı	30-39 Yaş	40-49 Yaş	50-59 Yaş	60 Yaş ve zeri
OECD Ortalaması	15,3	26,7	27,6	26,2	4,2	10,5	24,2	29,4	28,9	7,0

OECD lkeleri yaş oranları ortalamalarına bakıldığında, 40 yaş ve üzeri üretmenler ilkretimde %58 iken ortaretimde %65,3 olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de 40 yaş altı kadrolu retmenlerin oranı %70 iken, OECD lkeleri ortalaması bu rakamın yarısından biraz fazladır. Türkiye'nin daha geç ri retmen nüfusuna sahip olduğu bu rakamlarla ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7. 2010-2011 retim Dönemi Resmi Kurumlardaki retmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

	0-5 Yıl		6-10 Yıl		11-15 Yıl		16-20 Yıl		21 Yıl ve zeri		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kadrolu	118.163	19,5	133.146	21,9	151.644	25,0	86.698	14,3	117.235	19,3	606.886	100,0
Sözleşmeli	69.224	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	69.224	100,0
Toplam	187.387	27,7	133.146	19,7	151.644	22,4	86.698	12,8	117.235	17,3	676.110	100,0

Sözleşmeli retmenlik 5 yıl önce başladığından, bu retmenlerin tamamının mesleki kıdemi 0-5 yıl arasındadır. Her dört kadrolu retmenden birinin mesleki kıdemi 11-15 yıl (%25) arasındadır.

Tablo 8. 2010-2011 retim Dönemi Resmi Kurumlardaki retmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

	Bekar		Evli		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kadrolu	125.159	20,6	481.727	79,4	606.886	100,0
Sözleşmeli	39.514	57,1	29.710	42,9	69.224	100,0
Toplam	164.673	24,4	511.437	75,6	676.110	100,0

Sözleşmeli retmenlerin %42,9'u, kadrolu retmenlerin %79,4' evlidir. Her 5 kadrolu retmenden 4' evlidir. Genel olarak da her 4 retmenden 3' evlidir. Sözleşmeli retmenlerde bekar oranının fazla olmasının nedeni, 5 yıldan az mesleki kıdeme sahip olmaları ve kadrolu olarak atanmalarındaki belirsizlik gösterilebilir.

Tablo 9. Kamu ve Özel Kurumlarda alışan Kadın ğretmenlerin Oranı

	Okul ncesi Eğitim	İlköğretim	Ortaöğretim		
			Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	Ortaöğretim
Türkiye (2008)	95,3	49,8	42,7	39,8	41,4
OECD Ortalaması (2008)	96,9	80,5	57,8	51,2	53,7

Öğretmenler cinsiyetleri bakımından değerlendirildiğinde, Türkiye’de okul öncesindeki öğretmenlerin %95,3’ kadındır. Bu oran, ilköğretimde %49,8’e, ortaöğretimde ise %41,4’e düşmektedir. OECD lkeleri ortalamasına bakıldığında ise, kadın öğretmenlerin oranının Türkiye’deki her eğitim seviyesindeki kadın öğretmenlerin oranından yüksek olduğu grlmektedir.

Tablo 10. 2010-2011 ğretim Dönemi Resmi Kurumlardaki ğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

Branş	ğretmen							
	Yönetici		Kadrolu		Sözleşmeli		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sınıf ğretmenliği	30.313	44,7	182.279	33,8	22.600	32,6	235.192	34,8
İngilizce	647	1,0	37.534	7,0	5.060	7,3	43.241	6,4
Okul ncesi ğrt	1.105	1,6	18.209	3,4	16.181	23,4	35.495	5,2
Trkee	2.039	3,0	24.062	4,5	4.536	6,6	30.637	4,5
Türk Dili ve Edebiyatı	3.342	4,9	24.353	4,5	1.513	2,2	29.208	4,3
Fen ve Teknoloji	2.580	3,8	18.288	3,4	2.796	4,0	23.664	3,5
İlköğretim Matematik Öğr.	1.396	2,1	19.225	3,6	3.018	4,4	23.639	3,5
Matematik	1.298	1,9	20.720	3,8	1.099	1,6	23.117	3,4
Beden Eğitimi	902	1,3	18.028	3,3	1.639	2,4	20.569	3,0
Din Kült. ve Ahl.Bil.	4.084	6,0	14.950	2,8	1.532	2,2	20.566	3,0
Sosyal Bilgiler	3.128	4,6	15.295	2,8	1.970	2,8	20.393	3,0
Rehber ğretmen	721	1,1	14.536	2,7	531	0,8	15.788	2,3
Tarih	2.961	4,4	10.961	2,0	390	0,6	14.312	2,1
Teknoloji ve Tasarım	515	0,8	10.692	2,0	946	1,4	12.153	1,8
Bilişim Teknolojileri	223	0,3	10.437	1,9	1.484	2,1	12.144	1,8
Grsel Sanatlar/Resim	398	0,6	10.231	1,9	519	0,7	11.148	1,6
Coğrafya	1.471	2,2	7.872	1,5	651	0,9	9.994	1,5
Biyoloji	826	1,2	8.358	1,6	370	0,5	9.554	1,4
Fizik	902	1,3	7.713	1,4	160	0,2	8.775	1,3
Kimya/Kimya Teknolojisi	846	1,2	7.335	1,4	252	0,4	8.433	1,2
Müzik	173	0,3	6.756	1,3	674	1,0	7.603	1,1
Felsefe	688	1,0	5.692	1,1	234	0,3	6.614	1,0
Diğer	7.268	10,7	45.534	8,4	1.079	1,6	53.881	8,0
Toplam	67.826	100,0	539.060	100,0	69.234	100,0	676.120	100,0

Öğretmenlerin %34,8’i sınıf ğretmenliği branşındadır.

Tablo 11. Yıllara Göre MEB'in Öğretmen Atamaları ve Mezun Öğretmen Adayı Sayıları

Yıllar	MEB Öğretmen Alımı (Kadro + Sözleşmeli)	MEB Öğretmen Alımı (Sözleşmeli)	Mezun Öğretmen Adayı
2003	-	-	39 516
2004	-	-	42 446
2005	37 784	18 282*	45 190
2006	36 218	9 276	47 485
2007	44 129	25 100	47 169
2008	35 051	17 384	48 869
2009	44 306	23 301	51 853
2010	9 406**	9 406 (Toplam 102 749)	52 526

*Kısmi zamanlı geçici öğretici

**Rakamın düşük olmasının nedeni, Ağustos ayında 31 bin öğretmen ataması iptal edildi. 25 Kasım'da başvurular yapıp, 6 Aralık'ta (7 Aralık'ta göreve başlayacaklar) 30 bin kadrolu öğretmen ataması yapılacaktır.

2010 yılında 52.526 öğretmen adayı eğitim fakültelerinden (Tezsiz yüksek lisans ve diğer eğitim fakülteleri dahil) mezun olmuştur. Bu rakam her yıl artmaktadır. MEB her yıl bu rakamın altında öğretmen ataması gerçekleştirmektedir. 2010 yılına kadar toplamda 102.749 sözleşmeli öğretmen alımı yapılmıştır. Türkiye şartları göz önüne alındığında, öğrencilere daha nitelikli bir eğitimin verilebilmesi için en az 150 bin öğretmene ihtiyaç vardır.

3- Öğretmenlerin Sosyo-Ekonomik Durumları

Tablo 12. OECD Ülkelerine Göre Öğretmenlerin Aldığı Ücretler (2008, \$)

	İlköğretim		Ortaöğretim	
	Yeni Başlayan Öğretmen	15 yıllık Öğretmen	Yeni Başlayan Öğretmen	15 yıllık Öğretmen
Polonya	7 127	14 094	9 173	18 548
Macaristan	12 175	15 049	13 226	18 079
Türkiye (Ekim 2010)	15 180	16 246	15 180	16 246
Çek Cumhuriyeti	16 013	21 652	16 587	23 540
Portekiz	21 677	35 486	21 677	35 486
Fransa	23 735	31 927	26 400	34 593
İzlanda	24 266	27 226	25 503	31 983
Yeni Zelanda	25 964	38 412	25 964	38 412
Yunanistan	25 974	31 946	25 974	31 946
İtalya	26 074	31 520	28 098	35 290
Japonya	27 545	48 655	27 545	48 655
İsveç	28 409	33 055	30 533	36 163
Avusturya	28 622	37 914	30 353	42 177
OECD ortalaması	28 949	39 426	32 563	45 850
Finlandiya	29 386	38 217	32 731	44 919
Norveç	29 635	37 023	31 652	39 016
İskoçya	30 475	48 611	30 475	48 611
İngiltere	30 534	44 630	30 534	44 630
Kore	31 532	54 569	31 407	54 444
İrlanda	32 657	54 100	32 657	54 100
Avustralya	33 153	46 096	33 336	46 908
Hollanda	35 428	45 916	36 762	67 105
A.B.D.	35 999	44 172	36 398	47 317
İspanya	37 172	42 796	42 440	48 945
Danimarka	37 449	42 308	39 085	51 034
Almanya	43 524	54 184	51 722	63 634
İsviçre	44 308	56 493	58 781	76 207
Lüksemburg	48 793	67 723	71 508	98 849

Türkiye, OECD ülkeleri arasında öğretmene hem en düşük ücreti veren hem de mesleki kıdem bakımından en az ücret artışı veren ülkelerin başında gelmektedir. Bugün itibariyle yeni başlayan bir öğretmenin 1 yıllık ücreti 15.180 \$ (Ek dersler dahil) ve 15 yıllık kıdemli bir öğretmenin 1 yıllık ücreti ise 16.246 \$'dır. OECD ülkelerinde mesleki kıdem yılı arttıkça ödenen ücret de yüksek derecede artmaktadır.

OECD ülkelerinin çoğunda, göreve başlama ile en üst dereceye ulaşıncaya kadarki dönemde ciddi bir ücret artışı gerçekleşmektedir. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde de başlangıç ücreti ile en yüksek derecedeki ücret farkı dikkat çekicidir. Türkiye'de mesleğe yeni başlamış bir öğretmenin ücreti ile 15 yıllık bir öğretmen ücreti arasındaki fark sadece 127 TL, 24 yıllık en üst kademedeki bir öğretmenin ücreti arasındaki fark ise 237 TL'dir. Türkiye'de 15 yıllık deneyimli bir öğretmen ile yeni başlayan bir öğretmenin ücreti arasındaki fark yıllık bin 64 dolar iken, bu fark OECD ülkeleri ortalamasında ilköğretimde 10 bin 477 dolara, ortaöğretimde ise 13 bin 283 dolara çıkıyor.

Cumhuriyet Döneminde Öğretmenlerin Ekonomik Durumu

Cumhuriyetin ilk yıllarından bugüne kadar öğretmen ücretlerinin iyileştirilmesi gerektiğine ilişkin birçok vaatte bulunulmuş, buna karşın öğretmen ücretlerinde beklenen gelişme sağlanamamıştır. Öğretmenlerin her yıl alım gücünün düştüğü görülmektedir.

Tablo 13. Öğretmen Ücretlerinin Cumhuriyet Altınına Göre Durumu

Yıl	Cumhuriyet Altını	Öğretmen Ücreti	Alınabilecek Altın
1923	-	-	25 adet
1946	33.1 TL	400 TL	12 adet
1990	217.764 TL	969.894 TL	4,4 adet
2003	110.000.000 TL	550.000.000 TL	5 adet
2010*	418 TL	1.856 TL	4,5 adet

*Kasım 2010, Cumhuriyet Altını: 418 TL, 1.856 TL 10 yıllık bir öğretmenin ücreti ve ek ders ücreti ile birlikte)

1923 yılında bir öğretmene aylık verilen ücretle ortalama 25 cumhuriyet altını alınabilirken, günümüzde ise yalnızca 4,5 cumhuriyet altını alınabilmektedir.

2010 ve 2011 Yıllarında Öğretmen Ücretleri

2010 yılında sözleşmeli öğretmenler 1.338 TL (Bekar ve asgari geçim indirimi hariç) ücret almaktadır. Yeni işe başlamış bir öğretmenin ücreti 1.388 TL iken, 24 yıllık bir öğretmenin ücreti ise 1.625 TL'dir.

2011 yılında öğretmen ücretlerine %4+4 zam yapılacaktır. Bunun yanında 80 TL ek ödeme ve toplu görüşme primi olan 45 TL 3 ayda bir sendikalı öğretmenlere verilecektir. Aile yardımına ise 20+20 TL zam yapılacaktır. Buna göre öğretmen ücretleri 2011 yılında 175-250 TL arasında artacaktır.

Bugün 10 yıllık sendikalı bir öğretmenin net ücreti 1.435 TL (Bekar ve asgari geçim indirimi hariç), 2011 Ocak ayında 1.587 TL (3 ayda bir 45 TL olan toplu görüşme primi aylık olarak hesaplanmıştır) olacaktır. Temmuz'da ise ücreti 1.647 TL olacaktır. Temmuz ayındaki bu ücrete asgari geçim indirimi de eklendiğinde, 1.736 TL olacaktır (Ek ders ücreti hariç).

Eylül Ayı Tüketici Güven Endeksi

TÜİK ile Merkez Bankası'nın her ay ortaklaşa yapmış olduğu Tüketici Güven Endeksi Araştırması'nda, 2010 Eylül ayında Tüketici Güven Endeksi bir önceki, yani toplu görüşmelerin sonuçlandığı Ağustos ayına göre %3,5 oranında artmıştır.

Tüketici Güven Endeksi'ndeki bu artış, tüketicilerin mevcut ve gelecek dönem satın alma gücü, gelecek dönem genel ekonomik durum ve iş bulma olanaklarına dair değerlendirmelerinin iyileşmesinden kaynaklanmaktadır. Bu iyileşmenin en temel sebebi ise, Temmuz 2010'da yapılan toplu görüşmeler sonucunda memurlar lehine elde edilen kazanımlar gösterilebilir.

Öğretmen Ücretleri ile Diğer Kurumlarda Çalışanların Ücretlerinin Karşılaştırılması

Yeni işe başlayan bir öğretmenin ücreti 1.388 TL iken 24 yıllık bir öğretmenin ücreti ise 1.625 TL'dir. Ek ders ücretleri eklendiğinde (haftada 15 saat ve ayda 421 TL) bu ücretler 1.809 TL ve 2.046 TL olmaktadır.

Adalet, güvenlik ve sağlık kurumlarında çalışanların ücretleri incelendiğinde ise, bir polis, avukatın veya doktorun aldığı ücret, öğretmenin aldığı ücretten yüksek olduğu görülecektir.

Tablo 14. Memur Ücretleri

Memurlar	Haziran 2010	Temmuz 2010
Öğretmen 9/2	1.496 TL	1.550 TL
Polis Memuru 9/3	1.988 TL	2.059 TL
Uzman Doktor 1/4	2.275 TL	2.357 TL
Doktor 1/7	1.923 TL	1.992 TL
Avukat 1/4	2.428 TL	2.515 TL

Temmuz 2010'dan itibaren toplumun diğer ana hizmet alanlarında çalışanların ücretleri, öğretmen ücretlerinden daha yüksektir. Bu fark, yeni yasaların çıkması ile daha da açılmaktadır (Sağlık Bakanlığı'nın Tam Gün Yasası, Adalet Bakanlığı'nın personeline yıpranma payı ve ücretlerinde iyileştirme önerileri gibi).

4- Öğretmenlerin Sosyo-Kültürel Durumları

Öğretmenlerin kültürel durumlarına ilişkin ihtiyaçlarının başında tatil gelmektedir. Yapılan birçok araştırmada, öğretmenlerin büyük bir kısmının kitap ve gazete okumadığı, kültürel faaliyetlerde bulunmadığı, bunların yanı sıra geçinmek için ek iş yapmak zorunda kaldığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin sosyal konumunu kapsayan sonuçlara göre ise, eğitimcilerin yarısının otomobili bulunmamakta ve işe gitmek için toplu taşıma araçlarından yararlanmaktadır. Öğretmenlerin yarısı ise kirada oturmaktadır.

2009 yılında Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi (EBSAM) tarafından yapılan “Öğretmenlerin Tatil Alışkanlıkları” araştırmasında, öğretmenlerin tatil alışkanlıkları, tatil profilleri ve tatil haritaları oluşturulmuştur. Araştırma, Türkiye'de öğretmenlere yönelik yapılan ilk kapsamlı çalışma olması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin %27,4' tatile için para ayırabilmekte, %40,1'i kısmen ayırabilmekte, %32,6'sı ise ayıramamaktadır. 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip ve tatile için para ayırabilen öğretmenlerin oranı, diğerk mesleki kıdem grubuna sahip öğretmenlerin oranından fazladır. Mesleki kıdem yılı arttıkça tatile için para ayıramama oranı da artmaktadır. Tatile için para ayırabilen bekar öğretmenlerin oranı evli öğretmenlere göre daha fazladır.

Öğretmenlerin tatile alışkanlıklarına bakıldığında, yılda birkaç kez diyenlerin oranı 10,1, her yıl tatile yapanların oranı 37, 2-3 yılda bir tatile yapanların oranı 17,9 iken, çok nadir tatile yapanların oranı 23,6'dır. Tatile alışkanlığı olmayan öğretmenlerin oranı ise 11,4'tür. Kadın ğretmenler erkek öğretmenlere oranla daha fazla tatile yapmaktadır. Öğretmenlerin sahip oldukları ocuk sayısı arttıkça tatile alışkanlığının azaldığı grlmektedir.

Tatile alışkanlığı olan öğretmenlerin 34,9'u memleketinde tatileni geçirmektedir.

Tatilde apart otellerde, pansiyon ve benzeri işletmelerde kalan öğretmenlerin oranı, 27,8 iken, ğretmenevlerinde kalanların oranı 6,7'dir. Tanıdıklarının yanında kalan öğretmenlerin oranı ise 36,3'tür.

Bununla birlikte öğretmenin kişisel ve mesleki gelişimleri için ilgi duyduğu çeşitli etkinliklere (müzik, drama kursu gibi) katılmak veya ayda bir iki defa sinema ya da tiyatroya gitmek; kitap, dergi, gazete vb. almak; ailesi ile birlikte dışarıda bir akşam yemeğine çıkmak gibi para gerektiren gereksinimlerin olacağı da bir gerçektir. Bu tür ihtiyaçların karşılanması, mesleki verimliliğinin artmasında önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, öğretmenlere ödenen ücret ve sağlanan diğerk imkanların yeterli olmadığı, öğretmenlerin verdikleri hizmetin karşılığını alamadığı ve toplumsal statüsünün istenilen düzeyde olmadığı grlmektedir.

Öğretmenler, var olan ekonomik sıkıntılar nedeniyle kendilerini mesleğine verememektedir. Görevlerini en iyi şekilde yapabilmeleri, kişisel ve mesleki gelişimlerinin sağlanması ve öğretmenlik mesleğinin cazip hale getirilebilmesi için hem ekonomik hem de sağlanan diğerk imkanlar bakımından öğretmenin durumunun, toplumda gelir düzeyi yüksek diğerk temel hizmet alanı olan sağlık, güvenlik ve adalet çalışanlarının düzeyine getirilmesi gerekmektedir.

EBSAM ARAŞTIRMALARI 2

Örgüt olarak tarihin bütün dönemlerinde dünyanın akışını belirleyen değerler arasında saydığımız bilgi ve bilginin üretilmesini önemsememizden daha doğal bir şey de olamazdı. Yine bugüne kadar insanların akıllarına ve kalplerine seslenmeyi temel ilkelerimizden biri saydık. İşte, Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi bu amaçlarla kuruldu, kurulduğu tarihten itibaren yürüttüğü ufuk açıcı, yol gösterici çalışmalarına kattığı üç yeni araştırmayı ve bir raporu bu kitapta buluşturdular.

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

